

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ROMANTİZM VE EŞ SEÇİMİNE İLİŞKİN TUTUMLARI İLE SOSYOTROPİK- OTONOMİK KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET ÇALIM

GAZİANTEP
HAZİRAN-2017

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN
ROMANTİZM VE EŞ SEÇİMİNE İLİŞKİN
TUTUMLARI İLE SOSYOTROPİK-OTONOMİK
KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET ÇALIM

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Erhan TUNÇ

GAZİANTEP
HAZİRAN-2017

TEZ ONAY SAYFASI

Öğrencinin Adı ve Soyadı : Mehmet ÇALIM
Üniversite : Gaziantep Üniversitesi
Enstitü : Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Anabilim Dalı ve Program : Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı,
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı
Tezin Başlığı : Üniversite Öğrencilerinin Romantizm ve Eş
Seçimine İlişkin Tutumları İle Sosyotropik-
Otonomik Kişilik Özelliklerinin İncelenmesi
Tezin Savunma Tarihi : 06/06/2017

Bu tezin Yüksek Lisans tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

Prof. Dr. Zeynep HAMAMCI
Eğitim Bilimleri ABD Başkanı

Bu tez tarafımda okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd.Doç.Dr. Erhan TUNÇ
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsam ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

İmzası

Yrd. Doç. Dr. Erhan TUNÇ

_____

Yrd. Doç. Dr. Mehmet MURAT

_____

Yrd. Doç. Dr. Ramin ALİYEV

_____

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Onayı
Doç. Dr. Mehmet Fatih ÖZMANTAR
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde, bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakça belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

İmza :

Adı ve Soyadı : Mehmet ÇALIM

Öğrenci Numarası : 201218958

Tez Savunma Tarihi : 06/06/2017

ÖZET

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ROMANTİZM VE EŞ SEÇİMİNE İLİŞKİN TUTUMLARI İLE SOSYOTROPİ-OTONOMİ KİŞİLİK ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ

ÇALIM, Mehmet

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd.Doç.Dr. Erhan TUNÇ

Haziran,2017 / 130 sayfa

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumları ile sosyotropi-otonomi kişilik özelliklerinin çeşitli değişkenler açısından incelemektir.

Araştırma, betimsel yöntem ve ilişkisel tarama modeline göre desenlenmiştir. Araştırmada kullanılan veriler, 2014-2015 öğretim yılında, Gaziantep Üniversitesinde eğitim görmekte olan üniversite öğrencileri arasında tesadüfi örnekleme yoluyla seçilen 431 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama araçları olarak Cobb, Larson ve Watson (2003) tarafından geliştirilen ve Cihan, Yılmaz ve Çelik tarafından Türkçe 'ye uyarlanan "Romantizm ve Eş Seçim Ölçeği" ile Beck, Epstein, Harrison ve Emery (1983) tarafından geliştirilen ve Şahin, Ulusoy ve Şahin (1993) tarafından Türkçe 'ye uyarlanan "Sosyotropi-Otonomi" ölçeği ve araştırmacı tarafından oluşturulan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Verilerin analizinde Spearman Brown sıra farkları korelasyon katsayısı testi tekniği, aritmetik ortalama, standart sapma, yüzdelik dağılım, Levene F Testi, Tek yönlü varyans analizi, parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis Testi ve Mann Whitney-U testi, farkların kaynağını belirlemek için Post-Hoc analiz tekniklerinden Dunnet-T3 çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır.

Araştırma verilerinin analizi sonucunda üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimine ilişkin algıları ile sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin romantizm ve eş seçimine ilişkin algıları romantik ilişki olma değişkenine göre; beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, idealleştirme alt ölçeğinde, cinsiyet değişkenine göre; beraber yaşama, yalnız ve tek doğru ve çaba gösterme alt ölçeğinde, yaş düzeyine göre; tam güven alt ölçeğinde, sınıf değişkenine göre; aşk yeterli alt ölçeğinde, fakülte değişkenine göre aşk yeterli alt ölçeğinde, aile yapısı değişkenine göre; tam güven alt ölçeğinde anlamlı fark yaratırken, ikamet yeri ve sosyo-ekonomik durum değişkenlerinin anlamlı farklılık yaratmadıkları saptanmıştır. Sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri üzerinde romantik ilişki, cinsiyet, sınıf, sosyo-ekonomik durum, aile yapısı değişkenleri anlamlı fark yaratırken; yaş, fakülte, ikamet yeri değişkenlerinin anlamlı fark yaratmadığı tespit edilmiştir. Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Romantizm, Eş Seçimi, Sosyotropi, Otonomi, Kişilik.

ABSTRACT**INVESTIGATION OF SOCIOTROPY-AUTOMOTIVE PERSONALITIES
BY UNIVERSITY STUDENTS 'RELATIONSHIP BETWEEN
ROMANTICISM AND EACH SELECTION**

ÇALIM, Mehmet

Master Thesis, Department of Educational Sciences

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Erhan TUNÇ

June, 2017 / 130 page

The aim of this research is to examine the university students' attitudes towards romanticism and spouse selection and sociotropy-autonomy personality characteristics in terms of various variables.

The research was designed according to descriptive method and relational scanning model. The data used in the research constitute 431 students, selected by chance sampling among the university students studying at Gaziantep University in 2014-2015 Academic Year. The Romanticism and spouse selection scale developed by Cobb, Larson and Watson (2003) and adapted to Turkish by Cihan, Yilmaz and Çelik and the Sociotropy-Autonomy scale developed By Beck, Epstein, Harrison and Emery (1983) and adapted to Turkish by Şahin (1993) and "Personal Information Form" created by the researcher were used as data collection tools. In the analysis of the data, Spearman Brown rank difference correlation coefficient test technique, arithmetic mean, standard deviation, percentile distribution, Levene F test, One way variance analysis of the data, Spearman Kruskal Wallis test and Mann Whitney-U test from nonparametric tests, Dunnet-T3 multiple comparison test from Post-Hoc analysis technique were applied.

It was found that the place of living and socio economic status dit not make a meaningful difference, but it has a meaningful difference in neans of the romanticism perception and spouse selection of participating students in research according to romantic affair scale in living together and alane and only one right idealization subscale; according to gender invariable living together and alone and effort sub scale; according to age scale in total confidence sub scale; according to class variable in love is low enough sub scale; according to faculty scale in love is low enough sub scale; according to family structwe scale in total confidence sub scale. Suggestions were developed based on the findings obtained as a result of the research.

Key words: Romanticism, Spouse Choice, Sociotropy, Autonomy, Personality.

ÖNSÖZ

Uzun bir molanın ardından, son bir çaba ve inançla tekrar koyulduğum bu anlamlı yolda verdiği destek ve güvenle beni yüreklendiren, akademik olarak gelişmeme katkı sağlayan değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Erhan TUNÇ'a

Yüksek Lisans eğitimim süresince akademik bilgileri ve tecrübeleriyle daima bana destek olan ve her türlü konuda yardımlarını gördüğüm değerli hocalarım Prof.Dr. Zeynep HAMAMCI'ya, Yrd. Doç. Dr. Mehmet MURAT'a, Yrd. Doç. Dr. Eyüp ÖZKAMALI'ya

Hayatım boyunca tüm alanlardaki eğitimlerimde yanımda olan, her konuda ve koşulda desteğini, sabrını esirgemeyen, bakış açımı daima zenginleştiren, sevgisini ve onayını almayı her zaman çok önemseydiğim ANNEM'e

Tezimi hazırlarken uzaktayken bile yakınımda, yanımda olmayı başarabilen, bana yalnız olmadığımı hissettiren kardeşlerim; Halise, İsmail, Ramazan ve Bedriye'ye

Sürekli yanımda olduklarını bana hissettiren, beni her konuda destekleyen dostlarıma ve arkadaşlarıma,

Ayrıca araştırmayı gerçekleştirmem için bana kapılarını açan akademisyenlerimize ve çalışmaya gönüllü katılan üniversite öğrencilerine,

Hepinize sonsuz teşekkür ediyorum...

Mehmet ÇALIM

Haziran-2017

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLO LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR	xi

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	5
1.2. Araştırmanın Amacı.....	6
1.3. Araştırmanın Önemi.....	6
1.4. Sayıtlar	7
1.5. Sınırlılıklar	8
1.6. Tanımlar	8

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. ROMANTİK İLİŞKİ VE EŞ SEÇİMİ KAVRAMI.....	9
2.2. EŞ SEÇİMİ İLE İLGİLİ KURAMSAL GÖRÜŞLER.....	12
2.2.1. Eş Seçiminde Psikanalitik Yaklaşım.....	12
2.2.2. Birbirini Tamamlayan Gereksinimler Kuramı.....	13
2.2.3. Evrimsel Kuram	13
2.2.4. Sosyal Rol Kuramı	14
2.2.5. Benzerlik-Çekicilik Kuramı.....	15
2.2.6. Uyarıcı-Değer-Rol Kuramı.....	16
2.3. KİŞİLİK	16
2.3.1. Kişiliği Oluşturan Faktörler	19
2.3.1.1. Kalıtım ve Bedensel Yapı	19
2.3.1.2. Sosyo- kültürel Faktörler	19
2.3.1.3. Aile Faktörü	19

2.3.1.4. Sosyal sınıf.....	20
2.3.1.5. Coğrafi ve fiziksel faktörler	20
2.3.1.6. Diğer faktörler	21
2.4. BECK'İN BİLİŞSEL KURAMI	21
2.4.1 Sosyotropik Kişilik	22
2.4.2. Otonomik Kişilik.....	24
2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	25
2.5.1. Romantizm ve Eş Seçimi İle İlgili Türkiye'de Yapılan Araştırmalar.....	25
2.5.2. Romantizm ve Eş Seçimi İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar ..	31
2.5.3. Sosyotropi-Otonomi İle İlgili Türkiye'de Yapılan Araştırmalar	33
2.5.4. Sosyotropi-Otonomi İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	39

BÖLÜM III YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Deseni.....	42
3.2. Evren ve Örneklem	42
3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri	43
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	43
3.3.2. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği	43
3.3.3. Sosyotropi-Otonomi Ölçeği	44
3.4. Verilerin Toplanması	45
3.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumu	45

BÖLÜM IV BULGULAR

4.1. DENEKLERİN BETİMSSEL DEĞİŞKENLERE GÖRE DAĞILIMLARI	49
4.2. ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİNE İLİŞKİN BULGULAR	52
4.2.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular	52
4.2.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular	55
4.2.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular	58
4.2.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular	60
4.2.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular	63
4.2.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular	66
4.2.7. Araştırmanın Yedinci Alt Problemine İlişkin Bulgular	68

4.2.8. Araştırmanın Sekizinci Alt Problemine İlişkin Bulgular	70
4.2.9. Araştırmanın Dokuzuncu Alt Problemine İlişkin Bulgular	73

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Romantik İlişki Olma Değişkenine Göre Tartışma ve Yorum	76
5.2. Cinsiyet Değişkenine Göre Tartışma ve Yorum	76
5.3. Yaş Değişkenine Göre Tartışma ve Yorum	81
5.4. Sınıf Değişkenine Göre Tartışma ve Yorum	82
5.5. Fakülte Değişkenine Göre Tartışma ve Yorum	84
5.6. İkamet Yeri Değişkenine Göre Tartışma ve Yorum	86
5.7. Sosyo-Ekonomik Durum Değişkenine Göre Tartışma ve Yorum	87
5.8. Aile Yapısı Değişkenine Göre Tartışma ve Yorum	89
5.9. Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumlar İle Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki Durumuna Göre Tartışma ve Yorum	91

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. SONUÇLAR	94
6.2. ÖNERİLER	98
6.2.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler	98
6.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler	99

KAYNAKÇA	100
EKLER	111
EK-A Kişisel Bilgi Formu	112
EK-B Romantizm Eş Seçimi Tutum Ölçeği	113
EK-C Sosyotropi-Otonomi Ölçeği	115
ÖZ GEÇMİŞ	118

TABLO LİSTESİ

Tablo 3.1. Üniversite Öğrencilerinin Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumlar ile Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özellikleri Puanlarının Dağılımın Normalliğini Denetlemek Amacı ile Yapılan Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları	47
Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Romantik İlişki Durumuna Göre Dağılımı.....	49
Tablo 4.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı	49
Tablo 4.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaş Düzeyine Göre Dağılımı.....	50
Tablo 4.4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	50
Tablo 4.5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Fakülte Değişkenine Göre Dağılımı ..	50
Tablo 4.6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yerleşim Yerine Göre Dağılımı.....	51
Tablo 4.7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Algıladıkları Sosyo - Ekonomik Düzeylerine Göre Dağılımı	51
Tablo 4.8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Algıladıkları Aile Yapısına Göre Dağılımı.....	51
Tablo 4.9. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkisi Olma Durumuna Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	52
Tablo 4.10. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkisi Olma Durumuna Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları ...	54
Tablo 4.11. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Mann-Whitney-U Testi Sonucu	56
Tablo 4.12. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin T Testi Sonuçları	57
Tablo 4.13. Üniversite Öğrencilerinin Yaş Düzeyine Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Kruskal Wallis Testi sonuçları .	58
Tablo 4.14. Üniversite Öğrencilerinin Yaş Düzeyine Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları	59
Tablo 4.15. Üniversite Öğrencilerinin Sınıf Düzeyine Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Kruskal Wallis Testi sonuçları .	61
Tablo 4.16. Üniversite Öğrencilerinin Sınıf Düzeyine Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları	62
Tablo 4.17. Üniversite Öğrencilerinin Fakültelerine Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları	64
Tablo 4.18. Üniversite Öğrencilerinin Fakültelerine Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları	65

Tablo 4.19. Üniversite Öğrencilerinin İkamet Yerine Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları	66
Tablo 4.20. Üniversite Öğrencilerinin İkamet Yerine Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları	67
Tablo 4.21. Üniversite Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları.....	68
Tablo 4.22. Üniversite Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları ...	69
Tablo 4.23. Üniversite Öğrencilerinin Aile Yapısına Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları	70
Tablo 4.24. Üniversite Öğrencilerinin Aile Yapısına Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları	71
Tablo 4.25. Üniversite Öğrencilerinin, Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumları İle Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özellikleri Arasındaki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Değerleri	73
Tablo 4.26. Üniversite Öğrencilerinin, Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumları İle Sosyotropik Kişilik Özellikleri Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları.....	74
Tablo 4.27. Üniversite Öğrencilerinin, Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumları İle Otonomi Kişilik Özellikleri Arasındaki Regresyon Analizi Sonucu .	75

KISALTMALAR

Akt. : Aktarma

Ark. : Çok yazarlı eserlerde ilk yazardan sonrakiler

Bkz. : Bakınız

REST: Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum

BÖLÜM I

GİRİŞ

Değişen ve gelişen dünya içinde bireylerin değer yargıları da değişmektedir. Bu değişim olgulara, yaşam biçimlerine dolayısıyla topluma da yansımaktadır. Bireylerin değer yargılarıyla zamanla değişime uğrayan bir diğer olgu da romantizm ve eş seçimi kavramıdır. Romantizm ve eş seçimi bireyin yaşantısında oldukça önemli bir yer tutan ve bireyin belli bir olgunluğa erişmesi sonucunda oluşan bir olaydır.

Sternberg, romantik ilişkiyi; kadın ve erkek arasında gelişen tutku, bağlılık ve yakınlığın bileşiminden oluşan bir ilişki olarak betimlenmektedir (Sternberg, 1986). Romantik ilişkiler, bir yandan bireylerin kimlik ve kişilik gelişimleri ile akran ve aile ilişkileri, diğer yandan ise akademik, sosyal ve duygusal gelişimleri üzerinde önemli bir etki oluşturmaktadır. Özellikle geç ergenlik ve genç yetişkinlik dönemlerinde yaşanan romantik ilişkiler, gençlerin yetişkin rollerini geliştirme sürecinde olmalarından dolayı ayrı bir öneme sahiptir. Dolayısı ile yetişkinliğe geçişin yaşandığı, bilişsel, sosyal ve duygusal değişimlerin meydana geldiği geç ergenlik dönemini kapsayan üniversite öğrenimi sürecinde yaşanan romantik ilişkiler, belirtildiği üzere öğrencilerin psiko-sosyal gelişimlerinde önemli bir rol oynamaktadırlar (Sarı, 2008).

Bununla birlikte, üniversite yıllarında kurulan romantik ilişkiler yetişkinlik döneminde kurulacak olan ilişkilerin niteliğini ve bireyin evlilik sürecinde eş seçimi üzerindeki etkisi büyüktür (Furman, 2002). Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkiye yönelik beklenti ve algıları onlara farklı bir bakış açısı sağlamaktadır. Romantik ilişki sürecini belirleyen en önemli boyut, bu algı ve beklentilere ilişkin oluşturulan inançlardır. İşlevsel olmayan romantik ilişki inançları, ilişkinin bağlılığı, güven ve doyum üzerinde oldukça önemli bir etkiye sahiptir (Epstein ve Eidelson, 1982). Bireylerin sahip oldukları romantik ilişkiye yönelik inançlarının belirlenmesi, romantik ilişkiye yönelik beklentilerinin ve sosyal davranışlarının anlaşılmasını büyük ölçüde kolaylaştırmaktadır (Miga, Hare, Allen ve Manning, 2010).

Araştırmacılar, günümüzde giderek artan boşanma oranlarının etkisiyle evlilik bağına güçlendirecek evlilik öncesi faktörler üzerinde durmaya başlamışlardır. Evlilik öncesi faktörlerden biri de eş seçimine ilişkin inançlardır. Eş seçimi hem birey için önemli hem de zor bir süreçtir. Eş seçim sürecinde bireyin sahip olduğu inançlar önemlidir. İnançlar; duygular ve davranışları etkiler ve bu durumda ilişkideki doyum düzeyini belirler (Cobb, Larson ve Watson, 2003). Eş seçimiyle ilgili oluşturulan sınırlandırıcı inançlar; kişinin ne zaman ve kiminle evleneceği, uygun eş bulma konusunda çabaları, eş seçimiyle ilgili oluşabilecek problemleri ve çözüm yollarını ve engelleyen kişisel inançlar olarak ifade edilmiştir (Larson ve Holman, 1994; Larson, 2000).

İnsanlar, neslini devam ettirebilmek, cinsel ihtiyaçlarını toplum tarafından kabul edilebilir bir çerçevede karşılamak, sosyalleşme ve yeni kuşakları topluma hazırlamak için bir aile kurar ve bu amaçla uygun bir eş seçerler.

Evlilik ve aile değerlerinin toplum içerisinde değişme yaşanması, toplumsal yapıyı değiştirmesi ve etkilemesi kaçınılmazdır. Toplumlar da evlilik kuramına ilişkin bakış açısının değişmesi kaçınılmaz olgudur. Globalleşen dünya içerisinde kültürler değişmekte ve bunu koruma olasılığı azalmaktadır. Kültürlerin etkileşimi hem modern dünyada yaşamayı kolaylaştırırken hem de kültürel değişim ve yozlaşmayı beraberinde getirmektedir (Önal, 1990).

Toplumsal değişimin olduğu bir diğer grupta üniversite öğrencileridir. Üniversite gençliği, bir toplum içerisinde sosyal ve kültürel yapının en dinamik unsurudur. Üniversite öğrencilerini diğer gruptan ayıran en önemli özellik; üniversite gençlerinin karar verici, yönetici ve bilgi sahibi olmalarıdır (Yazıcı, 2003). Bu bağlamda; üniversite gençliğinin eş seçimine ilişkin tutum ve davranışları önem arz etmektedir. Üniversitenin bitirilmesiyle birlikte kendisine göre uygun şartların oluşmasıyla evliliğe en yakın grup olan üniversite öğrencileri araştırmanın evrenini oluşturmaktadır.

Freud'a göre; eş seçme, çocukların karşı cins ebeveynlerine hissettiği yakınlığa ve hayranlığa bağlamaktadır. Bilinç dışı süreçler ile erkeklerin annelerinin özelliklerine, kızlarında babalarının özelliklerine sahip kişileri eş olarak seçmektedir (Özgüven, 2000).

Eş seçmeyi ve evlilik kararı almayı kolaylaştıran sürecin en önemli yararı bireylerin kendilerini ve başkalarını tanımaya olanak sağlamasıdır (Özabacı, 2009).

Şentürk'e (2008) göre aile kurumunda çözümlerin yaşanması çok ciddi riskleri de beraberinde getirmektedir. Aile kurumunu riske atan etmenleri; boşanma oranındaki hızlı artış, evliliği erteleme veya evliliğe karşı çıkış, tek ebeveynli aileler, çocuk yapmama eğilimi, nikahsız yaşama ve aile içi şiddet olaylarının artması olarak sıralamaktadır. Boşanma, hem toplum içinde hem de aile içerisinde etkilerinin uzun süre devam eden bir olgudur. Günümüz aile yapısının önemli sorunlarından biri de giderek artan boşanma olaylarıdır. Boşanmanın en önemli nedeni olarak, bireylerin evlenmeden önce kendilerini, eşlerini, ailesini ve çevresini gerçekçi ve akılcı bir şekilde değerlendirmemiş olmasından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle evlilik öncesinde kişilerin evliliğe ne kadar hazır olduğu, eş olarak karşılıklı beklentilerinin ne düzeyde örtüştüğü ve ne şekilde tepki vereceğiyle ilgili gerçekçi bir şekilde gözden geçirmeleri önem arz etmektedir. Bu yönüyle yapılan değerlendirme, eş seçimi ve verilecek evlilik kararının sonrasında yaşanabilecek olumsuzlukların sonlandırılmasında etkili olacaktır.

Üniversitelerin meslek edindirme dışında yardımcı işlevleri bulunmaktadır. Üniversite döneminde öğrenciler sosyalleşmenin yanında eş seçimine dönük fikirler de geliştirirler. Evlilik üzerine düşünceleri olan birey çevresinde bulunan arkadaş grubundan kriterlerine uygun birisini eş adayı olarak seçebilir. Karşılıklı ilişkilerin ilerlemesiyle bu ilişkiler evlilikle sonuçlanmaktadır (Bener, 2011).

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalar, karşı cins arkadaşlığının eş seçimini büyük oranda etkilediğini, bu etkinin karşılıklı olarak erkek ve kızların birbirini tanımalarından kaynaklanmaktadır. Bireyler karşı cinsle kurduğu arkadaşlık ilişkileri ile ileride karşılaşılabileceği problemlerin bir kısmını yaşamakta ve eşlerin olumlu ve olumsuz yönleriyle birbirlerini tanıma olanağı sağlamaktadır (Özabacı, 2009).

Kişilik, bireyi başkalarından ayıran doğuştan getirdiği ve sonradan kazanılan, tutarlı olarak sergilenen özelliklerin bütünüdür. Kişilik, bireyin zihinsel, duygusal, sosyal ve fiziksel özelliklerinin devamlılığı sağlayan yönlerini kapsar (Burger, 2006). Bu açıdan bakıldığında bireyin kişiliği, nispeten kalıcı eğilim, davranış ve ilişki kalıpları ile tepkilerini belirleyen temel bir taş olarak karşımıza

çıkar (Taymur ve Türkçapar, 2012). Duygularımız, yeteneklerimiz, güdülerimiz, mizacımız (huyumuz), sosyal, fiziksel-psikomotor ve bilişsel özelliklerimiz, karakter ve değerlerimiz, inançlarımız, tutumlarımız, görüşlerimiz vb. tüm özelliklerimiz kişiliğimizi oluşturur (Senemoğlu, 2007).

Cüceloğlu (2000) ise kişiliği, “bireyin iç ve dış çevresi ile kurduğu, kendisini diğer bireylerden ayırt edici, tutarlı ve yapılaşmış ilişki biçimi” olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlamada kişilik; bireyi başkalarından farklı kılan özelliklerini ele aldığı için “ayırt edici”, zaman boyutu içerisinde o kişinin benzer durumlarda davranışının pek değişmediğini vurgulaması ile “tutarlı”, çok sayıda birimlerden oluşması ile “yapılaşmış”, sürekli ilişki halinde olması ve bireyin kendi içindeki duygu ve düşünceleri olduğu kadar, kendi dışında yer alan insan olay ve nesnelere algılaması yönüyle de bir “ilişki biçimi” olarak ele alınmaktadır (Okutan, 2010, s.8-9).

Beck’in bilişsel kuramına göre kişiliğin sosyotropi ve otonomi olmak üzere iki boyutu vardır. Bu kuramda sosyotropi (sosyal aidiyet), bireyin diğerleri ile pozitif etkileşim gösterebilme özelliği olarak tanımlanmaktadır. Yüksek sosyotropi özellikleri gösteren kişiler için, diğer insanlardan onay almak çok önemlidir. Bu bireylerin olumlu kendilik imgelerini sürdürebilmeleri, kendileri için önemli olan kişiler tarafından onaylanmalarına, sevimlerine, sayılmalarına, önemsenmelerine bağlıdır. Otonomi ise; bireyin bağımsızlığını, kişisel haklarını koruyabilme ve artırabilme özelliği olarak tanımlanmaktadır. Bu kişilik özelliği yüksek olan bireyler, kendi aktivitelerini yönlendirmekten, hedeflerine ulaşmaktan, çevrelerinde olup bitenleri kontrol etmekten ve başarılı olmaktan mutluluk duyarlar (Bagby ve ark. 2001, Bieling ve ark. 2000, Çam ve Engin 2006, Kabakçı 2001, Pollard 2003).

Bireyler bir ilişkiye başlarken kişisel tutumlarını, dürtülerini, beklenti ve isteklerini bilinçli veya bilinçsiz biçimde belirleyerek hareket ederler. Bireyin duygu düşünce ve davranış tarzı onun kişiliğinin belirleyicisidir. İlişkiyi başlatma, sürdürme, ilişki sürecinden zevk alma, hayal kırıklıkları, uyum gösterme, sorun çözme ya da bunların tam tersi yaklaşımda bulunma ise tamamen kişiliğin etkisi altında gerçekleşen davranışlardır (Özbalcı, 2009, 50).

Eş olarak tercih edilecek kişinin özellikleriyle eş seçimi yapan bireyin özelliklerinin benzer olması ilişkinini daha sağlıklı yürütmesine olanak sağlar. Genel

fiziksel görünüş, kişilik özelliği, sosyo-ekonomik durum, dini ve ideolojik görüş, sosyal statü eş olarak tercih edilen kişilerde aranan niteliklerdendir. Üniversitede öğrenci olan genç artık ne istediğinin farkındadır ve hayatının geri kalan kısmını nasıl bir eş ile sürdürmek istediğini belirlemeye başlar. Üniversite yıllarında yaşla beraber evlilik konusundaki fikirlerin de daha belirgin hale gelmesi beklenir (T.İ.E.G.M., 2012).

Eş seçimin önemi ve konunun zorluğundan hareketle, toplumun en önemli kesimlerinden biri olan üniversite öğrencilerinin eş seçimi kriterlerinin ve bunu etkileyen kişilik özellikleri belirlenmesi önemli bir gerekliliktir.

1.1. Problem Durumu

Evlilikte veya romantik ilişkilerde çatışmanın kaçınılmaz olduğu unutulmamalıdır. Daha önceden de belirtildiği gibi bireylerin kişilik özelliklerinden kaynaklı olarak da evlilikte çatışmalar yaşandığı görülmektedir. Sosyotropik ve otonomik kişilik özelliğine sahip olmak, diğer insanlarla ilişki kurma biçimlerini etkilemektedir. Bunun sonucunda iş yaşantısında, sosyal yaşantılarına da yansıdığı gibi romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumlarında farklılıklar olacağı beklenmektedir. Bu araştırmada; “Üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumları ile sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” ana problemine bağlı olarak aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin romantik ilişkisinin olup olmamasına göre,
2. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre,
- 3). Öğrencilerin yaş düzeyine göre,
4. Öğrencilerin sınıf düzeyine göre,
5. Öğrencilerin öğrenim görmekte oldukları bölüme göre,
6. Öğrencilerin ikamet yerine göre,
7. Öğrencilerin sosyo-ekonomik durumuna göre,
8. Öğrencilerin aile yapısına göre,

a) romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanlarına ait ortalamalar anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

b) sosyotropik-otonomik kişilik puanlarına ait ortalamalar anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

9. Üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumları ile sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada; üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumlarının bazı demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve öğrencilerin romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumları ile sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Her ne kadar toplumlar içerisinde değişiklik gösterse de insanlar evlenme kararını genellikle gençlik döneminden yetişkinlik dönemine geçiş sürecinde verirler. Genç yetişkinlik dönemi olarak adlandırılan bu dönem; eş seçimi, aile kurma, eş ile birlikte yaşamayı öğrenme, ev işlerini yürütme, çocuk yetiştirme, yaşam içerisinde meydana gelebilecek değişimlere uyum sağlama şeklinde nitelendirilmektedir (Onur, 2003). Bireyleri yetişkinliğe hazırlamada önemli yeri olan bu dönemde; üniversite öğrencileri genç nüfus içerisinde farklı bir konuma sahiptir. Yaşam standartlarının farklılığı, bilinç düzeyi farklılığı üniversite öğrencilerini diğer gençlerden ayırmakta ve eş seçimi kriterleri açısından incelenmeye değer bir sosyal kesim haline getirmektedir.

Türkiye’de kişilik özelliklerinin eş seçimi üzerindeki ile ilgili herhangi bir çalışmanın bulunmaması ve özellikle de evlilik ve eş seçmeye yaş ve gelişim dönemi açısından daha yakın olan üniversite öğrencileri üzerinde yapılmış bir çalışmaya rastlanmamış olması konunun önemini ve güncelliğini göstermektedir.

Eş seçimindeki tercih ve beklentiler konusu ilginç ve değişik yönleriyle araştırmaya açıktır. Buna karşılık ülkemizde bu konuda yapılmış yeterli araştırma

olduğu söylenemez. Yapılan araştırmalarda genellikle, üniversite öğrencilerinin eğitim, boş zaman, yerleşim, iş bulma, psikolojik vb. birçok sorunları tartışılmıştır. Üniversite öğrencilerinin bu gibi problemlerinin yanı sıra karşı cinsle iletişim, eş seçimi ve evlilik ile ilgili planlamaları konusunda da bazı sorunlarının olduğu düşünülerek böyle bir çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur.

Ülkemizde son yıllarda boşanma oranlarında büyük bir artış görülmektedir. Boşanmanın en temel nedenlerinden biri ise eş seçiminin uygun yapılmaması dolayısıyla eşlerin birbirleriyle anlaşamamalarıdır. Kişilik özelliklerinden kaynaklı yaşanabilecek iletişim sorunları ve diğer sorunların uzmanlar tarafından önceden bilinmesi, sorunlar yaşanmadan gerekli önlemlerin alınmasını sağlayacaktır. Bu anlamda da çalışmanın uygulamalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bununla birlikte, üniversite öğrencilerinin Psikolojik Danışma Merkezlerine başvurularının en önemli nedenlerinden birinin romantik ilişkilerde yaşadığı zorluklardır (Creasey ve Ladd, 2004). Dolayısıyla, üniversite öğrencilerinin deneyimledikleri romantik ilişkilere yönelik temel inançların belirlenmesi ile bu öğrencilere yönelik çeşitli önleyici ve gelişimsel etkinliklerin geliştirilmesine önemli bir katkı sağlanacağı öngörülmektedir. Araştırma sonucunun aile danışmanlığı alanında yapılacak çalışmalara ışık tutacağı düşünülmektedir.

Ayrıca araştırma aileyi toplumun bir parçası ve en küçük bir birimi olarak değerlendirildiğinde; aile içerisinde kişilik özelliklerinden kaynaklı oluşabilecek tartışmaların, problemlerin toplumu da olumsuz yönde etkileyeceği düşünüldüğünde toplumsal açıdan araştırma sonuçlarının önemini artmaktadır.

1.4. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin “Kişisel Bilgi Formu”, “Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Ölçeği” ve “Sosyotropi-Otonomi Ölçeği”ni içten ve doğru cevapladıkları kabul edilmiştir.
2. Araştırmada kullanılan ölçeklerin amaca hizmet edecek yeterlilikte olduğu varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırmada kullanılan “Kişisel Bilgi Formu”, “Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Ölçeği” ve “Sosyotropi-Otonomi Ölçeği” nin ölçtükleriyle sınırlıdır.
4. Araştırma bulguları, araştırma örnekleminde yer alan 2014-2015 eğitim öğretim yılında Gaziantep Üniversitesinde öğrenim görmekte olan Gaziantep Üniversitesi öğrencileriyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Eş Seçimi: İki farklı cinsin birbirlerini görme, tanışma ve tanımadan başlayarak flört, söz kesme, nişan, nikah, düğün gibi aşamaları olan toplumsal bir süreçtir (Özgüven, 1997).

Romantik İlişki: Bireyin özgürce seçtiği, tutku, bağlanma ve yakınlıkla betimlenen bir arkadaşlık olarak tanımlanmaktadır (Sternberg, 1986).

Otonomi(Özerk): Bireylerin bağımsızlıklarını ve kişisel haklarını koruyabilme ve arttırabilme özelliğidir ve bireylerin ilgi ve kapasitelerini geliştirmeye yönelik çabalarını içeren, diğerlerinin dahil olmadığı, kişisel yatırımlarını tanımlar. Kişinin bağımsız karar verebilme yetisidir.

Sosyotropi(Bağımlı): Bireylerin, diğer insanlarla ile pozitif etkileşim içerisinde olma özelliği olarak tanımlanmakta ve diğer insanlardan onay almak çok önemli olmaktadır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. ROMANTİK İLİŞKİ VE EŞ SEÇİMİ KAVRAMI

İnsan sosyal bir varlıktır. İnsanların en temel ihtiyaçlarından olan diğer insanlarla bir arada yaşama olgusunu bireyler diğer kişilerle ilişki halinde iken fark ederler. Bireyler davranışlarını yaşanan olaylara uygun tepkiler geliştirirler. Bireyler bir topluluk içerisinde diğer insanlarla ilişki içinde bulunmaya göre kurgulanmış varlıklardır. Diğer insanlarla olan ilişkilerinde olduğu gibi karşı cinsle olan ilişkileri de ihtiyaçtır (Çaplı, 1992).

Romantik ilişki; iki kişi arasında yaşanan, dürüstlük, koruma, sıcaklık, birbirine hayatını adama, kendi hayatının kontrolünü teslim etme, aradaki duvarları kaldırma, duygusal yoğun bir bağ kurma ve ayrılığın hüznü doğurmasına neden olan ilişkidir (Rubenstein ve Shaver, 1982). Benzer şekilde Gottman (1998) da romantik ilişkinin ortak aktivitelerde bulunma, yaşantının paylaşılması ve karşılıklı olarak olumlu tutumlar sergilenmesi olduğunu ifade etmektedir. Brehm (1992) ise bir romantik ilişki tanımı yapmaktan ziyade yapılan tanımlara göz atmış, tanımlardaki ortak noktaları araştırmıştır. Ona göre romantik ilişkide kuvvetli bir bağ bulunur ve bu bağ birbirlerinin yaşamlarını pek çok alanda etkiler. Romantik ilişki tanımlarındaki ortak noktaların davranışsal ve duygusal olarak bağlılık ve karşılıklı ihtiyaçların karşılanması olduğunu tespit etmiştir.

Yapılan romantik ilişki tanımları ve bu araştırmanın paralelinde, romantik ilişkiyi oluşturan kıstaslar olması itibariyle yaşanan her ilişkinin romantik ilişki olarak değerlendirilemeyeceği söylenebilir. Romantik ilişki kavramının kullanılması için aranan kıstaslardan İmamoğlu (2009)'na göre en temel olanı, karşılıklı olarak çıkarların korunmasıdır ve yaptıkları romantik ilişki tanımında da çıkarların eş sayılması koşulu aranmaktadır. Bunun yanında tek taraflı bir paylaşım mümkün olmayacağından, ilişkinin karşılıklı olması ve bağlılığın da aynı şekilde karşılıklılık esasına dayanması gerekmektedir.

Bireyler evlilik kararı almadan önce, kendi özelliklerinin farkında olması kendisi için olmazsa olmazlarının neler olduğunu, evleneceği kişide ve evlilikten beklentilerini ve karşı tarafın bu beklentileri ne düzeyde karşıladığını çok iyi değerlendirmesi gerekir. Hayatındaki en önemli kararlardan birisi, belkide en önemlisidir (Şenel, 2004).

Eş seçme ve evlilik olgusu daha önceleri geleneksel düzen içerisinde bireyin ailesinin sorumluluğu iken bugün daha çok bireyin kendi kişisel sorumluluğu haline gelmiştir. Bununla yanında, eş seçme ve evlenme kararı verecek bireyin içinde bulunduğu toplumun değer yargılarından soyutlandığını kendi kişisel iradeleriyle karar verdiklerini söylemek oldukça güçtür. Çünkü ortak kararı verecek kız ve erkek kendi toplumlarının eğitiminden, kültüründen, bireysel yargılarından bireyler hakkındaki tutum ve düşüncelerini yaşadığı toplum içerisinde kazanmışlardır (Özgüven, 2000).

Evlilikte mutluluk eş seçiminin sağlıklı yapılmasına bağlıdır. Başarılı bir eş seçiminin gerçekleşebilmesi için kişinin evlilikten beklentilerinin, evlilik amacını çok iyi saptaması, evlilikten beklentilerinin gerçekçi olup olmadığını belirlemesi gerekir. Evlilikte benzer yönlerin fazla olması mutlu evlilik şanslarını arttıracaktır. Fakat kişiler kendilerine tam olarak benzeyen birini bulmak ve her yönüyle uyumlu ve dengeli ilişkiler içinde yaşamasını beklemek pek gerçekçi olmamak demektir. Evlilik, ilişkisinin temel aldığı benzer gereksinimler ve karşıt ya da tamamlayıcı gereksinimleri doyuracak nitelikte olmalıdır. Eş seçme konusunda iki farklı görüş vardır (Bilen, 2009).

Homogami: Eş seçiminde benzer özelliklerin yönlerinin fazla olması evlilikte başarı şansını arttırmaktadır. Böyle evliliklerde eğitim, yaş, sosyal değerler, ekonomi, din, ırk açısından benzerliklerin olması anlaşmazlıkları ve çatışma konuları azaltmaktadır. Ayrıca bu tür evliliklerde çıkabilecek sorunlara çözüm bulmak daha kolay olmaktadır (Bener, 2001).

Heterogami: Eş seçiminde zıt özelliklerin önemli olduğunu ve zıt özelliklerin eşlerin birbirini tamamlama noktasında faydalı olduğunu ileri sürmektedir (Bener, 2001).

Şenel'e (2004) göre; eş seçimi sürecinin insanların yaşamında en önemli kararlar arasında olduğunu, kişiler yaşamlarının geriye kalan bölümünde aldığı bu kararlar birçok yönden olumlu veya olumsuz şekilde etkileyeceğini ifade etmiştir. Evlilik sürecinin insan yaşamını yarısından fazla süreyi kimi kez de üçte birini kapsadığı düşünüldüğünde eş seçimi kararının önemini daha da arttırmaktadır. Bireyler aldıkları bu kararlar birlikte yaşamlarını bundan sonraki aşamalarında kiminle birlikte sürdüreceğine, kimden çocuk sahibi olup çocuğu kiminle birlikte büyüteceğine, nasıl bir yaşam sürdüreceğine karar vermiş olmaktadır.

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmalar sonucunda üniversite öğrencilerine göre karşı cins arkadaşlığının eş seçimini üzerinde büyük etkisinin olduğu belirtilmiştir. Buradaki etkinin bireylerin partnerlerini farklı yönlerden tanımalarına olanak sağlamaktan kaynaklanmaktadır. Bireyler flört sürecinde ileride kurulacak olan aile yaşantısında karşılaşılabilecek olası problemlerin kimilerini yaşamakta ve her iki tarafından biri birini tanıma noktasında olumlu olumsuz yaşantılar kazanmaktadırlar. Çiftler bunun sonucunda kendilerine göre kazanmış oldukları deneyimler neticesinde eş seçimini yapmaktadırlar. Eş seçimi sürecinden önceki flört döneminde bireylerin bu zamanı iyi değerlendirmesi gerekir. Eş seçmeyi ve evlilik kararı almayı kolaylaştıracak olan bu sürecin en önemli yararı, bireylerin kendilerini ve karşı tarafı tanımaya olanak sağlamasıdır (Özabacı, 2009).

Ergenlikten gençliğe adım atan birey sosyal ilişkileri sırasında karşı cinsle iletişime geçer. Bu iletişim bazılarında problemler, bazılarında ise problemsiz bir biçimde kurulur. Bu iletişimin en rahat kurulduğu ortamlardan birisi de üniversitelerdir. Üniversiteli genç okulun ilk yıllarında ergenlikten gençliğe adım atar ve iş bulma kaygısı taşırken geleceğe yönelik arkadaşlık ilişkileri içine girer. Bireyler karşı cins arkadaşlığı kurarak birbirini tanıma anlamında yaşantılar geçirmekle birlikte evleneceği kişinin ailesini tanımaya olanak sağlar ve bu süreçte kendisine göre geliştirmiş olduğu ölçütlere göre eş seçimini yapar. Eş seçiminde karşılıklı beklentilerin ve eş olarak tercih edilecek kişinin özelliklerinin benzerliği ilişkilerin sağlıklı yürümesini sağlar. Eş olarak tercih edilecek kişinin mesleki statüsü, dini ve ideolojik görüşü, kişilik özelliği, ekonomik imkanlar, sosyal statüsü tercih edilme niteliklerinden bazılarıdır. Üniversitede okuyan genç artık ne istediğinin farkındadır ve hayatının geri kalan kısmını nasıl bir eş ile sürdürmek

istediğini belirlemeye başlar. Üniversitede sınıflar ilerledikçe ve üniversiteli gençlerin yaşları büyüdükçe evliliğe daha da yaklaşırlar. 2012 yılı verilerine göre ülkemizde 603751 evlilik gerçekleştirilmiştir. Bu evliliklerin 375521'i 20 – 24 yaş arası, 380123'sü da 25 – 29 yaş arasında olan gençler tarafından gerçekleştirilmiştir. 20-24 ve 25-29 yaş aralıkları üniversite öğrencisi olma yaşlarına yakın aralıklardır. Normal şartlarda bir öğrenci 19 yaşında üniversiteye başlar ve 23 yaşında 4 yıllık üniversite öğrenimini tamamlar. Bu da üniversite eğitimini tamamlayan bireyin çeşitli olgunluklara sahip olduğu ve evlenme yaşına geldiğinin göstergesidir (T.İ.E.G.M., 2012).

2.2. EŞ SEÇİMİ İLE İLGİLİ KURAMSAL GÖRÜŞLER

2.2.1. Eş Seçiminde Psikanalitik Yaklaşım

Bilinen en klasik eş seçme yaklaşımı Freud'un psikanalitik kuramıdır. Bireyin eş seçme tercihlerinde oral, anal, fallik ve genital dönem olarak adlandırdığı psikoseksüel basamaklarıyla belirlediğini ifade etmiştir. Psikoseksüel gelişim dönemlerinden olan Fallik dönem bireylerin eş seçimin tercihlerinde önemli bir dönem olduğu, erkeklerin bu dönemde çözülmemiş oedipal kompleksleri yaşadıkları bu nedenle eş tercihlerinde annesine benzeyen ve yaş olarak büyük yada bu özelliklerin tamamen zıttı olan kişileri eş olarak tercih edeceklerini ifade etmektedir. Bu kurama göre; erkekler annesine, kızlar babasına benzeyen kişileri eş olarak tercih edeceklerini ileri sürmüştür (Parsons, 1997).

Adler'e (1994), kızlar belli bir yaşa geldiklerinde erkeklere ilgi duymaya başlarlar. Erkeklerden biri ile evlenmek isterler. Bu dönemde bazı huysuzluklar, beğenmemezlilik durumu, gülüşler ve heyecanlı oluşları üstü kapalı da olsa aynı amaca yönelmelerinin bir sonucudur. Yine bu durumda bütün kız arkadaşlarını rakip gibi görürler. İlgi duyduğu erkeğin kızlara ve kızların da erkeğe yaklaşmalarını istemezler. Erkek arkadaşlarıyla aralarında geçen bir takım olayları anlatmaktan haz alırlar. Adler, eğitilmiş kızların bir kısmının, başkasının emri altına girmek için evlenmek istemediğini; bir kısmın da erkeklere güven duymadıkları için evliliğe yaklaşmadıklarını belirtir. Kısaca, bu bir güven duygusu ile ilgilidir; ancak Adler, bu durumun genel olarak geçici bir özellik taşıdığını da açıklar (Akt: Güney, 2007).

Fromm'a (1998) göre, sevmenin temelinde kişinin yaşamını tamamen bir kişi ile birleştirme arzusu yatar. Evliliklerin sürdürülebilirliğindeki mantık budur. Çağdaş batı toplumlarında bu düşünce tamamıyla reddedilmektedir. Sevginin, kendiliğinden ortaya çıkan, insanı aniden ele geçiren bir duygu olduğu zannedilir. Ancak Fromm'a göre, sevgi sadece bir duygu değildir. Eğer öyle olsaydı, karşılıklı olarak sevme sözlerinin hiçbir anlamı kalmazdı. Fromm'a göre; cinsel isteğin amacı hiç bir zaman yalnız bedeni arzuların, acı ve huzursuzluk veren bir gerginliğin giderilmesi değildir. Cinsel arzu sadece sevgi ile uyanan bir his değildir. Örneğin, yalnızlık duygusu, hükmedilmek isteği, incitme, kendini beğenmişlik hissi de bu isteği uyandırabilir. Cinsel anlamda sevgi, anne-baba sevgisinin tezatı olan bir sevgidir. Bu sevgi başkasıyla tek vücut olma isteğiyle dopdolu olmaktır.

2.2.2. Birbirini Tamamlayan Gereksinimler Kuramı

Birbirini tamamlayan gereksinimler kuramında; eş seçiminde bireysel gereksinimlerin önemli olduğunu, eşlerin birbirini tamamlaması ya da benzer özelliklere sahip olması eşleri ve evlilik sürecini başarıya götürüleceği belirtilmektedir. Eş seçimi sürecinde her bireyin gereksinimlerinin farklı ve bazı gereksinimlerin daha önemli olduğunu, cinsiyete göre kadınların ve erkeklerin gereksinimlerinin değişebileceğini ifade edilmiştir. Bu kurama göre; kişilerin benzerliklerin ve tamamlamaların gereksinimlerinin karşılanması nedeniyle karşılıklı olarak birbirinden hoşlandıklarını vurgulamaktadır. Bireyler eş olarak seçeceği kişileri benzer arkadaş grubundan veya eş olmaya elverişli kişilerden oluşan grup içerisinde seçeceği, başka bir deyişle bireyler eş seçiminde kendisinin evleneceği kişiler grubunda gereksinimlerini en üst düzeyde doyurabileceğini düşündüğü kişiler arasından seçer (Özgüven, 2001; Nazlı, 2013).

2.2.3. Evrimsel Kuram

Caporaël'e (1997) göre evrimsel kuramın temelini Darwin'in evrim kuramından alan sosyo-biyolojik kuramdır. Kuram temelini her duruma uyum ve bencil gen kavramından almaktadır. İnsanların davranışları ve öğrenme sistemini bağışıklık sistemi gibi olduğunu ve doğal bir eleme sürecinden geçtikten sonra

evrimleşmektedir. Bu kurama göre, eş seçimi stratejilerini, bireylerin tarihsel süreç içerisinde geçirmiş olduğu evrimin sonucu oluştuğunu, bu nedenle erkeklerin ve kadınların farklı yöntemler geliştirmek zorunda kalmıştır.

Buss (1999)'a göre, erkeklerin eş seçiminde soyun devamını sağlayabilmek amacıyla daha çok doğurgan kadınları tercih ettiğini belirtmiştir. Erkekler bu nedenle evleneceği kişilerde sağlıklı olması ve fiziksel olarak çekici olan kadınlarla evlenmeye çalışırlar.

Yıldırım (2007), kadınların üretkenlik değeri ve verimliliği, erkeklere göre yaş, sağlık ve fiziksel özelliklerle daha fazla ilişkili olduğu; yaş ve sağlık durumunun doğrudan değerlendirmek zor olduğu için buna işaret eden ipuçlarıyla karar verirler. Bu nedenle dış görünüşün sağlamlılığa ilişkin en güçlü ipucu verdiğini düşünülmektedir. Symons (1979) sağlıklı eş tercihinde ipucu olarak kusursuz bir cilt, beyaz diş, gözlerin berraklığı, canlı yürüyüş, pürüzsüz ve kusursuz cilt ve diri vücuda sahip olma sayılabilir (Akt., Yıldırım, 2007).

Buss (1999), kadınlar ise daha çok onları bırakıp gitmeyecek, kendisine ve çocuğuna bakabilecek erkekleri tercih etmişlerdir. Kadınların, erkeklerden genelde ebeveyn olarak yatırım imkanı istediğini, kendisine ve çocuklarına uzun süreli bakabileceği, kendisini ve çocuğunu terk etmeyecek eş aramaktadır. Bunun nedeni olarak erkeklerin üreme davranışında kısa süreli yatırım yapmasına karşılık; kadınlar için uzun süreli bir yatırımın olması yatmaktadır. Kadınlar erkeklerde; yaş, güvenilebilirlik, sağlık, bedensel güç, ekonomik kapasite, sosyal statü, zeka, bağlılık gibi özellikleri önemli görmektedirler. Kadınların ise erkeklerin mal varlıklarına erkeklerin kadınların fiziksel çekiciliklerine önem verdiği düşüncesi bu kuramı en önemli sonucudur(Buss, 1999).

2.2.4. Sosyal Rol Kuramı

Jaime, Perrilloux Easton, Goetz, Fleischman, Buss ve Lewis'e (2010) göre sosyalleşme sürecinin insan gelişimi, kişiliği ve cinsiyet farklarının oluşumu üzerinde güçlü bir etkisi olduğu ifade edilmektedir.

Bireylerin eş tercihlerinde önem verdikleri özelliklerden biri de içinde yaşadıkları toplumsal yapının etkisiyle belirlendiği görüşüdür. Bu kavram "eş

seçiminde cinsiyet farkının niçin görüldüğü” sorusunu ortaya koyar. Bu kavram, erkeklerin niçin bu veya öbürü; kadınların şu ya da bu özellikleri aradığını açıklar. Toplumsal yapı kuramı ayrıca davranışlardaki cinsiyet farklılığının nedeninin, kadın ve erkeğin toplumda farklı rollerinin bulunduğu ile ilgili olduğu görüşünü öne sürer (Farajzadeh,2011).

Yıldırım (2007), sosyal rol kuramının kadın ve erkeğin toplum içerisindeki rollerinin farklılaşmasına bağlı olarak cinsler arasındaki farklılıklar şeklinde açıklamaktadır. Bu kurama göre; eş tercihlerinde kadın ve erkeğin rolleri, beklentiler, yetiştiriliş tarzı, sınıf ve cinsler arasındaki durum, kadın ve erkek arasındaki iş bölümü, sosyalleşme süreci etkin rol oynamaktadır. Kadınların fiziksel çekiciliğine verilen sosyal değer ve erkeğin kazanç kapasitesi toplumsal roller yapısal olarak üretmektedir. Erkek ve kadınların eş seçimine ilişkin tercihleri doğrultusunda biçimlenmektedir.

2.2.5. Benzerlik-Çekicilik Kuramı

Ortak Özellikler kuramına göre; eş olarak tercih edilecek kişilerin benzer özelliklerinin fazla olması, evlilikte başarı şansını arttıracığına inanılmaktadır. Buna göre, bireylerin eş tercihlerinde kendisine benzeyen özellikte kişileri seçmesi gerekmektedir. Daha çok eğitim düzeyi, sosyal değerler, eşler ve aileler arası ekonomik durum, dini inanış benzerliği, ırk ve kültürel benzerliklerinin olması istenmektedir. Böyle evliliklerde çatışma ve anlaşmazlıkların az olacağı ve mutlu olma ihtimalinin daha yüksek olacağı belirtilmektedir (Özgüven, 2001; Kalkan, 2012).

Zıt özellikler kuramında göre; eş seçiminde kişiler kendilerinde olmayan özelliklere sahip kişilerle evlenmesi evlilikte başarılı olma olasılığını arttıracığını, zıt özelliklerin hoşlantıyı arttıracığını, itaatkâr bir kadının yönlendirici bir erkekle mutlu olabileceğini ve daha cazip geleceğini ifade edilmektedir. Eşlerin birbirinden zıt özelliklere sahip olması evliliğe, yaşantılara zenginlik ve çeşitlilik katacağı belirtilmiştir (Özgüven, 2001; Bilen,2009).

2.2.6. Uyarın-Değer-Rol Kuramı

Bireylerin eş seçiminde öncelikle karşılıklı uyarın olarak görüldüğü tanışmanın ve etkileşimin, ilk izlenimin olduğu dönemdir. Bu dönemde dış görünüş, zihinsel özellikler ve sosyal görünüş değerlendirme kapsamına alınır. İlk izlenimin başarılı olması durumunda ikinci dönem olan değerlerin karşılaştırılması dönemine geçilir. Bu dönemde ilgiler, inançlar, gereksinimler ve tutumların birbirine uygunluğunun ifade edildiği sözel dönemdir. En son olarak da rol döneminde kişiler evlilikten birbirine uyarın rolleri, tamamlayıcı özelliklerinin fakına varır ve bununla ilgili deneme süreci yaşarlar (Özgüven, 2001).

Bu kurama göre; ilişki sürecinde eşler karşılıklı oynadıkları oyunlar vasıtasıyla birbirine uygun olup olmadıklarını belirlerler. Kişiler karşı cinse ilişkin algısı ve beklentilerini tanımlar. Bu algılar toplum içerisinde kadınlar veya erkekler için farklılaşabilir. Dolayısıyla bu rol aşamasında; sosyal, bireysel ve kişiler arası parçaları üzerine kurar (Efe, 2013).

Yapılan araştırmalar eş seçimine yönelik kuramlardan hangisinin tam olarak geçerli olduğunu belirlenmemiş olmakla birlikte; eş seçiminde benzerlik yaklaşımının daha geçerli olduğu ifade edilmektedir. Benzerlik yaklaşımının geçerli görünmesinin nedenleri arasında; din, eğitim, sosyal ve ekonomik sınıf, ebeveyn istekleri ve toplumsal yönlendirmelerin üzerinde etkisi olduğu görülmektedir (Farajzadeh, 2011).

2.3. KİŞİLİK

Eysenck'e (1970) göre kişilik, insanın çevreye kendine özgü bir biçimde uyum sağlamasını belirleyen karakterinin, duygusal, bilişsel ve fiziksel yapısının nispeten kararlı ve durağan bir biçimde örgütlenmesidir (Akt: Kuzgun ve Deryakulu, 2006).

Kişilik, insanları birbirinden ayıran, onları diğerlerinden farklı kılan en önemli faktördür. İnsan, anlaşılması kolay bir canlı değildir. İnsandan insana hatta toplumdan topluma düşünceleri farklılaşmaktadır. İnsanların bireysel bir varlık olduğu, bu bireyselliği kazandıran özellikte kişiliktir. Kişilik bireyin kendisini, başkalarına benzemeyen kendine özgü geliştirdiği ilişkilerin yapısıdır. Bir diğer ifade

ile kişilik bireyin belirgin, tutarlı ve değişmeyen özelliklerinin tümünü ifade eder (Bozgeyikli, 2001).

Kişiliği, günlük konuşma içerisinde, insanların kendi ve başkaları hakkındaki duygularının ifadesinde çok sık kullanılan bir sözcüktür. Bireyler hoş giden yada gitmeyen özelliklere dayanarak davranışlarına göre, “çekici”, “itici”, “hoş”, “sevimli”, “huysuz”, “aksi”, “geçimsiz” vb. olarak değerlendirilir. Bazen “kişilik” sahibi, “kişiliksiz”, “kişiliği zayıf” gibi deyimler kullanarak tanımlamalar yapılmaktadır. Aslında kişiliğin üzerinde biyolojik ve psikolojik öğeler çok çeşitlidir. Algılama, düşünme, konuşma, öğrenme, hatırlama, zeka, giyinme, ahlak, inanç biçimleri bireyden bireye değişebilen özelliklerdir. İnsanın kişiliği bütün bu öğelerin bir arada bütünleşmesi sonucu oluşmaktadır (Velioğlu, V.D. 1997). Kişiliğin oluşumunda aile en önemli çevresel etkidir. Yaşamın ilk yıllarında bireyler ailesini gözlemleyerek öğrenme için gerekli modelleri sağlar. Birey ailenin kişilik özelliklerini taklit ederek; kültürel, ahlaki değer ve standartlarını da benimsemeye başlar (Morgan, 2004).

Eysenck, insan kişiliğinin yapısını incelemek ve ölçmek için karmaşık psikometrik tekniklerin gerekli olduğuna fakat bunların yalnız başlarına yeterli olmadığına inanmış ve biyolojik temelleri ortaya konmadıkça faktör analizi tekniği ile elde edilen kişilik yapılarının kısır ve anlamsız kalacağını belirtmiştir (İnanç ve Yerlikaya, 2010).

Kişilik bireyin iç ve dış çevresiyle kurduğu, diğer bireylerden ayırt edici, tutarlı ve yapılaşmış bir ilişki biçimidir (Cüceloğlu, 2000). İnsanların diğerlerini etkileme biçimi, kendilerinin ölçülebilir iç ve dış yapılarını anlama biçimi ve birey durum etkileşimidir (Luthans, 1992). Kişilik, evrimsel gelişmeye bağlı olgunlaşma ve öğrenmeye bağlı bireyselleşme ve toplumsallaşma süreçlerinin birbirini etkilemesiyle gelişir (Benice, 2010).

Eysenck; temel kişilik boyutlarının (dışadönüklük, nörotizm, psikotizm) kalıtım yoluyla ve biyolojik olarak belirlendiğini öne sürmüş ve kişilik gelişiminde çevresel faktörlerin çok önemli olmadığını belirtmiştir. Bu üç kişilik boyutundaki değişkenliğin %75 inin kalıtımla açıklanabileceğini belirten Eysenck'e göre çevrenin bu değişkenlikteki payı %25 ile sınırlandırılmıştır. Eysenck, kişiliğin temel boyutlarını incelerken kendini ifade ölçekleri, gözlemci değerlendirmeleri, biyografi

analizleri, fiziksel fizyolojik özelliklerin değerlendirilmesi ve objektif psikolojik testler gibi çok farklı veri kaynaklarından yararlanmıştır. Daha sonra elde ettiği verileri faktör analizine tabi tutarak kişiliğin yapısını belirlemeye çalışmıştır (İnanç ve Yerlikaya, 2010).

Kişilik, zamanın insanlara yüklediği biyolojik ve sosyal özelliklerin sürekliliğini koruyarak psikolojik davranışlardaki oluşan farklılıkların tamamını belirleyen eğilim ve karakterlerin tamamıdır. Bu tanımda kişilik teorisine davranış teorisi olarak yaklaşmış olup insan özelliklerinin farklılığına değinilmiştir (Eroğlu, 2000). Kişilik, hareket halinde, dinamik bir yapı içerisinde olmakla birlikte kararlı ve sürekli bir nitelik taşır. Kişilik özelliğinin kararlı ve sürekli olması nedeniyle bireylere özgü nitelikler; sakin, atak, uyumlu gibi değerlendirmeler yapılabilmektedir. Kişilik bir bütün olarak geçmişin, şimdinin ve geleceğin toplamını oluşturur. Kişilik üzerinde; geçmişin izleri, şimdinin uygulamaları ve geleceğe yönelik eğilimle şekillenir. Kişilik üzerinde fiziksel, sosyal, psikolojik ve kalıtsal faktörlerin tek başına etkisinin olmadığı, her bir faktörün belirli oranda kişilik oluşumuna ve gelişimine katkı sunmaktadır (Laik, 2003).

Mizaç ve huy kişilikle eş anlamda kullanılan kavramlardır. Mizaç-huy bireylerin duygusal denge durumunu ifade eder. Çabuk sinirlenme, öfkelenme, sıkılma, hareketlilik veya neşelenme bireyden bireye göre değişen mizaç özellikleridir (Köknel, 1995). Eroğlu'na (2000) göre mizaç tipleri; ağırkanlı (donuk, sert), hafif kanlı (neşeli ve çok sevimli), asabi (saldırgan ve öfkeli) ve melankolik (aşırı duygusal, hüznü) tiplerini sayılabilir.

Karakter, kişiye özgün davranışlarının tamamı olup, kişinin zihinsel, bedensel ve duygusal etkinliğe verdiği değerdir (Köknel, 1995). Karakter, kişiliğin iskeleti durumundadır (Zel, 2001). Karakter doğuştan gelen ve zaman içerisinde değişmeyen ve çevrenin etkisiyle kuvvetli olarak ortaya çıkan eğilimlerin tümüdür (Eren, 2004).

Kişilikle eş anlamlı olarak kullanılan kavramlardan bir diğeri de benliktir. Benlik, bireyin kendi kişiliğine ilişkin görüş ve kanıdır. Benlik kişilik gibi karmaşık bir kavramdır. Kişilik bireyin dış dünyası ile iç dünyası (kendi benliği) arasındaki karşılıklı ilişki sonucu oluşur (Tolan ve ark., 1991).

2.3.1. Kişiliği Oluşturan Faktörler

Kişiliği oluşmasında birçok faktörün etkisi olmakla birlikte; kuramcılara göre kişiliğin oluşturan faktörlerin sayısı ve önemi değişmektedir. Kişiliği oluşturan bu faktörleri; kalıtım ve bedensel yapı, sosyo-kültürel yapı, aile, yaşanan deneyim, coğrafi-fiziksel faktörler ve diğer faktörler başlığında incelemek mümkündür.

2.3.1.1. Kalıtım ve Bedensel Yapı

Tüm psikolojik özelliklerde olduğu gibi kalıtım kişiliğin oluşumunda önemi büyüktür. Bireylerin taşıdığı özelliklerden hangisinin kalıtım yoluyla geçtiği konusunda kesinlik yoktur. Kişiliğin gelişiminde zihinsel, bedensel, psikolojik etkenlerin belirlenmesi sosyal ve kültürel faktörler etkili olduğu bilinmektedir. Buna göre; insanın bedeni yapısıyla ilgili boy, göz rengi, ten rengi, iskelet sistemi, zeka durumu, duyguları, dayanıklılık, direnme gücü özelliklerin çoğu bendenle ilgili olduğunu kimisinin zihin kimisinin de duygusal özelliklerin üzerinde kalıtımın payı oldukça yüksektir (Güney, 2007).

2.3.1.2. Sosyo- Kültürel Faktörler

Bütün insanlar hem kalıtımın hem de çevrenin ortak eseridir. Bireyler, yaşamları boyunca, kendileri için hazırlamış oldukları davranış şekillerini takip etmektedirler. Bireylerin belirli bir kültür yapısı içerisinde yaşar ve bu yaşam sürecinde bu yapıdan etkilenir. Bireylerin ilgileri ve idealleri kültürel yapı içerisinde şekillenir ve kişiliğin oluşumunda idealler ve ilgilerin önemli etkisi vardır (Güney, 2007 ve Eroğlu, 2000).

2.3.1.3. Aile Faktörü

Aile normal şartlarda insanların karşılaştığı ilk sosyal gruptur. Bireyler ilk olarak sosyal ve kültürel değerleri aile ortamında öğrenirler. Çocuklar aile ortamında anne ve babanın davranış biçimlerini örnek alarak sosyal ve kültürel değerleri öğrenirler. Çocuklar anne babalarının kişilik özelliklerini, ahlaki ve kültürel

değerlerinin ebeveynlerin farkında olsun yada olmasın taklit yoluyla öğrenirler (Güney,2007).

2.3.1.4. Sosyal Sınıf

Sosyalleşme bireyin başka bireylerle kurduğu ilişkiler sonucunda davranış örneklerini benimsemesi ve onlara uymasındır. Yalnızca biyolojik bir varlık olmaktan çıkıp belli bir grupta, belli bir toplumla bütünleşmesidir. Sosyalleşme sonunda her birey kendi kültürünü benimser. Karakterin oluşumunda toplumsallık duygusu büyük rol oynar. Bireyin ait olduğu sosyal sınıfı, yaşama biçimi, imkanları, düşünceleri ve çeşitli kişisel özellikleri etkileyebilmektedir. İnsanların çoğunun ilk sosyal grubu ailesi olmasına rağmen yaşantılarla beraber çeşitli sosyal grupların içerisine girmesi ve etkileşim içerisinde olması kaçınılmazdır. Bireyler daha önceleri okul arkadaşları, mahalle arkadaşlığı içerisinde iken zamanla çalışma ve mesleki arkadaşlıklar gibi sosyal grupların içerisine yer alabilmektedirler. İnsanların, rol davranışlarında ve sosyalleşme çabalarında bu tür gruplar içerisinde yer almak önemlidir. Bireyin şimdiki ve geçmişte yer almış olduğu sosyal grupların yapısını bakarak kişilik gelişimini hakkında önemli bilgiler edinebiliriz (Güney, 2007 ve Eroğlu, 2000).

2.3.1.5. Coğrafi ve Fiziksel Faktörler

Kişiliğin oluşmasında bireyin içinde doğup büyüdüğü coğrafi yapının etkisi vardır. Coğrafi çevre içerisinde; fiziki şartlar, iklim, yeryüzü şekilleri ve tabiat bireylerin kişilik özellikleri üzerinde belirgin etkileri vardır. Coğrafi ve fiziki çevrenin kişiliğin üzerinde hem doğrudan hem de dolaylı etkileri vardır. Kişilik gelişiminde dolaylı faktörlerin etkileri daha fazla olduğu söylenebilir. Çünkü bireylerin kişilik oluşumunda etkili diğer faktörler üzerinde, özellikle de toplumun kültürü ve antropolojik yapısı üzerinde, coğrafyanın etkileri çok bilinen bir husustur (Güney, 2007 ve Eroğlu, 2000).

2.3.1.6. Diğer faktörler

Kişiliği etkileyen diğer faktörleri, kitle iletişim araçları, yetişkin grubu ve doğum sırası başlıklarında toplamak mümkündür. Televizyon, dergi ve kitap gibi iletişim araçlarının çocuk yetiştirmede ve bireylere davranış kalıpları kazandırma üzerinde etkileri oldukça fazladır. Ayrıca yetişkinlerin kişilik oluşumunda da kitle iletişim araçlarının önemi yadsınamaz. Kişiler bazı eğilimlerini ve ideallerini, gelecekle ilgili planlarını belirlenmesinde kendilerine yakın hissettiği kişileri örnek alabilirler (Güney, 2007 ve Eroğlu, 2000).

Alfred Adler'e göre, insanların doğum sırasının da kişilik üzerinde etkileri vardır. Adler'in araştırmasına göre, doğumdaki sıra, bireyin zekâ ve yetenek düzeyini etkilemektedir. Bu kurama göre ilk çocuk daha yetenekli ve zeki olacak, daha kolay sosyal ilişkiler kurabilecektir (Akt: Güney, 2007).

2.4. BECK'İN BİLİŞSEL KURAMI

Aaron T. Beck'in 1960'lı yıllarda geliştirdiği Bilişsel terapi kuramı ortaya çıktıktan sonra 1980'li yıllarda davranışçı terapistlerin büyük bir kısmı bu yeni çıkan bilişsel kuramı benimsemişlerdir (Akt: Türkçapar, 2008). Bu kurama göre; bireyleri rahatsız eden durumun yaşanan duygusal problemler, doğrudan olayların ve yaşantıların olmadığı, bunları algılama sürecindeki atfedilen anlamlardan ortaya çıktığını savunmuşlardır. Bilişsel terapide, duygu, düşünce ve davranış arasındaki bağlantılar belirlenerek; kişinin tecrübelerini gerçeğe daha yakın anlamlandırılmasını sağlamayı amaçlamıştır.

Bilişsel terapiye göre patolojinin temelinde; bilişsel yapının davranışları ve duyguları etkilediği varsayımından hareketle bilişsel yapıdaki bozuklukların etkilediğini varsayımına dayanır. Dünyayı yapılandırmanın bilişlere ve çıkarımlara dayandığını; bireyin duygulanımı ve davranışlarının zihninde dünyayı yapılandırma şekline bağlıdır. Çıkarımlar geçmiş deneyimler sonucu oluşturulan şemalar olduğunu; otomatik düşünceleri ise hatalı çıkarımlar sonucu oluşan ve dış olaylara verilen duygusal tepkilerdir (Doğan, 2010).

Kişilik, Beck'in bilişsel kuramına göre sosyotropi ve otonomi olmak üzere iki boyutu vardır (Kaya ve ark., 2006).

2.4.1 Sosyotropik Kişilik

Beck'e (1983) göre, sosyotropi bireyin ihtiyaçlarını karşılamak ve destek sağlamak amacıyla diğer bireylere yönelik düşünce, tutum ve amaçları içeren karakteristik özelliğidir. Sosyotropi; inançların, davranışsal örüntülerin ve bireyin kişisel doyum sağlamak için başkalarına bağımlı, edilgen, söz dinleyici ve katılımcı tutumlarının bir kombinasyonu görünümündedir. Sosyotropi bireyin kişilerarası etkileşimlerde; samimiyet, paylaşım, empati, anlayış, kabul etme, bağlılık, koruma, rehberlik ve yardım etmeye önem vermesiyle karakterize edilebilir (Sato ve McCann, 1998).

Yüksek sosyotropi kişilik özelliğine sahip bireyler daha çok diğer insanlar tarafından reddedilme endişesi yaşadığından kişilerarası ilişkilerini sağlamlaştırma ve güvence altına almak amacıyla daha çok diğer insanları memnun etmeye yönelik davranışlar sergilerler. Dirençli olmadıkları için başka şahıslar tarafından kullanılması kolaydır. Ortak faaliyetlerde bulunmayı, başkalarıyla birlikte iş yapmayı ve başkalarına yardım etmekten hoşlanırlar. İnsan ilişkilerinde kabul görmek ve ilişkilerin düzgün işlemesine önem verirler (Lynch, Robins ve Morse, 2007).

Berne'e (1983) göre yüksek derecede sosyotropik kişilik özelliğine sahip kimselerin hayatlarında yaşadıkları herhangi bir kayıpta depresyona girme olasılıkları yüksektir. Örneğin, bireyin yaşamındaki sevdiği bir kişinin kaybetmesi sosyotropik kişilik özelliğine sahip bireylerde depresyona yol açarken, otonomik kişilik özelliğine sahip bireylerde depresyona girme olasılığı daha düşüktür. Öte yandan kendisine verilen bir görevi gerçekleştirmede tekrarlanan başarısızlığın da otonomik bir birey depresyona girme olasılığı sosyotropik kişilik özelliğine sahip bireyden daha yüksektir (Sato ve McCann, 1998). Yani otonomik kişilik özelliğine sahip olan bireyler başarısız olduklarında, sosyotropik kişilik özelliğine sahip olan bireyler ise hayatlarında sevdikleri birini kaybettiklerinde daha çabuk depresyona girebilmektedirler.

Beck'e (1983) göre; sosyotropik kişilik özelliğine sahip olan bireylerin yaşam doyumları daha çok önem verdikleri insanlarla olan ilişkilerine bağlıdır. Bu açıdan ele alındığında evli bireylerin kişilik özelliği bakımından evliliklerinden doyum almaları ve evlilik içinde yaşanan problemlerle yakın ilişkisi olabileceği öngörülmektedir. Sosyotropik kişiler evliliklerinde eşleri tarafından seilmeme yada

reddedilmeleri halinde sorunlar yaşamakta, otonomik kişiler ise başarısızlığa uğradıklarında, evliliklerinde özgürlükleri ellerinden alındığında evlilikleri boşanma ile son bulabilmektedir.

Sosyotropik kişilik özelliği gösteren bireylerin strese ve depresyona girme ihtimali daha yüksek olduğu; bu bireylerin sevmeyi ve sevilmeyi isterken, başkalarının yönlendirmesine ihtiyaç duyar, ortak faaliyete katılmaktan mutluluk duyar, yardımlaşmayı sever, karşı cinse veya başkaları tarafından kabul görmek isterler. İlişkilerinde kopma meydana geldiğinde veya reddedildiklerinde daha çok depresyona girme eğiliminde olduğu belirtilmiştir (Doğan, 2010)

Yapılan çeşitli araştırmalarda, yüksek sosyotropik (bağımlı) kişilerin yakın ilişkilerinde daha fazla aşık oldukları, sevgilerini gösteren davranışları sıklıkla yapmaları nedeniyle ilişkiyi tükettikleri bildirilmiştir. Çok severek nişanlanan bağımlı (sosyotropik) kadınlar, erkek arkadaşlarıyla aralarındaki problemleri çözme sırasında daha fazla sevgi (üzerine düşme) davranışı göstermektedir. Bağımlı kadınların, birlikte oldukları eşlerinin daha yakın ve sevgi dolu davranışlar sergiledikleri belirtilmektedir. Bağımlılığı daha az olan kadınlarda, yakınlık ve sevgi dolu davranışlarının az görüldüğü bildirilmiştir (Lynch, Robbins ve Morse, 2007).

Sosyotropi, bireyin diğer kişilerle pozitif etkileşim gösterebilme özelliği olarak tanımlanmaktadır. Yüksek sosyotropi özelliği gösteren bireylerde diğer kişilerin onayını almak önemlidir. Bu kişilerin olumlu benlik imgelerini sürdürebilmeleri için, sevilmeleri, onaylanmaları, önemsenmeleri ve sayılmalarına bağlıdır (Kabakçı, 2001). Sosyotropik kişiler sosyal ilişkilerin zayıflaması, ilişkinin sonlanması ve reddedilme gibi durumlara karşı aşırı duyarlıdırlar. Yüksek sosyotropik kişilik özelliğine sahip bireyler için diğer insanların onayını almak çok önemlidir. Kişiler arası ilişkilerde kayıp ve reddedilme sosyotropik kişilerde depresyona yol açabilir. Bu kurama göre; sosyotropik kişiler, değer verdikleri kişiler tarafından onaylanmama yada terkedilme durumuyla karşılaştıklarında depresyona girme olasılığı yüksektir. Bu kişilik özelliğine sahip bireyler; sevmeyi-sevilmeyi isteyen, başkaları tarafından kullanılmaya yatkın, ortak faaliyetlerde bulunmaktan hoşlanan, ilişkilerinde kabul görmek isteyen ve inatçı olmayan kişilerdir (Lynch, Robins ve Morse, 2007).

2.4.2. Otonomik Kişilik

Otonomi; kişinin bağımsızlığını, kişisel haklarını koruma ve arttırabilme özelliği olarak tanımlanmaktadır. Otonomik kişilik özelliğine sahip kişiler olayların kontrollerinde olmasını isteyip, başarısızlıktan korkan, ve takdir edilme hedefine ulaşmaya çalışırlar. Bu kişilik özelliğine sahip bireyler, aktiviteleri kendileri yönlendirmekten hoşlanan, çevresinde olup bitenleri kontrol eden, hedeflerine ulaşmayı seven ve başarılı olmaktan mutluluk duyarlar (Kabakçı, 2001; Kaya ve ark., 2006).

Özerklik yerine kullanılan tanımlar arasında kendini saptama, serbestlik, bağımsızlık, seçme ve eylemde bulunma özgürlüğü, karar kontrolü, hedefe yönelik davranışlar olarak belirlenen otonomi-özerklik, bağımsızlık, girişkenlik, denetim odağı, kendini ayarlama, kendine güvenmek, özgürlük, mahremiyet, kendi kendine yetebilmek, bireysel başarı bulunmaktadır (Öksüz, 1997).

Babadağ (2001) otonomiye, insanların özgür düşünüp karar verme, kararını eyleme geçirme, özgür, bağımsız davranma gücü ve yetkisi olarak tanımlanmaktadır. Otonomi kişiler için, altta yatan korkular yetersizlik, kontrol kaybı korkusu ve aşağılanmadır.

Otonomik kişilik özelliğine sahip bireylerin, bağımsızlığa ve başarıya önem veren, başkaları tarafından kontrol edilmek istemeyen kişilerdir. Sosyotropik kişilerin ise ilişkerin sonlandırma, sosyal bağların zayıflaması ve reddedilmeye karşı aşırı duyarlıdır(Lynch, Robins ve Morse, 2007).

Otonomik bireylerin eşlerinin kontrolüne girmekten kaçınmak için daha mesafeli ve daha geri çekilen davranış sergileyebilirler. Bu kişilerin bağımsız, diğer kişileri eleştiren, soğuk, başkalarına karşı sevgi göstermeyen, tartışma olduğunda kayıtsız kalan, durumdan kaçmaya çalışan, ihmalkar ve çekingen tavırlı olduklarını belirtmiştir. Bu tür kişilerin, daha çok başarıya odaklanıp, otokontrol özelliklerinin gelişmiş olduğu ve başkalarına karşı savunmacı bir davranış sergilemektedirler (Sato, T. 2003, Sato, T., McCann, D., Ferguson-Isaac, C. 2004, Sato, T., Gonzales, M.A. 2009, Akt: Tosyalı,2010).

Bağımsız ve kendini eleştiren kadınların, eşlerine karşı daha düşmanca davranmalarına karşın sevgilerini göstermelerinin yetersiz, ayrıca kız arkadaşlarıyla

ilişkisinde paylaşımının daha az olduğu bildirilmektedir. Bu kişilerin özgüveni düşük, zarar göreceklere beklentisiyle ilişkilerinden doyum almalarının zor olduğu belirtilmiştir. Diğer kadınlara göre kendilerinin eşlerini başarı odaklı olduklarını, daha soğuk, düşmanca, kendilerine saldırma potansiyeli olan ve yakınlıktan uzak duran kişiler olarak tanımlamışlardır (Kabakçı, 1997).

Beck'in bilişsel kuramında, insanlarla ilişkiye önem veren sosyotropik kişilik depresyonla ilişkili olduğu, başarıya ve özgürlüğe önem veren otonomik kişiliğin depresyona daha az yatkın olduğunu ifade etmiştir. Bu kuramı kontrol etmek amacıyla yapılan çalışmalarda; sosyotropi ve depresyonun ilişkili olduğu, fakat otonomi ile depresyon arasında ilişkiye rastlanmamıştır (Savaşır ve Şahin, 1997).

2.5. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.5.1. Romantizm ve Eş Seçimi İle İlgili Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Durmazkul (1991), üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada; kız öğrenciler erkek öğrencilere göre dini inançları kendininkine benzer bir eş tercih ettiği, ayrıca kız öğrenciler evlenecekleri kişinin kendilerinden yaşça daha büyük ve sosyo-ekonomik durumlarının kendi sosyo-ekonomik durumlarından daha iyi olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Ceylan (1994), Cumhuriyet Üniversitesinin çeşitli fakültelerinde eğitim gören 1.ci ve 4.cü sınıflarda öğrenim gören 154 öğrenci üzerinde yaptığı araştırmada; öğrencilerin evlenecekleri kişinin seçimini kendilerinin karar vermesi gerektiği, öğrenciler evlilikten beklentilerini çocuk sahibi olma, sevgi duyma, duygusallık olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Araştırma bulgularına göre en uygun evlenme yaşı kızlar için 20–25, erkekler için 23–28 yaş olarak belirlenmiştir. Öğrencilere bir anne babanın 2-3 çocuk sahibi olması gerektiğini, eş seçiminde akraba evliliği düşünülmemektedir. Öğrenciler, evlenecek kişilerde eğitim farkının olmamasını, benzer yada yakın ideolojik görüşe sahip olma, benzer dini inançlarının, yaş olarak aynı yaşta olmasını tercih ederken; fiziki çekiciliği ve maddi durumun kendileri için pek önemli olmadığını belirtmişlerdir. Eş seçiminde sıra ile sevgi, güven, dürüstlük, anlayışlılık, güzellik, inanç, hoşgörü, sadakat vs. özelliklere önem vermişlerdir. Aile

ve evlilik kurumu öğrencilere göre toplumun temeli olma özelliğini korumakla birlikte bunalım geçirmekte ve küçülmektedir. Öğrenciler eşlerin aile içerisindeki görevleri konusunda klasik ataerkil aile tipinin görüşlerini benimsemişlerdir. Aile içi ilişkilerde geleneksel topluluklarda görülen cinsiyete dayalı işbölümü göze çarpmaktadır. Evlilik öncesi cinsel birlikteliği onaylamayan öğrenciler, flörtü onaylamakta ve flört ettikleri kişiyle evlenebileceklerini belirtmektedirler.

Ünal (1996), eş seçimi öncesi psiko-sosyal faktörleri belirlemek amacıyla evlilik öncesi adaylar üzerinde gerçekleştirdiği araştırmada; bireylerin kültürel düzeyleri ve sosyo ekonomik durumları arttıkça saygı, sevgi ve değer gibi faktörlerin eş seçiminde öne çıktığını vurgulamıştır. Daha çok erkeklerin annelerinin kişiliğine, kadınların babalarının kişiliğine benzer eş seçme eğiliminin önemli düzeyde olmadığı; fakat nişanlı seçiminde böyle bir benzerliğin etkili olduğu belirtilmiştir. Erkekler kendileriyle eşit ya da daha düşük öğrenimli biriyle, kadınların ise kendileriyle eşit ya da daha yüksek öğrenimli biriyle evlilik kararı aldıklarını, eş olarak düşünülen kişinin seçimi konusunda hem erkeklerin hem de kendilerinin seçmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Özgüven (2000), üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçmeye ilişkin tercihlerinin belirlediği çalışmasında; öğrencilerin büyük bir bölümü evleneceği kişiyi kendilerinin seçmesi gerektiğini, ekonomik bağımsızlığı elde edilmeden evlenmeyeceklerini ve evlilikte dinin inançların benzerliğinin önemini vurgulamışlardır. Ayrıca üniversite öğrencilerinin eş olarak seçeceği kişilerde aradığı kişilik özelliklerinden sevgi ve dürüstlüğü diğer özelliklere göre daha önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Bacanlı (2001), üniversite öğrencilerinin eş seçim tercihlerini çeşitli demografik değişkenlere göre karşılaştırdığı araştırmada; hem erkekler hem de kız öğrenciler evliliği cinsellik olarak algıladıkları, fakat erkeklerin kızlara nazaran evliliğe daha fazla cinsel ilişki anlamı yüklediklerini belirtmiştir. Erkekler daha çok görünüş özelliği, bekaret kavramı, iyi yemek yapma ve dini inanç benzerliğine önem verirken; kızlar erkeklerin sosyal olmasını, iyi bir mevkiye sahip olmalarını, öğrenim düzeyini ve zeka düzeyini önemsemişlerdir.

Kılıç, Kaygusuz, Bağ, Tortumluoğlu (2003), 2002-2003 öğretim yılında Atatürk üniversitesinde üniversite öğrencilerinin eş seçimine ve evliliğe yönelik

görüşlerini belirlemek amaçladığı araştırmada; üniversite öğrencilerinin büyük bölümü evlilik yaşı olarak 25-28 yaş aralığını uygun bulduğunu, evlenecekleri kişinin benzer ideolojik görüşe sahip olması, dürüst ve olgun olması tercih sebepleri arasındadır. Öğrenciler görücü usulüyle evliliğe karşı olduklarını, daha çok aşk evliliğini tercih etmektedirler. Kızlar daha çok aşk evliliğini tercih etmekte, erkek öğrencilerde ise evlilikte erkek egemenliğinin olması gerektiğini vurgulamışlardır. Bölgeler arasında evliliğe ilişkin bakış açısının farklı olduğu, Doğu ve Güneydoğu bölgesinde yaşayan öğrencilerin aşk evliliğini daha düşük oranda tercih ettiğini, Karadeniz bölgesindeki öğrencilerin ise evlilikte kültür farklılıklarının sorunlara neden olacağını düşünmektedirler.

Yıldırım(2007), Hacettepe Üniversitesinde eğitim gören öğrencilerin eş seçme kriterlerini belirlediği araştırmasında; öğrencilerin seçmeyi düşündükleri eşte en çok arzu ettikleri 20 özellik önem sırasına göre: dürüst, anlayışlı eşin güvenilir, kişilikli, sadakatli, güçlü karakterli, değer bilen, destekleyici olması, duygusal yönden sağlıklı olma, eşler arası cinsel uyum, temiz, paylaşmayı sevmesi, kültürlü olması, açık görüşlü, yüksek iletişim becerisine sahip, özverili ve hoş sohbet edebilmesi şeklinde sıralamışlar. Hem erkekler hem de kadınlar bu özelliklerin tercih etme oranları biri birine yakın yanıtlar vermiş olduğu ayrıca kızların ortalamaları erkeklere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Tercih edecekleri eşte arzu etmedikleri 20 özelliği ise; sadakatsiz olması, anlayışsız olması, şiddet kullanması, yalan söylemesi, kendisine karşı ilgisiz olması, art niyetli göstermesi, eşcinsel, zayıf karakterli, nankör olması, pis ve kaba davranışlar sergilemesi, düşük zeka düzeyine sahip olması, itici, dar görüşe sahip olma, cinsel sapkınlık, engelleyici tutum içerisinde olma ve kendini kontrol edememe olarak sıralanmıştır. Arzu edilemeyen özellikler bakımından kadınların erkelere göre puan ortalamaları daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Ondaş (2007), Hacettepe, Gazi ve Ankara Üniversitesinde uygulamış olduğu araştırmasında üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimi ile ilgili görüşlerini incelemeyi amaçlamıştır. Öğrencilerin büyük bölümü evlenme yaşını 26-29 yaş olması gerektiğini, evliliği neslin devamı, cinsel hayat ve düzenli bir yaşam sağladığını belirtmişlerdir. Öğrenciler evlenecekleri eş de hoşgörülü olma, dürüstlük, kültürlü olma, bilgi sahibi, becerikli ve çalışkan olmayı önemsediklerini, ayrıca

evlenmeyi düşündükleri kişinin bağımsız gelirin olması ve daha önce evlenmemiş olması gerektiğini belirtmişlerdir. Erkeklerin kadına göre daha yüksek eğitimi olması ve kadının erkeğe göre yaş olarak eşit ya da daha küçük olması gerektiğini vurgulamışlardır. Evlenmeyi düşündükleri kişinin sınırlı olması, hırçın olma, umursamazlığı evliliğe engel ve tercih edilmeme nedeni olarak görmüşlerdir.

Tüzmen ve Özdağoğlu (2007), eş seçimi kriteri ve bu kriterlerin önem düzeylerinin belirlemeyi amaçladığı araştırmada İzmir Dokuz Eylül Üniversitesinde doktora programı öğrencilerinden oluşan 23 kişilik bekar öğrencilerin evlilikte ilk olarak sevgi kavramının önemli olduğunu, ikinci olarak aile faktörü, üçüncü olarak da kişinin karakterinin önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Pınar (2008), 2006-2007 eğitim öğretim yılında Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünde öğrenim gören öğrencilerden herhangi bir duygusal ilişkisi olan öğrencileri evliliğe bakışını incelemeyi amaçladığı araştırmada; evlenecekleri eşte eğitimi olma, geniş dünya görüşüne sahip olma, yakışıklı-güzel olma, benzer kültüre sahip olması önemsediklerini belirtmiştir.

Bugay ve Tezer (2008), üniversite öğrencilerinin evlenecekleri eşlerde aradıkları özellikler konu edildiği araştırmasını Orta Doğu Teknik Üniversitesinde eğitim gören öğrenciler üzerinde yapmış olduğu araştırmada 6 faktör (çekicilik, güvenilirlik, özgüven, dışa dönüklük, aile ve politik görüş benzerliği ve başatlık) ve 21 maddeden oluşan bir anket geliştirilmiştir. Kız öğrencilerin dışa dönüklük aile ve politik görüş benzerliği, özgüven ve başatlık özellikleri erkek öğrencilere göre daha yüksek ve anlamlı olduğu görülmüştür. Güvenirlik ve çekicilik alt boyutlarında ise cinsiyete bağlı bir farklılık olmadığı hem erkekler hem de kızlar evlenecekleri kişide benzer derecede güvenilirliği ve çekiciliği önemsemişler.

Keklik (2011), Hacettepe Üniversitesinde öğrenimine devam eden 1126 üniversite son sınıf öğrencisi ile eş seçimi tercihleri konulu yaptığı araştırmada, öğrencilerin evlenmeyi düşündükleri kişide önemsenen özellikleri belirlemeyi amaçladığı araştırmada otuzüç kişilik özellik arasında, benzer kültür, aile ilişkileri, kişilik özellikleri ve güç-çekicilik adı altında dört alt faktörde toplamıştır. Kız öğrenciler daha çok güç-çekicilik, benzer kültür ve kişilik özelliklerinin daha önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Bener (2011), dindarlık ve eş seçimi ilişkisini incelemeyi amaçladığı araştırmada; hem erkek hem de kız öğrencilerin eş seçiminde ilk tercihlerinin dindarlık olduğunu, ikinci olarak erkek öğrenciler daha çok iyi bir gelire sahip olmayı ön plana alırken kız öğrenciler daha çok fiziksel çekiciliği tercih etmişler. Gelir düzeyi yüksek olan öğrenciler fiziksel çekiciliği ön plana alırken evlenecekleri eş de dindar olması konusunda en önemli kriterler olarak görmezken; ailesinin gelir düzeyi düşük olan kişilerin büyük bir bölümü dindarlığı eş seçiminde ilk tercihi arasına almışlardır. 1. ve 4 sınıf öğrencileri dindarlığı ilk tercih olarak alırken 1. sınıf öğrencileri çekiciliği ikinci, iyi bir mesleğe sahip olmayı üçüncü tercihleri arasına alırken; 4.sınıf öğrencileri iyi bir mesleğe sahip olmayı ikinci, çekiciliği üçüncü tercihi arasına almışlardır.

Soureh (2011), Gazi Üniversitesi ve Tebriz Üniversitesinde öğrencilerinin eş seçimi ile ilgili görüşlerini incelemeyi amaçladığı araştırmada; en uygun evlenme yaşını her iki ülke öğrencilerinin de hem fikir olduğu 26-29 aralığında olduğunu belirtmişlerdir. Türk öğrenciler evlenecekleri kişiye kendilerinin karar vereceklerini, İranlı öğrencilerin aileleriyle birlikte karar vermeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Sadakat, iyi bir mesleğe sahip olma, güvenilir olma, dürüstlük ve cana yakın olma her iki ülke öğrenciler içinde eş seçiminde tercih edilen ölçütler olarak görülmüştür. Türk öğrenciler karşılıklı sevgi ve saygıyı, dürüstlük, evine bağlı olma özelliklerine tercih ederken; İranlı öğrenciler fiziksel ve ruhen sağlıklı olma, giyim tarzı, karşılıklı anlayış, ilgi alanlarının benzerliğinin daha önemli olduğunu vurgulamışlardır. Kız öğrenciler her iki grup içerisinde de saygılı olma, iyi gelir sahibi olma, fiziksel çekicilik, statü sahibi olma ve benzer eğitim düzeyine sahip olmayı erkeklere göre daha fazla tercih ederken; erkeler ise kızlara göre iyi yemek yapma özelliğini kendileri için önemli olduğunu vurgulamışlardır.

Efe (2013), üniversite öğrencilerinin eş seçme eğilimlerini incelemek amacıyla; Gazi, Hacettepe, Ankara, Orta Doğu Teknik ve Başkent Üniversitelerinde uygulamış olduğu araştırmada “eş seçme eğilimleri ölçeği” geliştirmiştir. Eş adayında tercih edilen özellikler olarak; eş tarafından istenme-sevilme, dürüstlük, güvenilirlik sadakat, saygı, sorumluluk sahibi olma, sağlıklı olma, hoşgörü, temiz ve bakımlı olma ve merhametli olma biçiminde sıralanmıştır. Eş adayında en az tercih edilen özellik; duygusal olma, bakirlik, yemek yapmayı bilme, hamaratlık, fiziksel

olarak çekicilik, entelektüellik, sportiflik, sanatsever olma, dindarlık ve zenginlik biçiminde sıralanmıştır.

Bozgeyikli ve Toprak (2013), Erciyes Üniversitesinde eğitim gören öğrenciler üzerinde üniversiteli gençlerin eş seçim kriterlerinin belirlemeyi amaçladığı araştırmada; kişilik özelliğın eş seçiminde en önemli özellik olarak görmektedir. Kişilik özelliğini sırayla dini inançların benzerliğı, sevgi ve aşk, ailelerin benzer özelliğı - uyumu, eğitim düzeyinin yüksek ya da benzer olması, fiziksel çekicilik, bakir olma, benzer etnik köken ve benzer siyasi görüşe sahip olma kriterleri izlemektedir. Kız öğrencilerin kişilik özelliğı, sevgi ve aşk, dini inanç, eğitim düzeyi, maddi gelir durumu, ailelerin benzer özelliğı-uyumu, fiziksel çekicilik, bakir olma, aynı etnik kökenden gelme ve benzer siyasi görüşe sahip olma biçiminde iken erkekleri; kişilik, dini inanç benzerliğı, bakir olma, fiziksel olarak çekici olma ailelerin benzer özelliğı-uyumu, sevgi ve aşk, maddi gelir, benzer etnik kökenden gelme, eğitim düzeyi ve benzer siyasi görüşe sahip olma şeklinde olmuştur.

Özteke (2015), romantik ilişkisi olan bireylerin bağlanma stilleri, eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ve beden imgesi baş etme stratejileri ile romantik ilişkilerde mükemmeliyetçilikleri arasındaki ilişki incelemeyi amaçladığı araştırmada; bağlanma ve eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar, beden imgesi baş etme stratejileri ve romantik ilişkilerde mükemmeliyetçilik arasında anlamlı orta düzeyde ilişki, cinsiyet, yaş ve ilişki süresinin arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Başay (2015), üniversite öğrencilerinin benlik yapıları ve eş seçme kriterleri arasındaki ilişkinin kültürel bağlamda ele aldığı araştırma örneklemini Konya Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde çeşitli bölümlerde 3. ve 4. sınıfta öğrenim görmekte olan 171 erkek ve 374 kadın katılımcı oluşturmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre benlik yapıları sıralaması bireyci, ilişkisel ve toplulukçu benlik biçiminde olmuştur. Kadınlar bireyci benlik yapısı ölçeğinden, erkekler ise toplulukçu benlik yapısı ölçeğinden yüksek puan sıralamalarına sahiptir. Bunun yanı sıra kadınlar eş adayının dini nitelikleri, eş adayına ailenin onay vermesi özelliklerini erkeklerden daha fazla önemserken, erkekler eş adayının bakir/bakire olması özelliğini kadınlardan daha fazla önemsemiştir. Maddi gelir seviyesi düşük olan

katılımcıların eş adayının bakir/bakire olması özelliğini maddi gelir seviyesi yüksek olan katılımcılardan daha fazla önemsendiği görülmüştür. Öte yandan, toplulukçuların eş adayının bakir/bakire olması özelliğine bireyci ve ilişkisellerden, ilişkiyel ve toplulukçuların eş adayının dindar olması özelliğine bireycilerden daha fazla önem verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Keldal (2015), üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının demografik değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğinin incelemeyi amaçladığı araştırmada; cinsiyet değişkenine göre üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları anlamlı bir şekilde farklılaşmış olup, erkek öğrencilerin evliliğe ilişkin tutumları kız öğrencilerin evliliğe ilişkin tutumlarına göre daha olumlu olduğu görülmektedir. Ayrıca duygusal ilişkisi olan öğrencilerin evliliğe ilişkin tutumu ilişkisi olmayan öğrencilerin evliliğe ilişkin tutumlarına göre daha olumludur. Dini Bilimler alanında öğrenim görenlerin öğrencilerin evliliğe ilişkin tutumu İktisadi ve İdari Bilimler alanında öğrenim görenlerin evliliğe ilişkin tutumlarına göre daha olumlu olduğu, anne ve baba eğitim düzeyi, ailenin yaşadığı yer değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Tunç ve Aliyev (2015)'in yetişkinlerde psikolojik eğilimlerin bazı değişkenler açısından incelendiği bu araştırmada; nevrozizm alt ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında cinsiyet, yaş grubu, meslek, gelir düzeyleri, herhangi bir topluluğa üyeliklerinin olup olmadıkları, aktif olarak herhangi bir sportif veya sanatsal faaliyet olup olmadıklarına göre; psikotizm alt ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında yaş grubuna göre; dışadönüklük alt ölçeğinden elde edilen puan ortalamaları arasında da medeni durum, ikamet ettikleri yer, herhangi bir topluluğa üyeliklerinin olup olmadıkları, aktif olarak yürüttükleri herhangi bir sportif veya sanatsal faaliyet olup olmadıklarına göre anlamlı derecede farklılaşmalar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.5.2. Romantizm ve Eş Seçimi İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Surra (1990), 1980'li yıllarda eş seçimi ve evlilik öncesi ilişkiler hakkında yaptığı çalışmada, evlilik kararına etki eden mekanizmaların yapısal, kültürel ve şahsi kararlar olduğunu, şahsi karar vermeye etki eden nedenlerin ise cinsiyet,

bölgesel etkiler, kendi sosyal statüsünde olan yaşlıların evlilik durumu ve psikolojik durumu etkilediğini belirtmiştir. ABD'deki evlilikle ilgili yapılan çalışmalarda evlilik yaşının 1970 ile 1988 yılları arasında farklılık taşıdığını, 1970'lerde evlenme yaşının erkeklerde ortalama 20-24 olmasına rağmen 1988'de % 23 artış gösterdiğini, kadınlarda ise %36 iken % 62'ye yükseldiğini belirtmiştir.

Knox, Nieves ve Zusman (1997), flört ve eş seçimi tercihleri konusunda benzer özelliklerin ne kadar dikkate alındığını incelemek amacıyla California State Üniversitesi öğrencileri ile yaptıkları çalışmada; benzer özelliklerin eş seçiminde oldukça fazla önemsendiğini, kızlar erkeklere göre flört ettiği kişilerin eğitilmiş olması gerektiğini vurgulamışlardır. Erkekler, fiziksel özellikleri ön plana alırken kızlar daha çok flört ettiği kişilerin iyi bir işinin olmasını önemsemişler. Eş seçimi bakımından kızlar daha çok kendi dini değerlerine yakın kişileri, evleneceği kişinin aile statüsü, eşin eğitim durumu, iş sahibi olup olmaması ve çocuk isteme daha çok ön planda iken; erkekler eş seçiminde fiziksel görünümü kızlara göre daha fazla önemli olduğu vurgulanmıştır. Kızlar ve erkekler evlilikte benzer özelliklerin mutluluğu beraberinde getireceğini vurgularken, kızların benzerliğe mutluluğu sağlayacağına ilişkin düşünceleri erkeklere oranla daha yüksek ve anlamlı olduğu belirtilmiştir.

Pines (2001), romantik çekicilik üzerinde cinsiyet ve kültürün rolünü incelediği çalışmada; erkeklerin kadınlara nazaran fiziksel görünüme daha çok önem verdikleri, gerek kadınlar, gerekse de erkekler statü özelliğini önemserken kadınların büyük bir bölümü erkeklerin kişilik özelliğini önemsediklerini vurgulamışlardır. Ayrıca kadınlar erkeklere göre cinsellik özelliğini anlamlı düzeyde önemsedikleri gözlenmiştir.

Toro-Morn ve Sprecher(2003), üniversite öğrencilerinin eş seçme tercihlerini belirlediği çalışmada; eş seçme tercihlerinin cinsiyet bakımından birbirine benzediği gözlemlenmiştir. Erkekler eş tercihlerinde; seksi görünümü, fiziksel çekiciliği, eşin kendinden küçük olması gerektiğini önemserken; kızlar eş tercihlerinde naziklik, çocuk istemesi, yüksek gelire sahip olma, cana yakın olma ve yüksek statüye sahip olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Langeroodi, Masoud ve Masoud(2010), öğrenci ve ailelerinin bakışı açısından biyolojik ve psikolojik evlilik kriterleri belirlemeyi amaçladığı çalışmada

İran İslami Azad Üniversitesi öğrencileri ve ebevepleri üzerinde yapılan araştırma sonuçlarına göre; erkek öğrencilerin eş seçiminde dış görünüş, yaş ve güzelliği önemserken; kız öğrenciler sadakat, sorumluluk sahibi olma ve ahlaklı olma kriterini önemsedikleri gözlemlenmiştir. Ebeveynlerin ise sosyal ve psikolojik kriterler olarak adlandırılan özellikleri daha fazla önemsedikleri gözlenmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde öğrencilerin eş seçiminde biyolojik, ebeveynlerin ise sosyal ve psikolojik kriterleri önemsedikleri gözlemlenmiştir.

Dubbs ve diğerleri (2012), aile denetiminin ve aileye karşı hassaslığın çocukların eş seçim tercihlerine etkisini incelediği çalışmada; aileye karşı hassaslık ve aile denetimi çocukların eş seçim tercihlerinde önemli yere sahip olduğu, ailelerini eş seçiminde kız öğrenciler üzerinde daha fazla etkili olduğunu, ailesine karşı hassas olan bireylerin hassas olmayan bireylere göre eş seçiminde ailesiyle işbirliğini daha fazla yaptıkları belirtilmiştir.

Alavi ve diğerleri (2014), master eğitimine devam eden öğrencilerin eş seçme kriterlerinin incelendiği çalışmada; öğrenciler potansiyel eşte önemli gördükleri özellikler olarak zihinsel olarak sağlıklı olma, dini yönden kendisine yakın veya benzer olma, fiziksel çekicilik, iyi bir meslek ve ekonomik gelirdir. Orta derecede önemli gördükleri özellikler: fiziksel olarak sağlıklı olma, dış görünüş, zeki olma, sosyal olma, nazik olma, eğitim düzeyi ve bekaret gelmektedir. En az önem verdikleri özellikler; kültürel yakınlık, statü benzerliği, ailelerin kültürel özelliklerinin benzerliği ve yaş düzeyi olduğu belirtilmiştir.

2.5.3. Sosyotropi-Otonomi İle İlgili Türkiye’de Yapılan Araştırmalar

Öksüz (1997), duyguların açılması eğitiminin üniversite öğrencilerinin özerklik düzeylerine etkisini incelediği çalışmada; 19 Mayıs Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği bölümü öğrencileri üzerinde 26 öğrenci deney, 26 öğrenci de kontrol grubunu toplam 46 öğrenciyi örnekleme dahil etmiştir. Araştırma sonucunda deney ve kontrol grupları arasında özerklik düzeyi bakımından deney grubu lehine anlamlı şekilde farklılaşma olduğu, dolayısıyla duyguların açılması eğitiminin üniversite öğrencilerinin özerklik düzeylerini arttırdığı tespit edilmiştir. Bunun yanında, düşük özerklik düzeyine sahip olan bireylerin yüksek özerklik düzeyine sahip olanlara göre,

duyguların açılması eğitiminden daha fazla faydalandığı ve duyguların açılması eğitiminden faydalanma miktarı bakımından kızlar ve erkekler arasında fark olmadığı bulunmuştur.

Kabakçı (1997), üniversite öğrencilerinin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri ve depresif belirtilerinin araştırdığı çalışmasında; orta ve yüksek düzeyde depresyon belirtileri gösteren grupların belirti göstermeyenlere oranla son altı ay içerisinde daha yüksek düzeyde strese yol açan yaşantısal olaylarla karşılaştığı görülmüştür. Sosyotropik yaşantılar ile stres derecesi ile depresyon düzeyi arasında anlamlı ilişki olduğu, sosyotropi ve otonomi açısından yaşam olayları ve depresif belirtileri ve kişilik özellikleri farklılık göstermektedir.

Seren (1998), hemşirelerin otonomi düzeylerini belirlemek ve otonomi düzeylerini etkileyen faktörleri incelemek amacıyla farklı sağlık kurumlarında görev yapan 467 hemşireye üzerinde yaptığı araştırmada; hemşirelerin otonomi düzeylerinin, çalıştığı kurum, eğitim durumu (lisans, ön lisans, sağlık meslek lisesi), çalışma yılı, iş doyumu, daha önce farklı bir kurumda çalışıp çalışmama değişkenine göre anlamlı farklılaştığı tespit edilmiştir.

Barutçu ve Öktem (2003), iş gören uyumu açısından kişilik özelliğinin değerlendirilmesi ilişkin yapılan araştırmada; sosyotropik kişilik özelliğine sahip olan çalışanların grupça yapılan çalışmalarda yatkın olduğu; otonomik kişilik özelliğine sahip çalışanların daha çok bağımsız ve bireysel işlerde çalışmaya daha yatkın oldukları ortaya çıkmıştır.

Ulupınar (2004), obez hastalarının özerk kişilik özellikleri ve problem çözmede yeteneklerini değerlendirdiği araştırmada; obez olan ve normal kiloya sahip olan bireylerin problem çözme ve sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında anlamlı fark olmadığı, evli olanlar kişilerin bekârlara göre, kadınların erkeklere göre ve bir işte çalışmayanların çalışanlara göre obez oluşumu bakımında daha fazla daha fazla risk taşıdıkları tespit edilmiştir.

Kangallı (2005), hemşirelerin otonomi düzeylerinin belirlenmesi ve otonomiye etkileyen mesleki ve kurumsal faktörlerin incelemek amacıyla Sivas ilinde farklı sağlık kurumlarında çalışan 582 hemşire üzerinde yaptığı araştırma bulgularına göre, hemşirelerin otonomi düzeyleri bakımından kurumlar arasında anlamlı bir fark

bulunmamıştır. Yaş, çalışma yılı, kurumdaki pozisyon, nöbet tutma ve çalıştıkları klinik değişkenlerine göre hemşirelerin otonomi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bunun yanında, eğitim düzeyine göre otonomi puan ortalamalarına bakıldığında yüksek lisans mezunu hemşirelerin otonomi puanları; lisans, ön lisans ve lise mezunlarına göre yüksek ve anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Yüncü, Aydın ve Zeyrek (2006), bağlanma özellikleri ile sosyotropik-otonomik özelliklerinin ilişkisini araştırmayı amaçladığı çalışmada madde kullanım sorunu olan yirmi ergen üzerinde yapılan araştırma sonucuna göre; madde kullanan ergenlerin bağlanma özellikleriyle onaylanma kaygısı ve yalnızlıktan hoşlanma durumları arasında ters yönlü bir ilişki olduğu, ayrıca babaya bağlanma ile otonomi ve sosyotropi kişilik özellikleri arasında herhangi bir ilişki saptanmamıştır.

Kaya, Astı, Sendir Acaroğlu ve Kaya (2006) tarafından hemşirelik bölümü okuyan öğrencilerin sosyotropi-otonomi kişilik özelliklerini ve ilişkili faktörleri belirlemek amacıyla örneklemini İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu'nda öğrenim görmekte olan 369 öğrenci üzerinde gerçekleştirildiği araştırmada; öğrencilerin sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri çalışma durumu, aile tipi, kardeş sayısı, yaş, ekonomik durumu, hemşireliği isteyerek seçme durumu, alınan kararlara katılma durumu, mezun olunan lise türü, yaşamının önemli bir bölümünü geçirdiği yer, değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı, ayrıca otoriter, aşırı ilgili ve koruyucu aileye sahip olanların; ailesi ilgisiz olanlardan daha yüksek sosyotropik kişilik özellikleri taşıdığı görülmüştür.

Serinkan ve Barutçu (2006), kariyer planları ve kişilik özellikleri ve bunlar arasındaki ilişki belirlenmeyi amaçladığı araştırmada Pamukkale Üniversitesi Maliye, Kamu Yönetimi, İşletme ve İktisat bölümündeki 3-4. sınıf öğrencilerinin; otonomi ve sosyotropi alt ölçeklerinden alınan puanlara göre kız öğrenciler ve erkek öğrenciler arasında anlamlı ilişki olduğu; kız öğrencilerin sosyotropi puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu, erkek öğrencilerin ise otonomi puanlarının kızlardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yılmaz (2007), ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin algıladıkları anne-baba tutumlarının, özerkliklerinin gelişimine ve okul başarılarına olan etkilerini incelediği çalışmanın örneklemini Ankara ilinde devlete ait ilköğretim okullarına devam eden öğrenci oluşturmuştur. Araştırma sonucunda cinsiyete, çocuk sayısına,

doğuş sırasına, anne babanın eğitim ve ailenin gelir düzeyine göre hem anne-baba tutum ölçeği faktör puanlarına göre, hem de ergen özerklik ölçeği puanlarına göre gruplar arasında anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur. Aile tipine göre ise, her iki ölçekte de anlamlı farklılık çıkmamıştır. Anne-baba tutumlarının akademik başarı ve ergen özerklik açısından incelendiğinde, anne ve babadan algılanan demokratik tutumun duygusal özerklik, akademik başarı ve davranışsal özerklik alanında ilk sırada yer aldığı görülmüştür.

Çetin (2008), yaşlılarda sosyotropik-otonomik kişilik özelliği ile depresyon ilişkisini arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmada; depresyon ile sosyotropi ve otonomi kişilik özelliği arasında anlamlı bir ilişki olduğu, ancak sosyotropi alt ölçeğinde ve otonomi alt ölçeğinin faktörleri ile depresyon arasında anlamlı ilişki olmadığı görülmüştür.

Bedel (2008), öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları, içsel-dışsal kontrol odağı yönelimleri, sosyotropi-otonomi yönelimleri ve demografik özellikler arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmada; tutumlar ile demografik özellikler arasındaki ilişkinin anlamlı olmadığı, öğretmenliğe ilişkin tutum ile dışsal kontrol odağı arasında negatif bir ilişki olduğu, tutumlar ile içsel kontrol yönelimi arasında anlamlı ilişki olmadığı, alt faktörler incelendiğinde, tutumlarla onaylanmama kaygısı alt ölçeği arasında negatif yönlü bir korelasyon saptanmıştır. Demografik ölçekte yer alan değişkenler incelendiğinde, öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarla, sadece katılımcıların babalarının eğitim düzeyleri ve okul öncesi öğretmenliğini seçmeye karar verme zamanları arasında pozitif korelasyon saptanmıştır.

Akkaya (2009), üniversite öğrencilerinin otonomi-sosyotropik kişilik özellikleriyle öğrenilmiş güçlülük düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçladığı araştırma örneklemini 2007-2008 öğretim döneminde Marmara Üniversitesinin Atatürk Eğitim, Hukuk, Fen-Edebiyat, İletişim ve Mühendislik fakültelerinde öğrenim görmekte olan toplam 438 lisans öğrencisidir. Öğrenilmiş güçlülük toplam puanları incelendiğinde genel akademik ortalamalarına göre anlamlı fark bulunmuştur. Sınıf düzeyine göre öğrencilerin otonomik-sosyotropik kişilik özellik puanları arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Öğrencilerin sosyotropi ve otonomi toplam puanları arasında cinsiyet, öğrenim görülen fakülte, genel akademik

ortalama, sosyo-ekonomik düzey ve öğrenimine ailesinin yanında ya da ailesinden uzakta devam etme değişkenlerine göre ise anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tosyalı (2010), evli olan bireylerde özerklik ve bağımlı kişilik özellikleri, empati ve mutluluk düzeyi arasındaki ilişki incelemek amacıyla, örneklemi evli olan 201 kadın, 154 erkek, toplam 355 birey oluşturmuştur. Araştırma sonucuna göre; Evlilikte önemli karar alma davranışının otonomik özelliklerden; kendisinin ve eşinin eğitim düzeyi, aile tipi, eşlerin dünya görüşü, yaşamdan memnun ve gelecekte umutlu olmanın sosyotropik özelliklerden etkilendiği, Sosyo-demografik özellikler ile evlilik yaşantısına yönelik değişkenlerin, evli bireylerde empatik eğilimi ve ilişkilerde mutluluğu etkilediği bulunmuştur. Evli bireylerde sosyotropi, otonomi, empatik eğilim ve ilişkilerde mutluluk ile cinsiyetleri, yaşadıkları yerler ve evlilik sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olmadığı, değişkenlerin korelasyonlarına bakıldığında, sosyotropi ile otonomi ve empati ile mutluluk arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kayalar (2012), eğitim yöneticisi olarak okul müdürleri, okul müdür yardımcıları ve eğitim denetmenlerinin bazı değişkenlere göre sosyotropik ve otonomi kişilik özelliklerini belirlemeyi amaçladığı araştırmada; okul müdürlerinin, müdür yardımcılarının, eğitim denetmenlerinin ve genel olarak tüm eğitim yöneticilerinin otonomi ve sosyotropi puanları arasında cinsiyet, görev türü, mezuniyet alanı, medeni durum, kamudaki hizmet süresi, yönetici süresi, yönetici olarak çalışılan okul sayılarına, aldıkları ödül sayılarına, görevlerinin kendi kişiliklerine uyuma durumlarına, aldıkları hizmet içi eğitim sayılarına, herhangi bir spor branşıyla ilgilenme durumlarına ve iletişim becerileri gibi değişkenlerle karşılaştırıldığında anlamlı olarak farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Özdemir (2013), öğrencilerin sosyotropik-otonomik kişilik özelliğinin empati ile ilişkisini belirlemek amacıyla İstanbul ilinde bir vakıf üniversitesinde 2011–2012 tarihleri arasında okuyan 88'i Moleküler Biyoloji ve Genetik, 47'si Psikoloji, 72'si Mühendislik, 90'ı İşletme, 71'i Mimarlık, 142'si ise Hemşirelik bölümü öğrencileri olmak üzere 431 kız 169 erkek toplam 600 öğrenci ile tanımlayıcı olarak gerçekleştirmiştir. Araştırmada, öğrencilerin okudukları bölümün empati otonomik kişilik özelliği üzerinde anlamlı, öğrencilerin yaşının empati ve sosyotropik-otonomik özelliği üzerinde anlamlı, öğrencilerin cinsiyetlerinin

sosyotropik özelliği üzerinde anlamlı, öğrencilerin yaşamlarını en uzun süre geçirdikleri yerin empati ile sosyotropi özelliği üzerinde anlamlı, öğrencilerin aile yapısının, kardeş sayısının ve ailenin kaçınıcı çocuğu olduğunun sosyotropik kişilik özelliği üzerinde anlamlı, öğrencilerin gelir düzeyinin empati ve sosyotropi kişilik özelliği üzerinde anlamlı, öğrencilerin ikamet ettikleri yerin empati ve otonomik kişilik özelliği üzerinde anlamlı, empati ve otonomi arasında ters yönlü bir ilişki olduğu saptamıştır.

Aydın (2014), hemodiyaliz hastalarının sosyo-demografik özelliklerinin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri ile bağlanma stilleri üzerindeki etkisini incelemeyi amaçladığı araştırma sonucuna göre; hemodiyaliz hastalarının sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri ve bağlanma stilleri alt ölçekleri üzerinde tedavi süresi, yaş, medeni durum, eğitim durumu, sosyal yaşantıya etki durumu değişkenlerinin etkili olduğu saptanmıştır. Saplantılı bağlanma, ayrılık kaygısı ve kaçınan bağlanma alt ölçekleri haricinde hastaların sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri ile bağlanma stilleri arasında pozitif yönlü orta düzeyde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Şen (2014), çocuk ünitelerinde çalışan hemşirelerin profesyonel benlik kavramları ile sosyotropi-otonomi kişilik özelliklerini belirlemeyi amaçladığı araştırmasının örneklemini çocuk ünitelerinde çalışan 625 hemşire olarak belirlemiştir. HPBKÖ toplam puanları ile otonomi puanları arasında pozitif yönde orta düzeyde, sosyotropi puanları arasında pozitif yönde zayıf bir ilişki bulunmuştur. Çalışma yılı beş yıldan fazla olan, poliklinikte çalışan, yönetici olan, bakım planı sistemi ve bakım standartları kullanan, kongre-sempozyumlara sık katılan, mesleğini yapmaktan memnun olan, özel hastanede çalışan hemşirelerin HPBKÖ puanları yüksek bulunmuştur. Bu özellikler sosyotropi-otonomi puanlarını etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

Serttaş (2015), İstanbul ilinin Maltepe ilçesindeki 11 özel 18 devlet ile Şırnak il ve ilçelerinde 54 Ortaöğretim Kurumunda görev yapan toplam 196 okul yöneticilerini örnekleme dahil ettiği araştırmada; ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul yöneticilerinin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucuna göre yöneticilerin otonomi ve sosyotropi puanları arasında görev türü, yönetici yılı,

mezuniyet alanı, okul türü ve hizmet süresi arasında anlamlı fark olmadığı, otonomik ve sosyotropik kişilik özellikleriyle problem çözme becerileri arasında sadece aceleci yaklaşım alt ölçeğinde anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır.

2.5.4. Sosyotropi-Otonomi İle İlgili Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Beck ve arkadaşları (1983), sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerini belirlemek amacıyla geliştirdiği ölçekte; cinsiyet değişkenine göre kadınların erkeklere göre daha fazla sosyotropik özelliklerine sahip olduğu, sosyotropik kişilerin başkalarıyla ilişkilerinde problem yaşadığında veya kabul görülmediklerinde depresyona girdikleri, otonomik kişiler ise daha az bağımlı oldukları için depresyona girme eğilimleri daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sato ve McCann (1998), sosyotropi-otonomi ve depresyon arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla Beck Depresyon Envanteri ve Sosyotropi-Otonomi ölçeği kullanmışlardır. Araştırma bulguları, Beck Depresyon Envanterinden elde edilen ölçümlerin, otonomiye nazaran, sosyotropi ile daha ilişkili olduğunu göstermiştir.

Mendelson, Robins ve Johnson (2002), 77 psikiyatrik hastanın çocukluk travmaları ve olumsuz ebeveyn tutumlarına ilişkin bildirimleri ile sosyotropi ve otonomi düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Sosyotropinin herhangi bir ebeveyn tutumu veya travma değişkeniyle anlamlı bir ilişkisi saptanmamıştır. Otonomi, duygusal ve fiziksel tacizle, ebeveynlerin aşırı koruyuculuğu yada ebeveyn mahrumiyetiyle ilişkili bulunmuştur. Regresyon analizi sonucu duygusal taciz sosyotropi ile de ilişkili bulunmuştur. Fakat, cinsel taciz, şiddete tanık olma, duygusal ihmal, fiziksel ihmal ve kayıplar sosyotropi ve otonominin belirleyicileri olarak bulunmamıştır. Sonuçlar gelişimsel deneyimlerin ve kısmen duygusal tacizin sosyotropi ve otonomi ile ilişkili olduğunu ve muhtemelen bu kişilik özelliklerinin oluşumuna katkıda bulunduğunu göstermiştir.

Clark ve Oates (2003), günlük yaşanan tartışmanın, büyük ve küçük olayların çiftlerin sosyotropik ve otonomik kişilik özelliği ile ilişkisinin incelendiği araştırma sonucuna göre; sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerine sahip bireylerin gün içerisinde yaşadıkları küçük olaylarda ve kişiler arasında yaşanan

büyük çatışmalarda doğrudan ilişkili olduğu, hayatımızda derin iz bırakan olumsuz olayların gün içerisinde yaşanan tartışmalardan daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

McBride, Bacchiochi ve Bagby (2005), cinsiyet faktörünün sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri üzerindeki etkisini incelendiği araştırma sonucuna göre; kadınların daha fazla sosyotropik, erkeklerin ise daha fazla otonomik tepkiler verme eğiliminde olduğunu, cinsiyetin sosyotropik ve otonomik kişilik özelliği üzerinde anlamlı etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Shih Josephine H. (2006), çalışmasında sosyotropi ve otonominin kişilik hassasiyeti üzerine değişken olması için seçilen 99 kolej öğrencisini 6 hafta izlemiş, kısmen bireyin sebep olduğu haftalık depresif belirtileri ve stresli yaşam olaylarını değerlendirmiştir. Çok seviyeli modelleme sonuçları, bir önceki haftanın depresif belirtilerinin bir sonraki hafta bağımlı kişilerarası stres seviyelerini de etkileyebileceğini göstermiştir. Çalışmasında cinsiyet farklılığına değinerek hem kadın olmanın hem de sosyotropik kişiliğinin yüksek olmasının daha yüksek seviyede bağımlı kişilerarası stres beklenebileceğini belirtmiştir.

Lynch, Robins, Morse (2007), Depresyonda Çift Fonksiyonları ile ilgili araştırmalarda; sosyotropi otonomi kişilik özelliğinin depresif kişilerin diğer kişilerle kurduğu ilişkileri üzerinde etkisinin olduğu, otonomik bireylerin kendi davranışlarında çekingen partnerinin davranışlarını talep edici olarak algılarken; sosyotropik kişiler kendi davranışlarının talep edici olduğunu, partnerlerinin ise davranışlarını ise çekingen olarak algılamışlardır.

Sato T ve Gonzales MA. (2009), yakın ilişkilerde kişilerarası modelleri sosyotropi ve otonominin rolü açısından incelemişlerdir. Öz-rapor ve davranış gözlemleri yoluyla elde edilen veriler son derece sosyotropik olan bireylerin kendilerine yakın olan bireylere karşı oldukça kontrollü ve yakın olma konusunda çekinik olma eğiliminde, bunun aksine son derece otonomi olan bireyler kendilerine yakın olan kişilere karşı hem kontrol hem de yakınlık açısından düşük olduklarını göstermektedir.

Koichi, Otani ve arkadaşları (2012), anne babanın çocuk yetiştirmelerinin sosyotropi ve otonomi üzerine etkisini ve bilişsel depresyon teorisinde kişilik

hassasiyeti faktörlerini incelemek amacıyla; 416 sağlıklı kişide üzerinde gerçekleştirdikleri araştırma sonucunda, erkeklerde ne sosyotropi ne de otonominin ebeveynlerin çocuk yetiştirmesinden ve annenin çocuk yetiştirmesinden etkilenmediğini, kadınlarda ise daha yüksek seviyede sosyotropinin anne korumasıyla ilişkili olduğu, otonominin ise hem ebeveynler hem de anne yetiştirmesinden etkilenmediğini belirtmişlerdir. Sonuç olarak ebeveyn korumasının hem koruyucularda hem de alıcılarda cinsiyet özelliği ile birlikte sosyotropiyi artırdığı kanaatine varılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama araçları ile toplanan verilerin değerlendirilmesinde kullanılan istatistiksel yöntemler üzerinde durulmuştur.

3.1. Araştırmanın Deseni

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumları ile sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler [romantik ilişkinin olması, cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, fakülte, en uzun süre ikamet edilen yer, ailenin sosyo-ekonomik durumu ve aile yapısı] açısından farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesine yönelik ilişkiyel tarama modeline göre desenlenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evreni, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Gaziantep Üniversitesinde öğrenim görmekte olan lisans düzeyindeki üniversite öğrencileridir. Araştırmanın örneklemini, 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve İktisat ve İdari Bilimler Fakültesinde öğrenim gören öğrenciler arasından tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Araştırmaya 431 üniversite öğrencisi katılmış olup; öğrencilerin % 67.3'ü(n=290) kız, % 32.7'si (n=141) erkektir.

Araştırmada uygun örneklem büyüklüğüne ilişkin olarak ana kütle büyüklüğü bilindiğinde "n" örneklem büyüklüğü hesaplamada kullanılan formül şu şekildedir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2014).

$$n = \frac{N.t^2.p.q}{d^2.(N-1) + t^2.p.q}$$

n: Örneklem alınacak birey sayısı,

N: Evrendeki birey sayısı,

t: Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosundan bulunan teorik değer. z olarak da gösterilir.

p: İncelenen olayın görüş sıklığı (olasılığı),

q: İncelenen olayın görülme sıklığı (p+q=1),

d: Olayın görülme sıklığına göre yapılmak istenen $\pm$ sapma.

Eğitim Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve İktisat ve İdari Bilimler Fakültesinde öğrenim gören üniversite öğrencileri arasından seçilerek minimum örneklem sayısını hesaplamak için şu hesaplama yapılmıştır.

N= 5540, p= 0.50, q=0.50, t=1.96 ve d= 0.05 tir.

$$n = \frac{N.t^2.p.q}{d^2.(N-1) + t^2.p.q} = \frac{5540.(1,96)^2.(0,50 \times 0,50)}{(0,05)^2.(5540-1) + (1,96)^2.(0,50 \times 0,50)} = 359$$

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Bu araştırmada; öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili [romantik ilişkinin olması, cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, fakülte, en uzun süre ikamet edilen yer, ailenin sosyo-ekonomik durumu ve aile yapısı] bilgileri elde etmek için “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin eş seçimine ilişkin algılarını tespit etmek için “Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği”, sosyotropi-otonomi kişilik özelliklerini tespit etmek için “Sosyotropi-Otonomi Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan bu veri toplama araçlarına ilişkin tanıtıcı bilgiler aşağıda verilmiştir.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın bağımsız değişkeni olan öğrencilerin şimdiye kadar bir romantik ilişki yaşayıp yaşamadığı, cinsiyeti, yaşları, sınıf düzeyi, eğitim gördükleri fakülte, en uzun süre ikamet edilen yer, ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ve algılanan aile tipi belirlenmesi amacıyla araştırmacı tarafından Kişisel Bilgi Formu oluşturulmuştur. Kişisel Bilgi Formu örneği EK-A’da verilmiştir.

3.3.2. Romantizm ve Eş Seçimi Ölçeği

Cobb, Watson ve Larson(2003) tarafından geliştirilen “Romantizm ve Eş Seçimi Tutum Ölçeği (REST)’nin” Türkçe ’ye uyarlanması, Cihan, Yılmaz ve Çelik (2009) tarafından yapılmıştır. Ölçek Cihan, Yılmaz ve Çelik tarafından 2007-

2008 öğretim yılında Gazi Üniversitesi ve Ondokuz Mayıs Üniversitesinde öğrenim gören 474 öğrenciye uygulanmıştır.

Yapı geçerliğini belirlemek için REST Ölçeği'nin temel bileşenler analizi kullanılarak faktör analizi yapılmış ve varimaks eksen döndürme tekniği uygulanmıştır. 28 maddelik ölçeğin, Aşk yeterli, İdealleştirme, Tam güveni Beraber yaşama, Yalnız ve Tek Doğru, Çaba Göstermeme, Zıt Kutuplar olmak üzere yedi alt faktörde toplandığı ve toplam varyansın % 49'unu açıkladığı görülmüştür. İlk olarak güvenilirliği Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı hesaplanmış ve $\alpha = .65$ olarak bulunmuştur. REST Ölçeği'nin alt ölçeklerinin içtutarlık katsayıları ise, .33 ile .98 aralığında değişmektedir. İkinci olarak iki hafta ara ile yapılan test-tekrar test yöntemi sonucu Pearson korelasyon katsayısı .61 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara dayalı olarak ölçeğin yedi alt boyuttan oluştuğu, 28 madde ve dört çeldirici maddeyi içeren 32 maddelik bir ölçek olduğu görülmüştür. REST Ölçeği'nin bekar üniversite öğrencileri için geçerli ve güvenilir sonuçlar verdiği bulunmuştur.

3.3.3. Sosyotropi-Otonomi Ölçeği

Sosyotropi-Otonomi Ölçeği; Beck, Epstein, Harrison ve Emery (1983) tarafından geliştirilmiş olan ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması Şahin, Ulusoy ve Şahin (1993) tarafından yapılmıştır. Şahin, Ulusoy ve Şahin (1993) ölçeğin güvenilirlik çalışmasında sosyotropi alt ölçeği için Cronbach Alfa katsayısı .70, otonomi alt ölçeği için ise Cronbach Alfa katsayısı .81 bulunmuştur. Geçerlilik çalışmasında ise Sosyotropi-Otonomi Ölçeği, Beck Depresyon Envanteri (BDE) ve Fonksiyonel Olmayan Tutumlar Ölçeği (FOTO) kullanılmıştır. 189 üniversite öğrencisi ve 70 yatan hastaya uygulanmıştır. BDE ile Sosyotropi alt ölçeği arasındaki korelasyon .5 ve .16 arasında, Otonomi alt ölçeği ile ise -.05 ve .03 arasında bulunmuştur.

Altmış maddelik ölçekte beş dereceli likert tipi derecelendirme yaptırılmakta, 30'ar madde ile iki alt boyut olarak sosyotropi ve otonomi ölçülmektedir. Bir alt ölçekten alınabilecek en yüksek puan 150 puandır. Yüksek puanlar Sosyotropi alt ölçeğinden yüksek sosyotropik kişilik özelliklerine işaret eder. Diğer bir ifade ile diğer insanların onay ve bakımına ihtiyaç duyma, kişilerarası ilişkilerde duyarlı olma, diğer insanları memnun etmeye ve ilişkilerde sorun yaşamamaya gayret etme gibi özellikleri içeren sosyotropik özelliklerin fazlalığını

gösterir. Otonomi alt ölçeğinden alınan yüksek puanlar yüksek düzeydeki otonomi özellikleri göstermektedir. Diğer bir ifade ile kişisel başarıya, bağımsızlığa, bireysel üstünlüğe ve özgürlüğe önem verme gibi özellikleri içeren otonomik özelliklerin fazlalığına işaret eder.

Sosyotropi puanı için; 1,4,5,7,8,11,15,17,18,19,24,26,27,29,31,33,34,35, 38,40,44,46,47,49,50,52,53,56,58,59. maddeler, Otonomi puanı için; 2,3,6,9,10, 12,13,14,16,20,21,22,23,25,29,30,32,37,39,41,42,43,45,48,51,54,55,57,60. maddeler toplanır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmanın örneklemini, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Gaziantep Üniversitesinde öğrenim görmekte olan üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma için Gaziantep Üniversitesinden gerekli izinler alınarak yapılmıştır. İlgili öğrencilerle görüşülerek kendilerine uygulamalara ilişkin bilgiler verilmiş ve görüşleri alınmış ve gönüllülük esasına göre araştırmanın amaçlarından haberdar edilerek araştırmaya alınmıştır. Araştırmaya 290 bayan, 141 erkek öğrenci olmak üzere toplam 431 adet öğrenciye ulaşılmıştır. Ölçekler ve Kişisel Bilgi Formu uygulamadan önce yönergeler sesli olarak okunmuştur. Uygulama yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumu

Araştırma için gerekli veriler, araştırmaya katılan üniversite öğrencilerine uygulanan ölçekler ve bilgi formu aracılığıyla elde edilmiştir. Ölçek ve bilgi formu aracılığıyla elde edilen ham veriler bilgisayara aktarılmıştır. Araştırmanın ana ve alt problemlerine cevap bulma sürecinde, SPSS 20.0 (Statistical Packet for The Social Science 20.0) programından yararlanılmıştır.

Verilerin çözümlemesinde öncelikle Kişisel Bilgi Formunda elde edilen demografik bilgilerin frekans ve yüzdelik dağılımları çıkarılmıştır. Ölçme araçlarından elde edilen puanlara ait aritmetik ortalama, standart sapma ve standart hata değerleri hesaplanmıştır. Araştırmada değişkenlerin arasında hangi istatistiksel analizlerin kullanıldığı aşağıda belirtilmiştir:

1. Öğrencilerin romantizm ve eş seçimine ilişkin algıları ile sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasındaki ilişkiyi saptamak için Pearson Momentler Çarpım Korelasyonu tekniği kullanılmıştır. Elde edilen korelasyon değeri şu bilgiler ışığında yorumlanmıştır:

“Korelasyon katsayısının 1.00 olması, mükemmel pozitif ilişkiyi; -1.00 olması, mükemmel negatif bir ilişkiyi; 0.00 olması, ilişkinin olmadığını gösterir. Korelasyon katsayısının büyüklük bakımından yorumlanmasında üzerinde tam olarak ortaklaşılan aralıklar bulunmamakla birlikte, korelasyonu yorumlamada şu sınırların sıklıkla kullanılabilmesi not edilmelidir. Korelasyon katsayısının, mutlak değer olarak, 0.70 - 1.00 arasında olması, yüksek; 0.70 - 0.30 arasında olması, orta; 0.30 - 0.00 arasında olması ise, düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir. İki değişken arasındaki pozitif bir ilişkinin olması, deneklerin X değişkenine ait değerlerin artması durumunda Y değişkenine ait değerlerin de artma eğiliminde olduğunu ya da X değerlerinin düşmesi durumunda Y değerlerinin de düşme eğiliminde olduğunu gösterir. Değişkenler arasındaki ilişkinin negatif olması ise, değişkenlerden birine değerlerin artması durumunda diğer değişkenin değerlerinin düşme eğiliminde olduğunu gösterir” (Büyüköztürk, 2014).

2. Öğrencilerin eş seçimine ilişkin algıları ile sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri tarafından yordanmasına ilişkin bulgular basit linear regresyon analizi yöntemi kullanılarak elde edilmiştir.
3. Romantizm ve eş seçimine ilişkin alt problemlere verilerin çözümlenmesi için öncelikli olarak Levene F Testi uygulanmış ve varyansların homojenliği test edilmiştir. Levene F Testi’nde, $p < .05$ bulunduğu takdirde; varyansların homojen olmadığı durumlarda kullanılan parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis Testi ve Mann Whitney-U testine başvurulmuştur. (Bknz. Tablo:3.1.) Romantizm ve eş seçimine ilişkin algıları cinsiyet değişkenine göre Mann Whitney-U testi, romantik ilişkinin olması, yaş, sınıf düzeyi, fakülte, en uzun süre ikamet edilen yer, ailenin sosyo-ekonomik durumu ve aile yapısı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi testine başvurulmuştur. Anlamlı bir farklılık çıkması durumunda, söz konusu farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla tamamlayıcı Post-Hoc analiz tekniklerine geçilmiştir. Kruskal Wallis Testi sonrası hangi tekniğin kullanılacağına karar vermek amacıyla varyansların homojen olmadığı

durumlarda sıklıkla kullanılan Dunnet-T3 çoklu karşılaştırma tekniği tercih edilmiştir.

Tablo 3.1. Üniversite Öğrencilerinin Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumlar ile Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özellikleri Puanlarının Dağılımın Normalliğini Denetlemek Amacı ile Yapılan Kolmogorov-Smirnov Testi Sonuçları

Alt Ölçekler	n	$\bar{X}$	Ss.	Z	p
Beraber Yaşama		9.15	4.52	3.60	0.00
Yalnız ve Tek Doğru		6.24	2.11	2.71	0.00
Aşk Yeterli		18.97	3.96	1.65	0.01
Çaba Göstermeme		10.31	2.22	2.10	0.00
İdealleştirme	431	12.91	2.75	1.89	0.00
Zıt Kutuplar		10.12	3.12	2.10	0.00
Tam Güven		18.45	3.25	2.31	0.00
Sosyotropi		94.56	18.36	.467	.981
Otonomi		97.40	16.08	.636	.814

Üniversite öğrencilerinin Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum puanların dağılımı normalliğini denetlemek amacı ile yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre puan dağılımlarının parametrik olmayan dağılım özelliği göstermektedir ($p < .05$). Üniversite öğrencilerinin Sosyotropi-Otonomi kişilik özelliği puanların dağılımı normalliğini denetlemek amacı ile yapılan Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre puan dağılımlarının parametrik dağılım özelliği göstermektedir ($p > .05$).

“Bağımlı değişkenin aldığı değere göre sürekli olup olmaması ve bağımlı değişkene ilişkin ölçümlerin evrendeki dağılımların normal olup olmaması da istatistik seçimini etkiler. Parametrik istatistikler dağılımın normalliği varsayımı gerekli kılar. Araştırmacı, dağılımın normal olduğuna yönelik yeterli kanıtı ya da güçlü işaretlere sahip değilse yani dağılım çarpıksa parametrik olmayan istatistikler kullanılmalıdır” (Büyüköztürk, 2014).

- Öğrencilerin sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri puan ortalamalarının çözümlenmesi için öncelikli olarak Levene F Testi uygulanmış ve varyansların homojenliği test edilmiştir. Levene F Testi’nde, $p > .05$ bulunduğu taktirde; varyansların homojen olduğu durumlarda kullanılan parametrik testlerden bağımsız gruplarda t testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testine başvurulmuştur. Öğrencilerin sosyotropi-otonomi

kişilik özellikleri puan ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla bağımsız gruplarda t testinden yararlanılmıştır. Öğrencilerin sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri toplam puanlarının romantik ilişkinin olması, cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, fakülte, en uzun süre ikamet edilen yer, ailenin sosyo-ekonomik durumu ve aile yapısı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Anlamlı bir farklılık çıkması durumunda, söz konusu farklılıkların kaynağını belirlemek amacıyla LSD çoklu karşılaştırma tekniği kullanılmıştır.

5. İstatistiksel çözümlmelerdeki anlamlılık düzeyi: ana problem için .01, alt problemler için .05 olarak kabul edilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırmamızın ana problem ve alt problemine ilişkin bulgular ve yorumlara yer verilmiştir.

4.1. DENEKLERİN BETİMSSEL DEĞİŞKENLERE GÖRE DAĞILIMLARI

Bu bölümde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin kişisel bilgi formunda belirtilen demografik değişkenlerle ilgili [romantik ilişkinin olması, cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, fakülte, en uzun süre ikamet edilen yer, ailenin sosyo-ekonomik durumu ve aile yapısı] frekans dağılımı ve yüzdeleri verilmiştir.

Tablo 4.1. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Romantik İlişki Durumuna Göre Dağılımı

Romantik İlişki	N	%
Var	120	27.8
Yok	275	63.8
Ayrıldım	36	8.4
Toplam	431	100

Tablo 4.1.'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin %27.8'inin romantik ilişkisinin olduğu, %63.8'inin romantik ilişkisi olmadığı ve %8.4'ünün romantik ilişkisinden ayrılan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu verilere dayanarak araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%63.8) romantik ilişkisi olmayan öğrenciler olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
Kız	290	67.3
Erkek	141	32.7
Toplam	431	100

Tablo 4.2.'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin %67.3'ünü kız öğrenciler, %32.7'sini erkek öğrenciler oluşturmaktadır.

Tablo 4.3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yaş Düzeyine Göre Dağılımı

Yaş	N	%
18 Yaş ve altı	27	6.3
19-22 Yaş	350	81.2
23 Yaş ve Üzeri	54	12.5
Toplam	431	100

Tablo 4.3.'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin %6.3'ünün 18 yaş altı, %81.2'sinin 19-22 yaş, %12.5'inin ise 23 yaş ve üzeri grubunda olduğu tespit edilmiştir. Bu verilere dayanarak araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%81.2) 19-22 yaş grubunda olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.4. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi	N	%
Hazırlık Sınıfı	49	11.4
1. Sınıf	130	30.2
2. Sınıf	104	24.1
3.Sınıf	78	18.1
4. Sınıf	70	16.2
Toplam	431	100

Tablo 4.4.'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin %11.4'ünün hazırlık sınıfı, %30.2'sinin 1.sınıf, %24.1'inin 2.sınıf, %18.1'inin 3.sınıf ve %16.2'sinin 4.sınıfta eğitim gördüğü tespit edilmiştir.

Tablo 4.5. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Fakülte Değişkenine Göre Dağılımı

Fakülte	N	%
Eğitim Fakültesi	179	41.5
Edebiyat Fakültesi	85	19.7
Fen Fakültesi	72	16.7
İktisat ve İdari Bilimler	95	22
Toplam	431	100

Tablo 4.5.'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin %41.5'inin Eğitim Fakültesi, %19.7'sinin Edebiyat Fakültesi, %16.7'sinin Fen Fakültesi ve %22'sinin İktisat ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencisi olduğu tespit edilmiştir. Bu verilere dayanarak araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%41.5) Eğitim Fakültesi grubunda olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 4.6. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Yerleşim Yerine Göre Dağılımı

Yerleşim Yeri	N	%
Köy	48	11.1
Kasaba-İlçe	98	22.7
Şehir	285	66.1
Toplam	431	100

Tablo 4.6.'da görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin %11.1'inin köyde, %22.7'sinin kasaba-ilçede ve %66.1'inin şehir merkezinde ikamet ettiği tespit edilmiştir. Bu verilere dayanarak araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%66.1) şehir merkezinde yaşadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4.7. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Algıladıkları Sosyo-Ekonomik Düzeylerine Göre Dağılımı

Sosyo-Ekonomik Durum	N	%
Düşük	44	10.2
Orta	360	83.5
Yüksek	27	6.3
Toplam	431	100

Tablo 4.7.'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin %10.2'sinin düşük, %83.5'inin orta ve %6.3'ünün yüksek sosyo-ekonomik düzeyde kendilerini algıladıkları tespit edilmiştir. Bu verilere dayanarak araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%83.5) orta sosyo-ekonomik düzeyde algıladıkları tespit edilmiştir.

Tablo 4.8. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Algıladıkları Aile Yapısına Göre Dağılımı

Aile Yapısı	N	%
Çekirdek Aile	361	83.8
Geniş Aile	50	11.6
Parçalanmış Aile	20	4.6
Toplam	431	100

Tablo 4.8.'de görüldüğü gibi, araştırmaya katılan öğrencilerin %83.8'inin çekirdek aile, %11.6'sının geniş aile ve %4.6'sının kendilerini parçalanmış aile yapısına sahip olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Bu verilere dayanarak araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğu (%83.8) kendilerini çekirdek aile yapısında algıladıkları tespit edilmiştir.

4.2. ARAŞTIRMANIN ALT PROBLEMLERİNE İLİŞKİN BULGULAR

4.2.1. Araştırmanın Birinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi; “Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkisinin olma durumuna göre;

a) Romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

b) Sosyotropik-otonomik kişilik puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

Bu alt probleme ilişkin romantik ilişkisi olma durumuna göre, romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan Kruskal Wallis Testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.9’da; sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan tek yönlü varyans (ANOVA) testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.10’da sunulmuştur.

Tablo 4.9. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkisi Olma Durumuna Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Alt Ölçekler	Var	Yok	Ayrıldım	sd	χ^2	Sig	Anlamlı Fark
	(1) n=120	(2) n=275	(3) n=36				
	Sıra Ort	Sıra Ort	Sıra Ort				
Beraber Yaşama	231.35	196.89	310.79		29.731	.000*	3>1>2
Yalnız Tek Doğru	233.26	214.66	168.68		7.707	.021*	1>2>3
Aşk Yeterli	237.37	209.83	191.90		5.587	.061	
Çaba Göstermeme	209.41	222.32	189.72	2	2.696	.260	
İdealleştirme	186.13	231.50	197.15		12.140	.002*	2>3>1
Zıt Kutuplar	224.27	210.04	233.93		1.925	.382	
Tam Güven	216.74	219.76	184.83		2.537	.281	

Tablo 4.9 incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Beraber Yaşama alt ölçeğinde romantik ilişki olma değişkenine göre grup sıra ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir [χ^2 (Sd=2) =29.731, $p<.05$]. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, ölçek puanlarına göre en yüksek puan ortalaması romantik ilişkisinden ayrılmış olanların (Sıra Ort=310.79) sahip olduğu,

bunu sırasıyla romantik ilişkisi olan öğrenciler (Sıra Ort=231.35) ve romantik ilişkisi olmayan (Sıra Ort=196.89) öğrencilerin takip ettiği görülmektedir.

Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Beraber Yaşama alt ölçeğinde romantik ilişki olma değişkenine göre grup sıra ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Mann-Whitney U Testi sonuçlarına göre; romantik ilişkisinden ayrılan öğrencilerin algısı ile romantik ilişkisi olan ve olmayan öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark vardır. Romantik ilişkisi olma değişkenine göre; Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Beraber Yaşama alt ölçeğinde; romantik ilişkisinden ayrılan öğrencilerin algısı ile romantik ilişkisi olan ve olmayan öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Yalnız ve Tek Doğru alt ölçeğinde romantik ilişki olma değişkenine göre grup sıra ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir [$\chi^2(Sd=2)=7.707, p<.05$]. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, ölçek puanlarına göre en yüksek puan ortalamasını romantik ilişkisi olan öğrencilerin (Sıra Ort=233.26) sahip olduğu, bunu sırasıyla romantik ilişkisi olmayan öğrenciler (Sıra Ort=214.66) ve romantik ilişkisinden ayrılmış olan (Sıra Ort=168.68) öğrencilerin takip ettiği görülmektedir.

Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Yalnız ve Tek doğru alt ölçeğinde romantik ilişki olma değişkenine göre grup sıra ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Mann-Whitney U Testi sonuçlarına göre; romantik ilişkisi olan öğrencilerin algısı ile romantik ilişkisi olmayan ve ayrılan öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark vardır. Romantik ilişkisi olma değişkenine göre; Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Yalnız ve Tek doğru alt ölçeğinde; romantik ilişkisi olan öğrencilerin algısı, romantik ilişkisi olmayan ve romantik ilişkisinden ayrılan öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanlarının İdealleştirme alt boyutunda romantik ilişki olma

değişkenine göre grup sıra ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir [χ^2 (Sd=2) =12.140, $p<.05$]. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, ölçek puanlarına göre en yüksek puan ortalaması romantik ilişkisi olmayan öğrencilerin (Sıra Ort=231.50) sahip olduğu, bunu sırasıyla romantik ilişkisinden ayrılan öğrenciler (Sıra Ort=197.15) ve romantik ilişkisi olan (Sıra Ort=186.13) öğrencilerin takip ettiği görülmektedir.

Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının idealleştirme alt ölçeğinde romantik ilişki olma değişkenine göre grup sıra ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Mann-Whitney U Testi sonuçlarına göre; romantik ilişkisi olmayan öğrencilerin algısı ile romantik ilişkisi olan ve romantik ilişkisinden ayrılan öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark vardır. Romantik ilişkisi olma değişkenine göre; Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının İdealleştirme alt ölçeğinde; romantik ilişkisi olmayan öğrencilerin algısı, romantik ilişkisi olan ve romantik ilişkisinden ayrılan öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Aşk Yeterli alt ölçeğinde [χ^2 (Sd=2)=5.587, $p>.05$], Çaba Gösterme alt ölçeğinde [χ^2 (Sd=2)=2.696, $p>.05$], Zıt Kutuplar alt ölçeğinde [χ^2 (Sd=2)=1.925, $p>.05$] ve Tam Güven alt ölçeğinde [χ^2 (Sd=2)=2.537, $p>.05$] romantik ilişki olma değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulunmuştur.

Tablo 4.10. Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkisi Olma Durumuna Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt Ölçekler	Var	Yok	Ayrıldım	F	Sig.	Anlamlı Fark
	(1)	(2)	(3)			
	n=120	n=275	n=36			
Sosyotropi	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	3.623	.028*	1>2>3
Otonomi	97.84	93.80	89.39	2.872	.058	

Tablo 4.10.'da yer alan verilere göre: üniversite öğrencilerinin Sosyotropi kişilik özelliklerine ilişkin puanların romantik ilişkisi olma değişkenine göre en yüksek ortalamayı romantik ilişkisi olan ($\bar{X}$ =97.84) öğrencilerin, en düşük

ortalamayı romantik ilişkisinden ayrılmış olan ($\bar{X}=89.39$) öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin sosyotropi kişilik özellikleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, romantik ilişkisi olma durumunun anlamlı farklılık yaratan bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($F=3.623, p<.05$).

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkisi olma değişkenine Sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin algı puanları anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; romantik ilişkisi olan öğrencilerin, romantik ilişkisi olmayan ve romantik ilişkisinden ayrılan öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark vardır. Romantik ilişkisi olan üniversite öğrencilerinin Sosyotropik kişilik özellikleri; romantik ilişkisi olmayan ve romantik ilişkisinden ayrılan öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin Otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların romantik ilişkisi olma değişkenine göre en yüksek ortalamayı romantik ilişkisinden ayrılmış olan ($\bar{X}=101.44$) öğrencilerin, en düşük ortalamayı romantik ilişkisi olan ($\bar{X}=94.83$) öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin otonomi kişilik özellikleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, romantik ilişkisi olma durumunun anlamlı farklılık yaratan bir etken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($F=2.872, p>.05$).

4.2.2. Araştırmanın İkinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre;

- a) Romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?
- b) Sosyotropik-otonomik kişilik puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

Bu alt probleme ilişkin cinsiyetlerine göre, romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla Mann-Whitney-U testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.11’de; sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla T-testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.12’de, sunulmuştur.

Tablo 4.11. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Mann-Whitney-U Testi Sonucu

Alt Ölçekler	Kadın	Erkek	U	p	Anlamlı Fark
	(1) n=290	(2) n=141			
	Sıra Ort.	Sıra Ort.			
Beraber Yaşama	194.63	259.94	14249.00	.000*	2>1
Yalnız Tek Doğru	232.13	182.83	15767.50	.000*	1>2
Aşk Yeterli	214.49	219.11	20006.50	.717	
Çaba Göstermeme	227.50	192.34	17109.00	.006*	1>2
İdealleştirme	212.28	223.66	19365.00	.370	
Zıt Kutuplar	213.15	221.86	19618.50	.493	
Tam Güven	222.53	202.57	18551.50	.116	

Tablo 4.11’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumlarının Beraber Yaşama alt ölçeğinde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney-U testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (U=14249.00, p<.05). Sıra ortalamaları dikkate alındığında, erkek öğrencilerin, bayan öğrencilere göre Beraber Yaşama alt ölçek puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumlarının Yalnız Tek Doğru alt ölçeğinde, cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir (U=15767.50, p<.05). Sıra ortalamaları dikkate alındığında, kadın öğrencilerin, erkek öğrencilere göre Yalnız Tek Doğru alt ölçek puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumlarının Çaba Gösterme alt ölçeğinde, cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olduğu tespit edilmiştir (U=17109.00, p<.05). Sıra ortalamaları dikkate alındığında, kadın öğrencilerin, erkek öğrencilere göre Çaba Gösterme alt ölçek puanlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumlarının Aşk Yeterli alt ölçeğinde (U=20006.50, p>.05), İdealleştirme alt ölçeğinde (U=19365.00, p>.05), Zıt Kutuplar alt ölçeğinde (U=19618.50, p>.05) ve Tam Güven alt ölçeğinde (U=18551.50, p>.05), cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmüştür.

Tablo 4.12. Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin T Testi Sonuçları

Alt Ölçekler	Kadın (1) 290		Erkek (2) 141		t	p
	$\bar{X}$	S.s.	$\bar{X}$	S.s.		
Sosyotropi	96.548	17.831	90.461	18.819	3.265	.001*
Otonomi	96.062	15.761	100.135	16.433	-2.482	.013*

Tablo 4.12 incelendiğinde; Sosyotropi alt ölçeğinde kadın öğrencilerin ($\bar{X}$ =96.548), Otonomi alt ölçeğinde erkek öğrencilerin ($\bar{X}$ =100.135) algı puan ortalamaları daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu farkın anlamlı olup olmadığını tespit etmek amacıyla yapılan bağımsız gruplar t testi sonucuna göre, araştırmaya öğrencilerin Sosyotropi-Otonomi kişilik özellikleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, cinsiyetin Sosyotropi (t=3.265, p<.05) ve Otonomi (t=-2.482, p<.05) alt ölçeğinde anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür.

4.2.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Üniversite öğrencilerinin yaş düzeyine göre;

a) Romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

b) Sosyotropik-Otonomik kişilik puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

Bu alt probleme ilişkin yaş düzeyine göre, romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.13’de; sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans (ANOVA) testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.14’de, sunulmuştur.

Tablo 4.13. Üniversite Öğrencilerinin Yaş Düzeyine Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Kruskal Wallis Testi sonuçları

	18 Yaş Altı (1) n=27	18-22 Yaş (2) n=350	23 Yaş Üzeri (3) n=54				
Alt Ölçekler	Sıra Ort	Sıra Ort	Sıra Ort	sd	χ^2	Sig.	Anlamlı Fark
Beraber Yaşama	186.17	216.66	226.64		1.992	.369	
Yalnız Tek Doğru	228.76	217.75	198.25		1.483	.476	
Aşk Yeterli	168.69	218.76	221.78		4.208	.122	
Çaba Göstermeme	210.70	219.00	199.23	2	1.254	.534	
İdealleştirme	220.91	217.71	202.44		.758	.684	
Zıt Kutuplar	256.83	210.06	234.06		4.884	.087	
Tam Güven	186.31	226.80	160.84		14.923	.001*	2>3

Tablo 4.13 incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Tam Güven alt ölçeğinde yaş değişkenine göre grup sıra ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaştığı bulunmuştur [$\chi^2(Sd=2)= 14.923, p<.05$]. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, ölçek puanlarına göre en yüksek puan ortalaması 18-22 yaş (Sıra Ort=226.80) grubundaki öğrenciler, bunu sırasıyla 18 yaş altı öğrencileri (Sıra

Ort=186.31) ve 23 yaş ve üzeri (Sıra Ort=160.84) grubundaki öğrencilerin takip ettiği görülmektedir.

Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Tam Güven alt ölçeğinde farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Mann-Whitney U Testi sonuçlarına göre; 18-22 yaş grubundaki öğrencilerin, 23 yaş ve üzeri öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark vardır. Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Tam Güven alt ölçeğine göre; 18-22 yaş grubundaki öğrencilerin algısı, 23 yaş ve üzeri öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Beraber Yaşama alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=1.992, p>.05$], Yalnız ve Tek Doğru alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=1.483, p>.05$], Aşk Yeterli alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=4.208, p>.05$], Çaba Gösterme alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=1.254, p>.05$], İdealleştirme alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=.758, p>.05$] ve Zıt Kutuplar alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=4.884, p>.05$] romantik ilişki olma değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.14. Üniversite Öğrencilerinin Yaş Düzeyine Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları

	18 Yaş Altı n=27	18-22 Yaş n=350	23 Yaş ve Üzeri Yaş n=54			
Alt Ölçekler	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	F	Sig.	Anlamlı Fark
Sosyotropi	94.92	95.04	91.20	1.030	.358	
Otonomi	97.76	97.85	94.79	.806	.488	

Tablo 4.14.'de yer alan verilere göre: üniversite öğrencilerinin Sosyotropi kişilik özelliklerine ilişkin puanların yaş değişkenine göre en yüksek ortalamayı 18-22 yaş ($\bar{X}=95.04$) öğrencileri, en düşük ortalamayı 23 yaş ve üzeri yaş ($\bar{X}=91.20$) öğrencileri oluşturduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin sosyotropi kişilik özellikleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, yaş düzeyinin anlamlı farklılık yaratan bir etken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (F=1.030, p>.05).

Üniversite öğrencilerinin Otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların yaş değişkenine göre en yüksek ortalamayı 18 -22 yaş ($\bar{X}=97.85$) öğrencileri, en düşük ortalamayı 23 yaş ve üzeri yaş ($\bar{X}=94.79$) öğrencileri oluşturduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin otonomi kişilik özellikleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, yaş düzeyinin anlamlı farklılık yaratan bir etken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($F=.806, p>.05$).

4.2.4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyine göre;

a) Romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

b) Sosyotropik-Otonomik kişilik puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

Bu alt probleme ilişkin sınıf düzeyine göre, romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.15’de; sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans (ANOVA) testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.16’da sunulmuştur.

Tablo 4.15. Üniversite Öğrencilerinin Sınıf Düzeyine Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Kruskal Wallis Testi sonuçları

Alt Ölçekler	Hazırlık	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf	sd	χ^2	Sig.	Anlamlı Fark
	(1) n=49	(2) n=130	(3) n=104	(4) n=78	(5) n=70				
	Sıra Ort	Sıra Ort	Sıra Ort	Sıra Ort	Sıra Ort				
Beraber Yaşama	197.96	217.50	206.24	226.34	228.82		3.024	.554	
Yalnız Tek Doğru	215.97	228.95	223.05	214.01	183.72		6.610	.158	
Aşk Yeterli	219.45	203.49	248.82	214.19	190.06		11.688	.020*	3>2
Çaba Göstermeme	235.84	210.85	210.30	219.03	216.79	4	1.765	.779	
İdealleştirme	216.21	203.37	236.48	204.86	221.29		4.961	.291	
Zıt Kutuplar	214.95	214.61	203.54	221.24	231.99		2.377	.667	
Tam Güven	241.86	222.21	217.35	180.92	223.46		8.988	.061	

Tablo 4.15 incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Aşk Yeterli alt ölçeğinde sınıf değişkenine göre grup sıra ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaştığı bulunmuştur [$\chi^2(Sd=4)=11.688, p<.05$]. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, ölçek puanlarına göre en yüksek puan ortalaması 2.sınıf (Sıra Ort=248.82) grubundaki öğrenciler, bunu sırasıyla hazırlık sınıfı öğrencileri (Sıra Ort=219.45), 3.sınıf öğrencileri (Sıra Ort=214.19), 1.sınıf öğrencileri (Sıra Ort=203.49) ve 4.sınıf öğrencileri (Sıra Ort=190.06) takip ettiği görülmektedir.

Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Aşk Yeterli alt ölçeğinde farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Mann-Whitney U Testi sonuçlarına göre; 2. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin algısı ile 1. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark vardır. Sınıf değişkenine göre; Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Aşk yeterli alt ölçeğinde; 2. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin algısı, 1. sınıfta öğrenim görmekte olan öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Beraber Yaşama alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=4)=3.024, p>.05$],

Yalnız ve Tek Doğru alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=4)=6.610, p>.05$], Çaba Gösterme alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=4)=1.765, p>.05$], İdealleştirme alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=4)=4.961, p>.05$], Zıt Kutuplar alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=4)= 2.377, p>.05$] ve Tam Güven alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=4)=8.988, p>.05$] sınıf düzeyi değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.16. Üniversite Öğrencilerinin Sınıf Düzeyine Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları

	Hazırlık	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4.Sınıf			
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)			
	n=49	n=130	n=104	n=78	n=70			
Alt Ölçekler	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	F	Sig.	Anlamlı Fark
Sosyotropi	99.67	98.22	94.43	88.72	90.87	5.107	.000*	1>2>3>4
Otonomi	94.73	96.03	95.09	100.49	101.77	3.186	.013*	5>2>3>1

Tablo 4.16.'da yer alan verilere göre: üniversite öğrencilerinin Sosyotropi kişilik özelliklerine ilişkin puanların sınıf düzeyi değişkenine göre en yüksek ortalamayı hazırlık sınıfı ($\bar{X}=99.67$) öğrencileri, en düşük ortalamayı 3.sınıf ($\bar{X}=88.72$) öğrencileri oluşturduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin sosyotropi kişilik özellikleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, sınıf düzeyinin anlamlı farklılık yaratan bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır($F=5.107, p<.05$).

Sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin algı puanlarının üniversite öğrencilerinin sınıf değişkenine göre ortaya çıkan bu farkın hangi gruplar arasında olduğunun belirlenmesi amacıyla LSD testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar göre; hazırlık sınıfında öğrenim gören öğrencilerin algısı ile 1.2. ve 3 sınıfta öğrenim gören öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark vardır. Hazırlık sınıfında öğrenim gören öğrencilerin algısı, 1.2. ve 3. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin Otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların sınıf düzeyi değişkenine göre en yüksek ortalamayı 4.sınıf ($\bar{X}=101.77$) öğrencileri, en düşük ortalamayı hazırlık sınıfı ($\bar{X}=94.73$) öğrencileri oluşturduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin

otonomi kişilik özellikleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, sınıf düzeyinin anlamlı farklılık yaratan bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($F=3.186, p<.05$).

Üniversite öğrencilerinin sınıf değişkenine göre otonomik kişilik özelliklerine ilişkin algı puanları anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; 4.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin algısı ile hazırlık sınıfı, 1.ve 2.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark vardır. 4.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin otonomik kişilik özellikleri algıları; hazırlık sınıfı, 1.ve 2.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.2.5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi “Üniversite öğrencilerinin fakültelerine göre;

a) Romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

b) Sosyotropik-Otonomik kişilik puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

Bu alt probleme ilişkin fakültelerine göre, romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.17’de; sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans (ANOVA) testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.17’de, sunulmuştur.

Tablo 4.17. Üniversite Öğrencilerinin Fakültelerine Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları

	Eğt. (1) n=179	Edb. (2) n=85	Fen. (3) n=72	İkt. (4) n=95				
Alt Ölçekler	Sıra Ort	Sıra Ort	Sıra Ort	Sıra Ort	sd	χ^2	Sig.	Anlamlı Fark
Beraber Yaşama	221.57	219.51	224.83	195.67		3.386	.336	
Yalnız Tek Doğru	210.66	223.15	219.04	217.36		0.678	.878	
Aşk Yeterli	211.87	218.62	185.85	244.29		9.408	.024*	4>3
Çaba Göstermeme	217.70	211.86	228.17	207.28	3	1.304	.728	
İdealleştirme	209.61	232.35	199.84	225.66		3.769	.288	
Zıt Kutuplar	228.71	207.84	211.26	202.95		3.412	.332	
Tam Güven	215.45	234.69	185.31	223.57		6.717	.081	

Tablo 4.17 incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Aşk Yeterli alt ölçeğinde fakülte değişkenine göre grup sıra ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaştığı bulunmuştur [$\chi^2(Sd=3)= 9.408, p<.05$]. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, ölçek puanlarına göre en yüksek puan ortalaması iktisat ve idari bilimler (Sıra Ort=244.29) grubundaki öğrenciler, bunu sırasıyla edebiyat fakültesi öğrencileri (Sıra Ort=218.62), eğitim fakültesi öğrencileri (Sıra Ort=211.87) ve fen fakültesi öğrencileri (Sıra Ort=185.85) takip ettiği görülmektedir.

Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Aşk yeterli alt ölçeğinde fakülte değişkenine göre grup sıra ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Mann- Whitney U Testi sonuçlarına göre; İktisat fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin algısı ile Eğitim fakültesi ve Fen fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark vardır. Fakülte değişkenine göre; Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Aşk yeterli alt ölçeğinde; İktisat fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin algısı, Eğitim fakültesi ve Fen fakültesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Beraber Yaşama alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=3)=3.386, p>.05$], Yalnız ve Tek Doğru alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=3)=0.678, p>.05$], Çaba Gösterme alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=3)=1.304, p>.05$], İdealleştirme alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=3)=$

3.769, $p > .05$], Zıt Kutuplar alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=3)=3.412, p > .05$] ve Tam Güven alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=3)=6.717, p > .05$] fakülte değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.18. Üniversite Öğrencilerinin Fakültelerine Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt Ölçekler	Eğt.Fak.	Edb.Fak.	Fen.Fak.	İkt.Fak.	F	Sig.	Anlamlı Fark
	n=179	n=85	n=72	n=95			
Sosyotropi	$\bar{X}$ 96.01	$\bar{X}$ 94.65	$\bar{X}$ 90.32	$\bar{X}$ 94.96	1.673	.172	
Otonomi	$\bar{X}$ 96.83	$\bar{X}$ 99.40	$\bar{X}$ 95.53	$\bar{X}$ 98.07	0.893	.445	

Tablo 4.18.'de yer alan verilere göre: üniversite öğrencilerinin Sosyotropi kişilik özelliklerine ilişkin puanların fakülte değişkenine göre en yüksek ortalamayı eğitim fakültesi ($\bar{X}=96.01$) öğrencileri, en düşük ortalamayı fen fakültesi ($\bar{X}=90.32$) öğrencileri oluşturduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin sosyotropi kişilik özellikleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, fakülte değişkeninin anlamlı farklılık yaratan bir etken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($F=1.673, p > .05$).

Üniversite öğrencilerinin Otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların fakülte değişkenine göre en yüksek ortalamayı iktisat ve idari bilimler fakültesi ($\bar{X}=99.40$) öğrencileri, en düşük ortalamayı fen fakültesi ($\bar{X}=95.53$) öğrencileri oluşturduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin otonomi kişilik özellikleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, fakülte değişkeninin anlamlı farklılık yaratan bir etken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($F=0.893, p > .05$).

4.2.6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi “Üniversite öğrencilerinin ikamet yeri değişkenine göre;

a) Romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

b) Sosyotropik-Otonomik kişilik puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

Bu alt probleme ilişkin ikamet yeri değişkenine göre, romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.19’da; sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans (ANOVA) testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.20’de, sunulmuştur.

Tablo 4.19. Üniversite Öğrencilerinin İkamet Yerine Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Alt Ölçekler	Köy (1) n=48	İlçe (2) n=98	Şehir (3) n=285	sd	χ^2	Sig.	Anlamlı Fark
	Sıra Ort	Sıra Ort	Sıra Ort				
Beraber Yaşama	204.73	199.29	223.64		3.295	.193	
Yalnız Tek Doğru	238.43	212.79	213.33		1.794	.408	
Aşk Yeterli	222.04	197.60	221.31		2.786	.248	
Çaba Göstermeme	202.57	195.13	225.44	2	5.041	.080	
İdealleştirme	207.96	219.17	216.26		0.268	.874	
Zıt Kutuplar	232.10	225.39	210.06		2.029	.363	
Tam Güven	180.51	211.94	223.37		5.056	.080	

Tablo 4.19 incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Beraber Yaşama alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=3.295, p>.05$], Yalnız ve Tek Doğru alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=1.794, p>.05$], Aşk Yeterli alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=2.786, p>.05$], Çaba Gösterme alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=5.041, p>.05$], İdealleştirme alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=0.268, p>.05$], Zıt Kutuplar alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=2.029, p>.05$] ve Tam Güven alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=5.056, p>.05$] ikamet yeri değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.20. Üniversite Öğrencilerinin İkamet Yerine Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları

	Köy (1) n=48	İlçe (2) n=98	Şehir (3) n=285			
Alt Ölçekler	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	F	Sig.	Anlamlı Fark
Sosyotropi	100.19	94.40	93.66	2.617	.074	
Otonomi	94.84	94.62	98.76	3.076	.047*	3>2

Tablo 4.20.'de yer alan verilere göre: üniversite öğrencilerinin Sosyotropi kişilik özelliklerine ilişkin puanların ikamet yeri değişkenine göre en yüksek ortalamayı köyde ikamet eden ($\bar{X}=100.19$) öğrenciler, en düşük ortalamayı şehir merkezinde ikamet eden ($\bar{X}=93.66$) öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin sosyotropi kişilik özellikleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, ikamet yerinin anlamlı farklılık yaratan bir etken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır ($F=2.617, p>.05$).

Üniversite öğrencilerinin Otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların ikamet yeri değişkenine göre en yüksek ortalamayı şehir merkezinde ikamet eden ($\bar{X}=98.76$) öğrencilerin, en düşük ortalamayı kasaba-ilçede ikamet eden ($\bar{X}=94.62$) öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin otonomi kişilik özellikleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, ikamet yerinin anlamlı farklılık yaratan bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($F=3.076, p<.05$).

Üniversite öğrencilerinin ikamet yeri değişkenine göre otonomik kişilik özelliklerine ilişkin algı puanları anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; şehir merkezinde ikamet eden öğrencilerin, kasaba-ilçe de ikamet eden öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark vardır. Şehir merkezinde ikamet eden öğrencilerin otonomik kişilik özellikleri algıları; kasaba-ilçe de ikamet eden öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.2.7. Araştırmanın Yedinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi “Üniversite öğrencilerinin sosyo-ekonomik durumlarına göre;

a) Romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

b) Sosyotropik-Otonomik kişilik puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

Bu alt probleme ilişkin sosyo-ekonomik durumlarına göre, romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.21’de; sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans (ANOVA) testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.22’de, sunulmuştur.

Tablo 4.21. Üniversite Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Alt Ölçekler	Düşük	Orta	Yüksek	sd	χ^2	Sig.	Anlamlı Fark
	(1) n=44	(2) n=360	(3) n=27				
	Sıra Ort	Sıra Ort	Sıra Ort				
Beraber Yaşama	240.15	214.33	198.94		2.270	.321	
Yalnız Tek Doğru	198.67	217.29	227.09		1.130	.568	
Aşk Yeterli	231.81	213.94	217.74		0.817	.665	
Çaba Göstermeme	184.70	220.44	207.85	2	3.414	.181	
İdealleştirme	228.61	212.48	242.39		1.976	.372	
Zıt Kutuplar	231.40	212.47	238.00		1.824	.402	
Tam Güven	202.20	217.92	212.83		0.650	.722	

Tablo 4.21 incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Beraber Yaşama alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=2.270, p>.05$], Yalnız ve Tek Doğru alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=1.130, p>.05$], Aşk Yeterli alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=0.817, p>.05$], Çaba Gösterme alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=3.414, p>.05$], İdealleştirme alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=1.976, p>.05$], Zıt Kutuplar alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=1.824, p>.05$] ve Tam Güven alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=0.650, p>.05$] sosyo-ekonomik durum değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.22. Üniversite Öğrencilerinin Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları

Alt Ölçekler	Düşük (1) n=44	Orta (2) n=360	Yüksek (3) n=27	F	Sig.	Anlamlı Fark
	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$			
Sosyotropi	96.32	95.15	83.78	5.139	.006*	1>2>3
Otonomi	94.66	97.18	104.67	3.468	.032*	3>2>1

Tablo 4.22.'de yer alan verilere göre: üniversite öğrencilerinin Sosyotropi kişilik özelliklerine ilişkin puanların sosyo-ekonomik durum değişkenine göre en yüksek ortalamayı düşük sosyo-ekonomik duruma sahip ($\bar{X}$ =96.32) öğrenciler, en düşük ortalamayı yüksek sosyo-ekonomik duruma sahip ($\bar{X}$ =83.78) öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin sosyotropi kişilik özellikleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, sosyo-ekonomik durumun anlamlı farklılık yaratan bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır(F=5.139,p<.05).

Üniversite öğrencilerinin sosyo-ekonomik durum değişkenine göre sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin algı puanları anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; düşük sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin, orta ve yüksek sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark vardır. Düşük sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin algıları; orta ve yüksek sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin Otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların sosyo-ekonomik durum değişkenine göre en yüksek ortalamayı yüksek sosyo-ekonomik duruma sahip ($\bar{X}$ =104.67) öğrencilerin, en düşük ortalamayı düşük sosyo-ekonomik duruma sahip ($\bar{X}$ =94.66) öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin otonomi kişilik özellikleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, sosyo-ekonomik durumun anlamlı farklılık yaratan bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır (F=3.468,p<.05).

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin sosyo-ekonomik durum değişkenine göre otonomik kişilik özelliklerine ilişkin algı puanları anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; yüksek sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin, düşük ve orta sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark vardır. Yüksek sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin otonomik kişilik özellikleri algıları; düşük ve orta sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.2.8. Araştırmanın Sekizinci Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi “Üniversite öğrencilerinin aile yapısına göre;

- Romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?
- Sosyotropik-Otonomik kişilik puanları arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?

Bu alt probleme ilişkin aile yapısına göre, romantizm ve eş seçimine ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.23’de; sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında anlamlı farkın olup olmadığını tespit etmek amacıyla tek yönlü varyans (ANOVA) testi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 4.24’de, sunulmuştur.

Tablo 4.23. Üniversite Öğrencilerinin Aile Yapısına Göre Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutum Puanlarına Ait Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Alt Ölçekler	Çekirdek (1) n=361	Geniş (1) n=50	Parçalan mış (3) n=20	sd	χ^2	Sig.	Anlamlı Fark
	Sıra Ort	Sıra Ort	Sıra Ort				
Beraber Yaşama	220.04	195.71	193.83		2.388	.303	
Yalnız Tek Doğru	219.42	206.02	179.28		2.386	.303	
Aşk Yeterli	217.83	228.25	152.28		5.830	.054	
Çaba Göstermeme	214.81	223.21	219.43	2	0.220	.896	
İdealleştirme	219.20	198.72	201.53		1.489	.475	
Zıt Kutuplar	214.63	218.28	235.10		0.537	.765	
Tam Güven	222.39	198.79	143.70		8.742	.013*	1>3

Tablo 4.23 incelendiğinde araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Tam güven alt ölçeğinde aile yapısı değişkenine göre grup sıra ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaştığı bulunmuştur [$\chi^2(Sd=2)= 8.742, p<.05$]. Grupların sıra ortalamaları dikkate alındığında, ölçek puanlarına göre en yüksek puan ortalaması çekirdek aile (Sıra Ort=222.39) grubundaki öğrenciler, bunu sırasıyla geniş aile yapısına sahip öğrenciler (Sıra Ort=198.79) ve parçalanmış aile yapısına sahip öğrenciler (Sıra Ort=143.70) takip ettiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Tam güven alt ölçeğinde aile yapısı değişkenine göre grup sıra ortalamalarının istatistiksel açıdan anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Mann-Whitney U Testi sonuçlarına göre; çekirdek aile yapısına sahip öğrencilerin algısı ile parçalanmış aile yapısına sahip olan öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark vardır. Aile yapısı değişkenine göre; Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Tam güven alt ölçeğinde; çekirdek aile yapısına sahip öğrencilerin algısı, parçalanmış aile yapısına sahip olan öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutum puanlarının Beraber Yaşama alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=2.388, p>.05$], Yalnız ve Tek Doğru alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=2.386, p>.05$], Aşk Yeterli alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=5.830, p>.05$], Çaba Gösterme alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=0.220, p>.05$], İdealleştirme alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=1.489, p>.05$], Zıt Kutuplar alt ölçeğinde [$\chi^2(Sd=2)=0.537, p>.05$] aile yapısı değişkenine göre grup ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmektedir.

Tablo 4.24. Üniversite Öğrencilerinin Aile Yapısına Göre Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin ANOVA Sonuçları

	Çekirdek (1) n=361	Geniş (2) n=50	Parçalanmış (3) n=20			
Alt Ölçekler	$\bar{X}$	$\bar{X}$	$\bar{X}$	F	Sig.	Anlamlı Fark
Sosyotropi	93.99	101.22	88.15	4.764	.009*	2>3>1
Otonomi	98.26	93.78	90.80	3.509	.031*	1>3

Tablo 4.24.'de yer alan verilere göre: üniversite öğrencilerinin Sosyotropi kişilik özelliklerine ilişkin puanların aile yapısı değişkenine göre en yüksek ortalamayı geniş aile ($\bar{X}=101.22$) yapısına sahip öğrenciler, en düşük ortalamayı parçalanmış aile ($\bar{X}=88.15$) yapısına sahip öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin sosyotropi kişilik özellikleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, aile yapısının anlamlı farklılık yaratan bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($F=4.764, p<.05$).

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin aile yapısı değişkenine göre sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin algı puanları anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; geniş aile yapısına sahip olan öğrencilerin algısı ile parçalanmış ve çekirdek aile yapısına sahip olan öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark vardır. Geniş aile yapısına sahip öğrencilerin sosyotropik kişilik özellikleri algıları; parçalanmış ve çekirdek aile yapısına sahip öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Üniversite öğrencilerinin Otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların aile yapısı değişkenine göre en yüksek ortalamayı çekirdek aile ($\bar{X}=98.26$) yapısına sahip öğrencilerin, en düşük ortalamayı parçalanmış aile ($\bar{X}=90.80$) yapısına sahip öğrencilerin oluşturduğu görülmektedir. Aritmetik ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığı yapılan tek yönlü varyans analizi sonucunda: araştırmaya katılan öğrencilerin otonomi kişilik özellikleri üzerinde, .05 anlamlılık düzeyinde, aile yapısının anlamlı farklılık yaratan bir etken olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($F=3.076, p<.05$).

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin aile yapısı değişkenine göre otonomik kişilik özelliklerine ilişkin algı puanları anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; çekirdek aile yapısına sahip olan öğrencilerin algısı ile parçalanmış aile yapısına sahip olan öğrencilerin algıları arasında anlamlı bir fark vardır. Çekirdek aile yapısına sahip öğrencilerin otonomik kişilik özellikleri algıları; parçalanmış aile yapısına sahip öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.2.9. Araştırmanın Dokuzuncu Alt Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi “Üniversite öğrencilerinin Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutumları ile Sosyotropik-Otonomik kişilik özellikleri arasında anlamlı farklılaşma var mıdır?” şeklindedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumları ile sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığını tesbit etmek amacıyla Pearson korelasyon değerleri (r) Tablo 4.25’de; değişkenler arasında, neden sonuç ilişkisini tespit etmek için de basit lineer regresyon analizi yöntemi kullanılmış ve elde edilen veriler Tablo 4.26. ve 4.27’de sunulmuştur.

Tablo 4.25. Üniversite Öğrencilerinin, Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumları İle Sosyotropi-Otonomi Kişilik Özellikleri Arasındaki Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Değerleri

	Beraber Yaşama	Yalnız Tek Doğru	Aşk Yeterli	Çaba Göstermeme	İdealleştirme	Zıt Kutuplar	Tam Güven	Sosyotropi	Otonomi
Beraber Yaşama	1	-.143**	-.039	-.044	-.108*	.065	.024	-.111*	.065
Yalnız Tek Doğru		1	.290**	.072	.012	-.094	.160**	.257**	.132**
Aşk Yeterli			1	.196**	-.044	-.347**	.352**	.297**	.090
Çaba Göstermeme				1	.035	.013	.236**	.109*	.135**
İdealleştirme					1	-.044	.160**	.043	.064
Zıt Kutuplar						1	-.237**	-.093	.035
Tam Güven							1	.187**	.104*
Sosyotropi								1	.157**
Otonomi									1

**p<.01, *p<.05,

Tablo 4.25. incelendiğinde; araştırmaya katılan öğrencilerin, romantizm ve eş seçimi tutum ölçeği ile sosyotropi-otonomi ve bu ölçeklerin alt testlerinden elde edilen sonuçlar arasında anlamlı düzeyde (p<.01) ilişkilere rastlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin, romantizm ve eş seçimine ilişkin algıları ile sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri puanları arasında pozitif yönde düşük düzeyde (p<.01) anlamlı ilişkilere rastlanmıştır.

Sosyotropi puanı ile Beraber Yaşama alt ölçeği puanı arasında negatif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişki($r = -.111$; $p < .05$), Yalnız ve Tek doğru alt ölçeği puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişki ($r = .257$; $p < .01$), Aşk Yeterli alt ölçeği puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişki($r = .297$; $p < .01$), Çaba Gösterme alt ölçeği puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişki($r = .297$; $p < .05$) ve Tam Güven alt ölçeği puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişkiye rastlanmıştır ($r = .187$; $p < .01$).

Otonomi puanı ile Yalnız ve Tek Doğru alt ölçeği puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişki($r = .132$; $p < .01$), Çaba Gösterme alt ölçeği puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişki($r = .135$ $p < .01$) ve Tam Güven alt ölçeği puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişkiye rastlanmıştır ($r = .104$; $p < .05$).

Tablo 4.26. Üniversite Öğrencilerinin, Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumları İle Sosyotropik Kişilik Özellikleri Arasındaki Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	B	Standart Hata	β	T	p
Beraber Yaşama	-.314	.188	-.077	-1.670	.046
Yalnız Tek Doğru	1.474	.417	.169	3.532	.000
Aşk Yeterli	1.026	.246	.221	4.172	.000
Çaba Göstermeme	.250	.392	.030	.637	.525
İdealleştirme	.196	.310	.029	.631	.528
Zıt Kutuplar	.144	.289	.024	.498	.619
Tam Güven	.441	.287	.078	1.538	.125

$R = .367$ $R^2 = .135$ $F_{(7, 430)} = 9.396$ $p = .000$

Bağımsız Değişken: Sosyotropi

“Üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumları, sosyotropik kişilik özelliklerinin açıklanmasında anlamlı bir yordayıcı mıdır?” alt probleminin ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre; üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumlarının alt boyutlarından elde edilen puanlarla sosyotropik kişilik özellikleri ölçeğinden elde edilen puanlar arasında düşük düzeyde ($R = .367$, $R^2 = .135$) anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre; sosyotropik kişilik özelliği puanları romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumun toplam varyansının %13’ünü açıklamaktadır ($p < .05$). Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi

sonuçları incelendiğinde beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, aşk yeterli alt boyutunun sosyotropik kişilik özellikleri üzerinde anlamlı düzeyde yordayıcı oldukları görülmektedir.

Tablo 4.27. Üniversite Öğrencilerinin, Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumları İle Otonomi Kişilik Özellikleri Arasındaki Regresyon Analizi Sonucu

Değişkenler	B	Standart Hata	β	T	p
Beraber Yaşama	.324	.172	.091	1.880	.061
Yalnız Tek Doğru	.932	.382	.122	2.438	.015
Aşk Yeterli	.192	.225	.047	.852	.395
Çaba Göstermeme	.773	.359	.106	2.151	.032
İdealleştirme	.388	.284	.066	1.366	.173
Zıt Kutuplar	.356	.265	.069	1.342	.180
Tam Güven	.229	.263	.046	.871	.384

R=.228 R²=.052 F_(7, 430) 3.323 p=.002 Bağımsız Değişken: Otonomi

“Üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumları, otonomik kişilik özelliklerinin açıklanmasında anlamlı bir yordayıcı mıdır?” alt problemine ilişkin çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre; üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumlarının alt boyutlarından elde edilen puanlarla otonomik kişilik özellikleri ölçeğinden elde edilen puanlar arasında düşük düzeyde (R= .228, R²=.052) anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Çoklu regresyon analizi sonuçlarına göre; otonomik kişilik özelliği puanları romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumun toplam varyansının %5’ini açıklamaktadır (p<.05). Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde yalnız ve tek doğru ve çaba gösterme alt boyutunun otonomik kişilik özellikleri üzerinde anlamlı düzeyde yordayıcı oldukları görülmektedir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgular, diğer araştırma sonuçları ile karşılaştırılarak tartışılmış ve değerlendirmelerde bulunulmuştur.

5.1. Romantik İlişki Olma Değişkenine Göre Tartışma ve Yorum

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, romantik ilişkinin olup olmama değişkenine göre beraber yaşama alt ölçeğinde romantik ilişkisinden ayrılanlar lehine, yalnız ve tek doğru alt ölçeğinde romantik ilişkisi olanlar lehine ve idealleştirme alt ölçeğinde romantik ilişkisi olmayan öğrenciler lehine anlamlı şekilde farklılaşmıştır. Ancak aşk yeterli, çaba gösterme, zıt kutuplar ve tam güven alt ölçeğinde anlamlı bir şekilde farklılaşma olmadığı saptanmıştır.

Literatür incelendiğinde; Özüdoğru (2016) üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş sistemine ilişkin görüş ve düşüncelerini belirlediği araştırmada romantik ilişkinin olma durumu ile romantizm ve eş seçimine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin anlamsız olduğu, Tuzer (2016) üniversite öğrencilerinin bireysel özelliklerinin eş seçimi tutumlarına etkisi incelediği araştırmada ilişki durumuna göre romantizm ve eş seçimine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin anlamsız olduğunu, idealleştirme alt ölçeğinde alınan puanların ortalamaları incelendiğinde güncel ilişkisi olmayanların daha fazla idealleştirme eğilimi içerisinde olduğu bulmuştur. Özteke (2015), romantik ilişki yaşayan bireylerin bağlanma stilleri, eş seçiminde sınırlandırıcı inançları ve beden imgesi baş etme stratejilerinin romantik mükemmeliyetçiliklerini yordayıp yordamadığını ortaya koymayı amaçladığı çalışmanın sonuçlarına göre, romantik mükemmeliyetçiliğin alt boyutlarından partnere yönelik mükemmeliyetçilik ile çaba göstermeme ve idealleştirme alt ölçeğinde sınırlandırıcı inançları arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişkiler gözlenmiştir. Larson (1992) tarafından tanımlanan sınırlandırıcı inançlarda biri olan “mükemmel partner” inancı, Cobb ve diğerleri (2003) tarafından hazırlanan ölçekte “idealleştirme” boyutu olarak adlandırılmıştır. Bu çalışmalar elde edilen bulguları

destekler niteliktedir. Ayrıca araştırma bulgumuzla farklı olarak; Keldal (2015) Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelediği çalışmada romantik ilişki durumuna göre anlamlı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Güncel ilişkisinden ayrılan öğrencilerde “beraber yaşama” eğiliminin yüksek olması, daha önceki ilişkilerindeki yarım kalmış yaşantılar ve alışkanlıklar ile ilişkilendirilebilir. Romantik ilişkisinden ayrılmış olan bireylerin geçmişe dönük tamamlanmamış yaşantılarının olduğu ve ilişkilerinin belirli bir süre sonra alışkanlığa dönüşüp ilişkinin bitiminde bireylerin kendilerini boşlukta hissetmelerine neden olabileceği düşünülmektedir. Partnerleriyle beraber aynı çatı altında yaşamalarının birbirlerini daha yakından tanımalarına olanak sağlayabileceği ve ilişkinin devamı için önemli olduğu düşünülmektedir. Güncel ilişkisi olmayan öğrencilerde “idealleştirme” eğiliminin yüksek olması, partnere yönelik mükemmeliyetçilik ile de ilişkilendirilebilir. İdealleştirme eğilimi yüksek olan öğrencilerin, potansiyel eşe yönelik katı standartlara ve abartılı beklentilere sahip olmasının partner seçimini zorlaştırdığı düşünülebilir. Ayrıca; romantik güncel ilişkisi olan bireylerin romantik ilişkilerden elde ettikleri deneyimler, ileride eş olarak seçilecek kişinin özellikleri hakkında fikir sahibi olmaları için hazırlık aşaması olarak görülebileceğinden yalnız ve tek doğru ölçeceğinden yüksek puanlar aldığı söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin puanların romantik ilişkinin olup olmaması değişkenine göre Romantik ilişkisi olan öğrencilerin lehine anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır. Üniversite öğrencilerinin otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların romantik ilişkisi olup olmama değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, romantik ilişki yaşayan bireylerin otonomik kişilik özelliklerinden daha fazla sosyotropik kişilik özelliklerine sahip olduğu görülmüştür. Romantik ilişkinin muhtevasını oluşturan sevme, sevilme, ait olma, bağlanma gibi olgular aynı zamanda sosyotropik kişilik özelliğinin temel davranışlarıdır. Sosyotropik kişilik özelliği yüksek olan kişiler sevmeyi ve seilmeyi daha çok istemekte, diğerleri tarafından reddedilme endişesi yaşamakta, sıklıkla kişilerarası bağlarını sağlamlaştırmak ve güvence altına almak için, diğerlerini memnun etmeye

yönelik davranışlar sergiledikleri göz önünde bulundurulduğunda romantik ilişki için gerekli olan sevme, sevilme, ait olma, bağlanma gibi özellikler sosyotropik kişilik özelliğine ait davranışların ortaya çıkmasında etkili olduğu söylenebilir.

5.2. Cinsiyet Değişkeni Göre Tartışma ve Yorum

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, cinsiyet değişkenine göre; beraber yaşama alt ölçeğinde erkek öğrenciler lehine, yalnız ve tek doğru alt ölçeğinde kadın öğrenciler lehine ve çaba gösterme alt ölçeğinde erkek öğrenciler lehine anlamlı şekilde farklılaşmıştır. Ancak aşk yeterli, idealleştirme, zıt kutuplar ve tam güven alt ölçeğinde anlamlı bir şekilde farklılaşma olmadığı saptanmıştır.

Araştırma sonucuyla paralel olarak; Cobb, Larson ve Watson (2003) tarafından yapılan çalışmada “yalnız ve tek doğru”, “tam güven” ve “idealleştirme” alt boyutunda kadınlar lehine anlamlı fark bulunurken, ölçeğin genelince cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Güngör, Yılmaz, Çelik (2009) Cinsiyete göre, yalnız ve tek doğru alt boyutunda kadınlar lehine bir farklılık bulunurken; beraber yaşama alt boyutunda erkekler lehine bir farklılık bulunmuştur. Ölçeğin genelinden elde edilen toplam puana göre cinsiyet açısından bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Özudoğru (2016) üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş sistemine ilişkin görüş ve düşüncelerini belirlediği araştırmada cinsiyet ile romantizm ve eş seçimine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin anlamsız olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tuzer (2016) üniversite öğrencilerinin bireysel özelliklerinin eş seçimi tutumlarına etkisi incelediği araştırmada cinsiyete göre ölçeğin genelinde anlamsız olduğu, sadece beraber yaşama alt ölçeğinde erkek öğrenciler lehine anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öztunç ve Şener’in (2015) cinsiyet, şiddet görme ve anne baba ayrı olması değişkenlerinin eş seçimi tutumları üzerindeki etkisi incelediği araştırmada cinsiyet değişkenine göre; zıt kutuplar, beraber yaşama ve çaba göstermeme için anlamlı farklılıklar göstermiştir. Beraber yaşama alt boyutunda erkeklerin puan ortalamaları kadınlara oranla daha yüksek ve anlamlı fark oluşturmaktadır.

Sonuç olarak; ölçeğin geneline bakıldığında kadın ve erkeklerin ortalama puanları arasında bir fark bulunmaması cinsiyete göre eş seçimi konusundaki sınırlandırıcı inançların değişmediğini göstermektedir. Kadın bireylerin toplum içindeki konumları ve yetiştirilme tarzlarından kaynaklı eş seçimi konusunda evlenilecek kişinin mükemmel olması konusunda düşüncelerin hakim olduğu, erkeklerin ise evlilik konusunda deneyim ve çaba odaklı düşüncelerinin olduğu söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Sosyotropik kişilik özelliklerinde kadın öğrenciler, otonomik kişilik özelliğinde erkek öğrenciler lehine anlamlı farklılaştığı tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarımıza paralel olarak; Beck ve arkadaşları (1983) sosyotropik otonomi kişilik özelliklerini belirlemek amacıyla geliştirdiği ölçek sonuçlarına göre; cinsiyet boyutunda, kadınların erkeklere göre daha sosyotropik özelliklerine sahip olduğu, Serinkan ve Barutçu (2006) kariyer planları ve kişilik özellikleri ve bunlar arasındaki ilişki belirlenmeyi amaçladığı çalışmada kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı fark olduğu, Yılmaz (2007) ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin algıladıkları anne-baba tutumlarının, özerkliklerinin gelişimine ve okul başarılarına olan etkilerini incelediği çalışmada cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark olduğu, Koichi Otani ve arkadaşları (2012) anne babanın çocuk yetiştirmelerinin sosyotropi ve otonomi üzerine etkisini ve bilişsel depresyon teorisinde kişilik hassasiyeti faktörlerini incelemeyi amaçladığı çalışmada kadınların erkeklere göre daha yüksek sosyotropik kişilik özelliklerine sahip olduğu, Özdemir (2013) öğrencilerin sosyotropik otonomik kişilik özelliğinin empati ile ilişkisini belirlemeyi amaçladığı çalışmada öğrencilerin cinsiyet değişkeni ile sosyotropi kişilik özellikleri arasında anlamlı fark olduğu kız öğrencilerin sosyotropi puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Literatür incelendiğinde araştırma bulgularımızdan farklı sonuçlarla da karşılaşılmaktadır. Öksüz (1997), duyguların açılması eğitiminin üniversite öğrencilerinin özerklik düzeylerine etkisini incelediği çalışmada duyguların açılması eğitiminden faydalanma miktarı bakımından kızlar ve erkekler arasında fark olmadığı, McBride, Bacchiochi ve Bagby (2005) yaptıkları çalışmada; kadınların

erkeklerden daha fazla sosyotropik, erkeklerinse kadınlara göre daha fazla otonomi tepki verdikleri sonucuna varmış olsalar bile cinsiyet değişkeni ile sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında anlamlı farklılıklara yol açmadığı, Çetin (2008), Ceylan (2009), kadın ve erkeklerin sosyotropi puan ortalamaları arasında fark bulunmadığı, Karagözoğlu'nun (2009) çalışmasında otonomi düzeyi ile cinsiyet değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, Akkaya (2009), üniversite öğrencilerinin otonomik-sosyotropik kişilik özellikleriyle öğrenilmiş güçlülük düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının incelediği araştırmasında cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin sosyotropi-otonomi puanları arasında anlamlı fark olmadığı, Tosyalı (2010) evli bireylerde, bağımlı ve özerk (sosyotropik otonomik) kişilik özellikleri, empati ve mutluluk düzeyi arasındaki ilişki incelemeyi amaçladığı araştırmasında cinsiyet değişkeni ile sosyotropi-otonomi arasında fark olmadığı, Kayalar (2012), eğitim yöneticisi olarak okul müdürleri, okul müdür yardımcıları ve eğitim denetmenlerinin bazı değişkenlere göre sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerini belirlemeyi amaçladığı çalışmada cinsiyet değişkeni ile Sosyotropi ve Otonomi anlamlı fark olmadığı, Serttaş (2015) ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul yöneticilerinin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçladığı çalışmada; cinsiyet değişkeni ile sosyotropi ve otonomi puanları arasında fark olmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; Sosyotropik kişilik özelliklerinde kadın öğrenciler, otonomik kişilik özelliğinde erkek öğrenciler lehine anlamlı farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır. Genel anlamda toplumda ve ailede yetiştirilme şekilleri ve konumlarına bakıldığında kadınların aile ve toplumdaki diğer bireylere daha bağımlı olduğu, geleneksel aile yaşamı içerisinde kadının birçok konuda erkeğe bağımlı yaşamasının getirdiği bu nedenle Cinsiyet rollerin getirdiği şefkat, sevgi, ait olma, bağ kurma gibi rollerin daha çok anneye yani kadına yüklenmesinden dolayı kadınların erkeklere göre daha fazla sosyotropik kişilik özellikleri sergilediği. Erkeğin ise toplum ve aile içindeki konumu ve yetiştirilme şekline bağlı olarak daha bağımsız, bireysel, başarı ve kazanma odaklı yetiştirilmesinden kaynaklı otonomik kişilik özellikleri edindiği söylenebilir.

5.3. Yaş Değişkeni Göre Tartışma ve Yorum

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, yaş değişkenine göre; tam güven alt ölçeğinde 18-22 yaş öğrencileri lehine anlamlı şekilde farklılaştığı; ancak Beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, aşk yeterli, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar alt ölçeğinde anlamlı bir şekilde farklılaşma olmadığı saptanmıştır.

Literatür bulguları incelendiğinde: Dennison ve Koerner (2006) ve King (1999) yaptıkları araştırma bulgularına göre bireylerin yaşları arttıkça evliliğe ilişkin tutumların olumsuzlaştığını belirtmişlerdir. Willoughby (2010), bireylerin daha küçük yaşlarda iken evlilik kurumlarından beklentilerinin yüksek olduğu, daha çok genç yetişkinliğe giriş dönemlerinde evlenme isteğinde olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Köroğlu (2013), bireylerin uygun evlenme yaşına ve olgunluğa geldiklerinde evlilik kararı verdiklerini belirtmiştir. Bu nedenle evlilikten çekinen gençler evlilik için uygun yaşının gelmediği düşüncesiyle evliliği erteleyebilir. Bu sonuçlar araştırma bulgularıyla örtüşmektedir.

Üniversite öğrencilerin yetişkinliğe geçiş dönemi olan 18-22 yaş dönemlerinin önemli bir bölümünü üniversitede geçirdiği söylenebilir. Üniversite yaşamı gençler için sosyal, akademik, kişisel deneyimlerini yaşadığı önemli bir süreçtir. Öğrenciler, bu süreçte üniversitenin akademik ortamına uyum sağlama, akademik beklenti ve talepleri karşılama, girdiği sosyal ortamlar içinde arkadaşlık ilişkilerini geliştirme, karşı cinsle ilişkilerini sorgulama ve bağımsız olmayı başarma gibi birçok yeni durumla baş etmek durumundadır. Bu bağlamda ele alınacak olursa, 18-22 yaş grubundaki öğrencilerinin yukarıda sözü edilen alanlara ilişkin sorunlarla baş etmede, hem yaş hem de deneyim yönünden daha deneyimli oldukları söylenebilir. Ayrıca, bireylerin yaşları yükseldikçe evlilikten ve eş adayından beklentileri yükselmekte, bu beklentilerin karşılanmaması bireylerde hayal kırıklığına yol açmaktadır. Yaş ile ilgili bu durum eş seçimine ilişkin tutumları olumsuzlaştırdığı düşünülmektedir.

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların yaş değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarımıza paralel olarak; Kangallı (2005) tarafından hemşirelerin otonomi düzeylerinin belirlenmesi ve otonomiye etkileyen mesleki ve kurumsal faktörlerin incelemeyi amaçladığı araştırmasında yaş değişkeni ile otonomi düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığı, Kaya, Astı, Acaroğlu, Kaya ve Sendir (2006) tarafından hemşire öğrencilerin sosyotropi-otonomi kişilik özelliklerini ve ilişkili faktörleri belirlemek amaçladığı araştırmasında yaş değişkenine göre fark olmadığı, Çam ve Engin (2006), Kaya ve arkadaşları (2006), Çetin (2008), Otacıoğlu (2008), Akkaya (2009) yaş ile sosyotropi puan ortalamaları arasındaki farkı önemsiz bulmuşlardır. Karagözoğlu'nun (2009) çalışmasında otonomi düzeyi ile yaş değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı, Özdemir (2013) öğrencilerin sosyotropik otonomik kişilik özelliğinin empati ile ilişkisini belirlemeyi amaçladığı araştırmasında öğrencilerin yaş değişkeni ile sosyotropi ve otonomi kişilik özellikleri arasında anlamlı fark olmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak; Sosyotropik ve otonomik kişilik özelliği üzerinde yaş değişkeninin anlamlı olarak farklılaşmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmamıza katılan öğrencilerin yaş değişkenine göre sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerinde farklılaşmanın olmaması, araştırmaya katılan katılımcıların hemen hemen aynı psikososyal gelişim aşamasında bulunmasından kaynaklandığı söylenebilir.

5.4. Sınıf Değişkeni Göre Tartışma ve Yorum

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, sınıf değişkenine göre; aşk yeterli alt ölçeğinde 2. Sınıf öğrencileri lehine anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar ve tam güven alt ölçeğinde anlamlı bir şekilde farklılaşma olmadığı saptanmıştır.

Literatür incelendiğinde; Bener (2011) üniversite öğrencilerinin eş seçimindeki tercih ve beklentileri, dindarlık algıları arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçladığı çalışmasında; üniversite öğrencilerinin eş seçimi kriterleri ile okudukları sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Özudoğru (2016) üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş sistemine ilişkin görüş ve düşüncelerini belirlediği

araştırmada sınıf düzeyi ile romantizm ve eş seçimine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu, 1. sınıftaki öğrencilerin romantizm ve eş seçimine dair daha fazla sınırlandırıcı inançlara sahip olduğu bulunmuştur. Bu bulgular araştırma sonucuyla farklılaşmaktadır.

Üniversitenin ilk yılı öğrencilerin daha çok sosyal uyum, gidilen şehre alışma, arkadaşlık ilişkilerinin başlatılması ve geliştirilmesi, yeni arkadaş gruplara katılma gibi ilişkilerin geliştiği dönem iken; ikinci sınıf daha çok grup arkadaşlığından bireysel ve ikili ilişkilerin fazla olduğu ve romantik ilişkilerin daha fazla yaşandığı bir dönem olduğu düşünülmektedir. Sonuç olarak, araştırmaya katılan katılımcıların, evliliği üniversite eğitiminden sonraki süreçlerde gündeme almalarından ve hemen hemen aynı psikososyal gelişim aşamasında bulunmalarından kaynaklı evlilik ve eş seçimi ile ilgili düşüncelerin sınıf düzeyi değişkeninden etkilenmediği söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin puanların sınıf değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin puanların sınıf değişkenine göre; hazırlık sınıfında öğrenim gören öğrencilerin, 2.,3.ve 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların sınıf değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların sınıf değişkenine göre; 4.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin otonomik kişilik özellikleri algıları; hazırlık sınıfı, 1.ve 2.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarımıza paralel olarak; Mailloux (2006) yaş ile otonomi arasında anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Akkaya (2009), üniversite öğrencilerinin otonomi-sosyotropik kişilik özellikleriyle öğrenilmiş güçlülük düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının incelediği araştırmasında sınıf düzeyine göre öğrencilerin sosyotropi puanları arasında anlamlı farklar tespit edilmiştir. Ayrıca Karagözoğlu'nun (2009) çalışmasında otonomi düzeyi ile sınıf değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki görülmemiş olması araştırma sonucumuzla farklılaşmaktadır.

Sonuç olarak; Sosyotropik ve otonomik kişilik özelliği üzerinde sınıf değişkeninin anlamlı olarak farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırma bağlamında sınıf düzeyi yükseldikçe otonomi puanlarının arttığı, sınıf düzeyi küçüldükçe sosyotropi puanlarının arttığı görülmektedir. Üniversite öğrencilerinin eğitimlerinin ilk yıllarında belirli bir gruba ait olmak amacıyla; daha çok kabul görülmek, kişiler arası bağlarının sağlamlaştırmak, diğer kişileri memnun etmeye yönelik davranışlar sergiledikleri; ayrıca üst sınıftaki öğrencilerin daha çok bağımsız hareket etme, özgür düşünüp kendi kararlarını verme ve kararlarını eyleme geçirmeye yönelik davranışlar sergiledikleri düşünülmektedir.

5.5. Fakülte Değişkeni Göre Tartışma ve Yorum

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, eğitim görülen fakülte değişkenine göre; aşk yeterli alt ölçeğinde anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Aşk yeterli alt ölçeğine göre üniversitelerin iktisat ve idari bilimler fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin eş seçimine ilişkin tutum puanları, fen fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin tutum puanlarından daha anlamlı ve yüksek ortalaması olduğu tespit edilmiştir. Beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar ve tam güven alt ölçeğinde anlamlı bir şekilde farklılaşma olmadığı saptanmıştır.

Araştırma sonucuyla paralel olarak; Özudoğru (2016) üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş sistemine ilişkin görüş ve düşüncelerini belirlediği araştırmada eğitime devam edilen bölüm ile romantizm ve eş seçimine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin anlamsız olduğu, Amato ve diğerleri (2008), gençlerin üniversite eğitime devam ettikleri, kariyer hedefinde oldukları ve iş bulmak için kendilerini geliştirmeye çalıştıklarını bu nedenle de aile kurmayı ertelediklerini ifade etmişlerdir. Bu ifadelerden üniversite eğitimlerine devam eden gençlerin evliliği ilk amaç olarak görmedikleri ve bu nedenle evliliğe çok olumlu bakmadıkları kestirilebilir. Ayrıca; Bener (2011) üniversite öğrencilerinin eş seçimindeki tercih ve beklentileri, dindarlık algıları arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçladığı çalışmasında; üniversite öğrencilerinin eş seçimi kriterleri ile eğitim gördükleri fakülte arasında anlamlı bir ilişki olduğu, Keldal (2015) Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelediği araştırmada bölüm değişkenine

göre anlamlı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgular araştırma sonucuyla farklılaşmaktadır.

Bu bulgulardan yola çıkarak, daha çok ileride yapılacak mesleğin becerilerinin kazandırıldığı üniversite eğitiminde kişi yetenek ve ilgileri doğrultusunda fakülte ve meslek seçimi yapmakta, kişinin ilgi ve yeteneğinin meslek seçimi etkilediği öngörülebilirken eğitim görülen fakülte değişkeni bireyin evlilik ve eş seçimi ile ilgili düşüncelerini değiştirmedeği söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanları fakülte değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarımıza paralel olarak; Kaya, Astı, Acaroğlu, Kaya ve Sendir (2006) tarafından hemşire öğrencilerin sosyotropi-otonomi kişilik özelliklerini ve ilişkili faktörleri belirlemek amaçladığı araştırmasında okul türü değişkenine göre fark olmadığı, Akkaya (2009), üniversite öğrencilerinin otonomi-sosyotropik kişilik özellikleriyle öğrenilmiş güçlülük düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının incelediği araştırmasında fakülte değişkenine göre öğrencilerin sosyotropi-otonomi puanları arasında anlamlı fark olmadığı, Kayalar (2012), eğitim yöneticisi olarak okul müdürleri, okul müdür yardımcıları ve eğitim denetmenlerinin bazı değişkenlere göre sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerini belirlemeyi amaçladığı araştırmada mezuniyet alanı ile Sosyotropi ve Otonomi anlamlı fark olmadığı, Serttaş (2015) ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul yöneticilerinin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçladığı araştırmada; mezuniyet alanı değişkeni ile sosyotropi ve otonomi puanları arasında fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca; Barutçu ve Öktem (2003)'in, iş gören uyumu açısından kişilik özelliklerinin değerlendirilmesine ilişkin yaptıkları bir araştırmada, sosyotropik özellik gösteren iş görenlerin grup çalışmalarına daha yatkın olduğu, buna karşılık otonomik özelliğe sahip iş görenlerin ise bireysel ve bağımsız işlerde çalışmaya daha yatkın oldukları, Özdemir (2013) öğrencilerin sosyotropik otonomik kişilik özelliğinin empati ile ilişkisini belirlemeyi amaçladığı araştırmasında öğrencilerin okuduğu bölümü ile otonomi kişilik özellikleri arasında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşması araştırma sonucumuzla farklılaşmaktadır.

Sonuç olarak; Sosyotropik ve otonomik kişilik özelliği üzerinde fakülte değişkeninin anlamlı olarak farklılaşmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrenim gördükleri fakülteler, ileride çalışacakları iş alanlarını belirleyeceğinden, öğrencilerin fakülte seçimlerinin otonomik-sosyotropik kişilik özelliklerine göre farklılaşabileceğini düşündürmüştü. Fakat, öğrenim gördükleri fakültelere göre incelendiğinde, farklı fakültelerde öğrenim gören öğrencilerin sosyotropi ve otonomi özellikleri, arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Mesleki yaşama ön hazırlık olan üniversite eğitiminin okunana fakülte ve mesleğe göre kişinin, kişilik özelliklerini etkileyecek değişikliklere yol açmadığı söylenebilir.

5.6. İkamet Yeri Değişkeni Göre Tartışma ve Yorum

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, ikamet yeri değişkenine göre; Beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, aşk yeterli, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar ve tam güven alt ölçeğinde anlamlı bir şekilde farklılaşma olmadığı saptanmıştır.

İlgili alınyazın incelendiğinde; Keldal (2015) Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelediği araştırmada ikamet yeri değişkeni ile evliliği ilişkin tutumlar arasındaki ilişkinin anlamsız olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç araştırma bulguları örtüşmektedir. Ayrıca, Özüdoğru (2016) üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş sistemine ilişkin görüş ve düşüncelerini belirlediği araştırmada doğum yeri ile romantizm ve eş seçimine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu, Kentlerde doğan bireylerin, romantizm ve eş seçimine dair daha fazla sınırlandırıcı inançlara sahip olduğu bulunmuştur. Bener (2011) üniversite öğrencilerinin eş seçimindeki tercih ve beklentileri, dindarlık algıları arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçladığı çalışmasında; üniversite öğrencilerinin eş seçimi kriterleri ile ikamet yeri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Netice olarak; şehir merkezinde ikamet etmekte olan bireylerin evliliğe bakış açıları, eş seçimine ilişkin tutumları, inançları kültürel ve sosyolojik faktörlerden dolayı daha az değişken yapıda olan köy ve kasaba gibi küçük yerleşim birimlerinde ikamet eden bireylere göre daha karmaşık ve sınırlayıcı olduğu düşünülse de hızla gelişen teknoloji yapı, televizyon, internet ve sosyal medyanın gençlerin

üzerinde daha fazla etkili olduğu, gençler romantik ilişkilerini başlatma ve sürdürmeyi sosyal medya üzerinde gerçekleştirdikleri bu anlamda bireyin evlilik ve eş seçimi ile ilgili düşüncelerinin ikamet yerine göre değişmediği söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin puanları ikamet yeri değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı; otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanları ikamet yeri değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı saptanmıştır. Şehir merkezinde ikamet eden öğrencilerin otonomik kişilik özellikleri algıları; kasaba-ilçe de ikamet eden öğrencilerin algularından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarımıza paralel olarak; Kaya, Astı, Acaroğlu, Kaya ve Sendir (2006) tarafından hemşire öğrencilerin sosyotropi-otonomi kişilik özelliklerini ve ilişkili faktörleri belirlemek amaçladığı araştırmasında ikamet yeri değişkenine göre fark olmadığı sonucuna ulaşılmış. Ayrıca; Özdemir (2013) öğrencilerin sosyotropik otonomik kişilik özelliğinin empati ile ilişkisini belirlemeyi amaçladığı araştırmasında öğrencilerin ikamet değişkeni ile sosyotropi kişilik özellikleri arasında anlamlı fark olması araştırma sonucunuzla farklılaşmaktadır.

Sonuç olarak; otonomik kişilik özelliği üzerinde ikamet yeri değişkeninin anlamlı olarak farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır. Şehir merkezinde ikamet eden üniversite öğrencilerinin otonomik kişilik özellikleri kasaba-ilçede ikamet eden öğrencilerin algularından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bireylerin kişilik gelişiminde yaşanan coğrafyanın ve çevrenin etkisi yadsınamaz. Büyük metropol şehirlerde daha çok bireysellik (otonomi) ön planda iken küçük kasaba ve köylerde daha çok toplum yapısının ve kültürel normların hakim olduğu (sosyotropi) kişilik yapısı baskın olduğu düşünülmektedir.

5.7. Sosyo-Ekonomik Durum Değişkeni Göre Tartışma ve Yorum

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, sosyo-ekonomik durum değişkenine göre; Beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, aşk yeterli, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar ve tam güven alt ölçeğinde anlamlı bir şekilde farklılaşma olmadığı saptanmıştır.

Literatür bulguları incelendiğinde; Bener (2011) üniversite öğrencilerinin eş seçimindeki tercih ve beklentileri, dindarlık algıları arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçladığı çalışmada; üniversite öğrencilerinin eş seçimi kriterleri ile sosyo ekonomik durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır. Efe (2013) üniversite öğrencilerinin eş seçme eğilimlerinin incelenmesi amaçladığı araştırmasında sosyo ekonomik durumları arasında istatistiksel olarak manidar bir fark olduğu gözlenmiştir. Bu bulgular araştırma sonucuyla farklılaşmaktadır.

Bireylerin sahip olduğu sosyal ve ekonomik özellikler, onların yaşam felsefelerini, ilgilerini, değerlerini, tutumlarının belirleyicisidir. Sosyo-ekonomik düzey bireyin, evlenme ve eş seçimine ilişkin düşüncelerine etkisi olması beklenirken araştırma sonucunda bu yönde bir veriye ulaşılmamıştır. Örneklemin devlet üniversitesi olması ve orta düzey gelir grubun ağırlıklı olarak tercih ettiğinden farklılaşmanın olmadığı söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin puanları sosyo-ekonomik durum değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı, düşük sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin algıları; orta ve yüksek sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin algılarından daha yüksek ve anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanları sosyo-ekonomik durum değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı, yüksek sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin otonomik kişilik özellikleri algıları; düşük ve orta sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin algılarından daha yüksek ve anlamlı olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarımıza paralel olarak; Yılmaz (2007), ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin algıladıkları anne-baba tutumlarının, özerkliklerinin gelişimine ve okul başarılarına olan etkilerini incelediği çalışmada ailenin sosyo ekonomik düzeyine göre anlamlı farklılık olduğu, Özdemir (2013) öğrencilerin sosyotropik otonomik kişilik özelliğinin empati ile ilişkisini belirlemeyi amaçladığı araştırmasında öğrencilerin sosyo ekonomik durum değişkeni ile sosyotropi kişilik özellikleri arasında anlamlı fark olduğu araştırma sonucunu desteklemektedir. Ayrıca; Kaya, Astı, Acaroğlu, Kaya ve Sendir (2006) tarafından hemşire öğrencilerin sosyotropi-otonomi kişilik özelliklerini ve ilişkili faktörleri belirlemek amaçladığı araştırmasında sosyo ekonomik durum değişkenine göre fark olmadığı, Akkaya

(2009), üniversite öğrencilerinin otonomi-sosyotropik kişilik özellikleriyle öğrenilmiş güçlülük düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının incelediği araştırmasında sosyo-ekonomik durum değişkenine göre öğrencilerin sosyotropi-otonomi puanları arasında anlamlı fark bulunmaması araştırma sonucumuzla farklılaşmaktadır.

Sonuç olarak; düşük sosyo-ekonomik düzeyde olan öğrenciler, yüksek sosyo-ekonomik düzeyde olan öğrencilere sosyotropik kişilik özellikleri algıları daha yüksek; yüksek sosyo-ekonomik düzeyde olan öğrenciler, düşük sosyo-ekonomik düzeyinde olan öğrencilere göre otonomik kişilik özellikleri algıları daha yüksektir. Farklı sosyo-ekonomik düzeylerdeki ailelerin çocuklarına sunacakları olanaklar farklı olacağından, ailelerinin sosyo-ekonomik durumlarına göre üniversite öğrencilerinin otonomik-sosyotropik özelliklerinin farklı olabileceği düşünülmüştür. Ayrıca yüksek sosyo-ekonomik düzeyde olan öğrenciler yaşamlarıyla ilgili kararlarda, ekonomik zorluk yaşamadıkları ve maddi gelirin kişilerin beklentilerini karşılamasını mümkün kıldığı için, daha bireysel ve başarı odaklı kişilik özellikleri sergiledikleri söylenebilirken, düşük sosyo-ekonomik düzeydeki öğrenciler yaşamları ile ilgili kararlar alırken diğer insanların onayını almak zorunda kalabileceğinden sosyotropi kişilik özellikleri gösterdiği söylenebilir.

5.8. Aile Yapısı Değişkeni Göre Tartışma ve Yorum

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, aile yapısı değişkenine göre; tam güven alt ölçeğinde anlamlı olarak farklılaştığı, çekirdek aile yapısına sahip olan öğrencilerin eş seçimine ilişkin tutum puanları, parçalanmış aile yapısına sahip olan öğrencilerin tutum puanlarından daha anlamlı ve yüksek ortalamaya sahip olduğu tespit edilmiştir. Beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, aşk yeterli, çaba göstermeme, idealleştirme ve zıt kutuplar alt ölçeğinde anlamlı bir şekilde farklılaşma olmadığı saptanmıştır.

Evlilikle ilgili rol modellerin ağırlıklı olarak bireyin ebeveynleri olduğu göz önünde bulundurulduğunda çekirdek aile yapısına sahip bireylerin evlilik ve eş seçimine ilişkin düşüncelerin ve inançların gelişmesinde katkısı olduğu, parçalanmış

aile yapısına sahip bireylerde bu rol modellerin olmayışı bireyin evlilik ve eş seçimine ilişkin tutumlarını gelişimini sekteye uğrattığı söylenebilir.

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin puanları aile yapısı değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı; geniş aile yapısına sahip öğrencilerin algıları, çekirdek ve parçalanmış aile yapısına sahip öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanları aile yapısı değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı; çekirdek aile yapısına sahip öğrencilerin algısı parçalanmış aile yapısına sahip öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonuçlarımıza paralel olarak; Tosyalı (2010) evli bireylerde, bağımlı ve özerk (sosyotropik-otonomik) kişilik özellikleri, empati ve mutluluk düzeyi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçladığı araştırmasında aile tipi değişkeni ile sosyotropi arasında fark olduğu, Özdemir (2013) öğrencilerin sosyotropik-otonomik kişilik özelliğinin empati ile ilişkisini belirlemeyi amaçladığı araştırmasında öğrencilerin sosyo-ekonomik durum değişkeni ile aile yapısı sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri arasında anlamlı fark bulunması araştırma sonucunu desteklemektedir. Ayrıca; Kaya, Astı, Acaroğlu, Kaya ve Sendir (2006) tarafından hemşire öğrencilerin sosyotropi-otonomi kişilik özelliklerini ve ilişkili faktörleri belirlemek amaçladığı araştırmasında aile tipi değişkenine göre fark olmadığı, Yılmaz (2007), ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin algıladıkları anne-baba tutumlarının, özerkliklerinin gelişimine ve okul başarılarına olan etkilerini incelediği çalışmada aile tipine göre anlamlı fark bulunmaması araştırma sonucumuzla farklılaşmaktadır.

Aile, normal şartlarda insanların karşılaştığı ilk sosyal gruptur. Bu bakımdan bireylerin sosyal değerleri ilk öğrenmeye başladıkları yer aile ortamıdır. Ayrıca aile, özel davranımların kazanılmasında rol alan övgü ve cezaların kaynaklandığı ve kullanıldığı başlıca ortamdır (Morgan, 2004). Kişiliğin oluşumunda birçok özellik, bilinerek ya da bilinmeden aile çevresinden kazanılanlardır. Bireylerin diğer insanlardan beklediği şeylerin niteliği, tatmin olma yolları, duygularını ifade etme şekli ve duygusal çatışmaları çözümüleme usulleri, ideallerin ve çeşitli eğilimlerin nitelik ve coşkunluğu, yasaklama ve suçluluk duygularının yoğunluğu gibi özellikler çoğunlukla aile içi ilişkilerin şekillendirdiği kişilik unsurlarıdır (Eroğlu, 2000).

Çekirdek aile yapısında büyüyen bireylerin kendileri olarak yaşama, yani bireysel hareket etme, becerileri edindikleri ve daha özgürlükçü bir ortamda yaşadıkları için otonomik kişilik özellikleri kazandığı söylenebilir. Bunun yanı sıra geniş aile yapısına sahip ortamda büyüyen bireylerin; geleneksel değerlerin baskın olduğu, kişinin özgürlüğünün kısıtlandığı, diğer aile bireyelerine daha bağımlı, bireysel karar verme olanaklarına sahip olamamaları, ilişkilerin daha yoğun olmasından kaynaklı bireyin diğer kişilerle pozitif etkileşim gösterebilme özelliği nedeniyle sosyotropik kişilik özellikleri sergilediği söylenebilir.

Sonuç olarak; Üniversite öğrencilerinin sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin puanları aile yapısı değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı; geniş aile yapısına sahip öğrencilerin sosyotropik, çekirdek aile yapısına sahip öğrencilerin otonomik kişilik özelliği algısı daha yüksektir. Bireyler içinde yaşadığı, geliştiği çevresiyle olan ilişkileri ve etkileşimi kişiliğinin yapılanmasında önemli bir fonksiyona sahip olduğu söylenebilir.

5.9. Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumlar İle Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki Durumuna Göre Tartışma ve Yorum

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, romantizm ve eş seçimine ilişkin algıları ile sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Sosyotropi puanı ile Beraber Yaşama alt ölçeği puanı arasında negatif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişki, Yalnız ve Tek doğru alt ölçeği puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişki, Aşk Yeterli alt ölçeği puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişki, Çaba Gösterme alt ölçeği puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişki ve Tam Güven alt ölçeği puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişkiye olduğu tespit edilmiştir.

Otonomi puanı ile Yalnız ve Tek Doğru alt ölçeği puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişki, Çaba Gösterme alt ölçeği puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişki ve Tam Güven alt ölçeği puanları arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Literatürde konuyla ilgili doğrudan bir çalışmaya rastlamamakla birlikte bazı araştırma sonuçları bulgularımızı destekler niteliktedir.

Öngün (2016) üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin romantik ilişki üzerindeki etkisini incelediği çalışmada; romantik ilişkide algılanan istismar ile dışa dönüklük ve gelişime açıklık alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Duman(2012) mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik uyumu ve cinsiyet açısından incelediği araştırma sonucuna göre; zarardan kaçınma mizaç boyutuyla evlilik uyumu arasında negatif, kendini yönetme ve işbirliği yapma karakter boyutuyla evlilik uyumu arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Yenilik arayışı, ödül bağımlılığı ve sebat etme mizaç boyutuyla kendini aşma karakter boyutu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Bu anlamda sosyotropik kişilik özelliğine sahip bireyler beraber yaşama alt boyutunda negatif yönde anlamlı bir ilişkinin olmasını; sosyotropik kişilik özelliğine sahip bireylerin kültürel normlardan daha fazla etkilendiği kendi kararlarından çok toplumun ve diğer insanların kararlarına ve değer yargılarına göre hareket ettikleri düşünülmektedir. Yalnız ve tek doğru alt ölçeğinde kişilik özelliği arasındaki korelasyon, sosyotropik kişilik özelliğine sahip öğrencilerin otonomik kişilik özelliğine sahip öğrencilerden daha yüksek ve anlamlı ilişki olduğu araştırma sonucunda elde edilmiştir. Bu anlamda sosyotropik kişilik özelliğine sahip kişilerin inançları daha keskin ve değişmez iken otonomik kişilik özelliğine sahip bireylerin eş seçimine yönelik tutumları sınırlarının keskin olmadığı ve değişebileceği söylenebilir. Aşk yeterli alt ölçeğinde sosyotropik kişilik özelliğine sahip bireylerin otonomik bireylere göre daha bağımlı olduğu ve ilişkilerinde aşka daha fazla önem verdikleri söylenebilir. Çaba gösterme alt ölçeğinde kişilik özelliği arasındaki korelasyon, otonomik kişilik özelliğine sahip öğrencilerin sosyotropik kişilik özelliğine sahip öğrencilerden daha yüksek ve anlamlı ilişki olduğu araştırma sonucunda elde edilmiştir. Otonomik kişilik özelliğine sahip bireylerin başarı odaklı olduğu, ilişkilerini kendileri yönlendiren ve ilişkilerinde kendi çabalarına bağlı olduğunu düşündüğü, sosyotropik kişilik özelliğine sahip bireylerin daha çok bağımlı, karar alırken kendi çabasından çok reddedilme korkusu ve başkalarını memnun etme çabası içerisinde olduklarından eş seçiminde kendi çabalarının önemli olmadığı düşünülmektedir. Tam güven alt ölçeğinde kişilik özelliği arasındaki

korelasyon, sosyotropik kişilik özelliğine sahip öğrencilerin otonomik kişilik özelliğine sahip öğrencilerden daha yüksek ve anlamlı ilişki olduğu araştırma sonucunda elde edilmiştir. Sosyotropik kişilik özelliğine sahip bireylerin ilişkilerinde kültürel normlardan da etkilenererek hata yapma şanslarının olmadığı evlenmek için tam olarak güveneceği birisinin olması gerektiğini, otonomik kişilik özelliğine sahip bireylerin kararlarının değişebileceği evlilik için güvenin önemli olduğunu ancak tek başına yeterli olmadığı düşünülmektedir.

Sonuç olarak; Otonomik kişilik özelliğine sahip bireylerin bağımsızlığa ve başarıya önem veren, başkaları tarafından kontrol edilmek istemeyen, aktiviteleri kendileri yönlendirmekten hoşlanan ve çevresinde olup biten her şeyin kendi kontrollerinde olmasını istediklerinden ilişkilerinde daha çok bireysel davrandığı, Yüksek sosyotropi kişilik özelliğine sahip bireylerin daha çok diğer insanlar tarafından reddedilme endişesi yaşadığından kişiler arası ilişkilerini sağlamlaştırmak ve güvence altına almak amacıyla diğer insanları memnun etmeye yönelik davranışlar sergileyen, başkalarına bağımlı, edilgen, söz dinleyici ve katılımcı bir tutuma sahip olduklarından ilişkilerinde keskin sınırları olmadıklarından daha çok ilişkilerini sürdürmeye yönelik davranışlar sergiledikleri düşünülmektedir. Bu anlamda sosyotropik kişilik özelliğine sahip bireyler beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, aşk yeterli ve tam güven alt ölçeğinde, otonomik kişilik özelliğine sahip bireyler çaba gösterme alt ölçeğinde daha yüksek düzeyde ve anlamlı bir tutum sergilemiş oldukları söylenebilir.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. SONUÇLAR

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar verilmiştir.

a) Romantik İlişki Olma Değişkenine Göre;

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, romantik ilişkinin olup olmaması değişkenine göre beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, idealleştirme alt ölçeğinde anlamlı şekilde farklılaştığı; ancak aşk yeterli, çaba gösterme, zıt kutuplar ve tam güven alt ölçeğinde anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 4.9).

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin puanların romantik ilişkinin olup olmama değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Romantik ilişkisi olan öğrencilerin, romantik ilişkisinden ayrılan veya romantik ilişkisi olmayan öğrencilere göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite öğrencilerinin otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların romantik ilişkisi olup olmama değişkenine göre anlamlı farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 4.10).

b) Cinsiyet Değişkeni Göre;

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, cinsiyet değişkenine göre beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, çaba gösterme alt ölçeğinde anlamlı şekilde farklılaştığı; ancak aşk yeterli, idealleştirme, zıt kutuplar ve tam güven alt ölçeğinde anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 4.11).

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmaktadır. Sosyotropik kişilik özelliklerinde kadın öğrenciler, otonomik kişilik özelliğinde erkek öğrenciler lehine anlamlı farklılaşmaktadır (Bkz. Tablo 4.12).

c) Yaş Değişkeni Göre;

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, yaş değişkenine göre; tam güven alt ölçeğinde anlamlı şekilde farklılaştığı; ancak Beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, aşk yeterli, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar alt ölçeğinde anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 4.13).

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların yaş değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 4.14).

d) Sınıf Değişkeni Göre;

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, sınıf değişkenine göre; aşk yeterli alt ölçeğinde anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite ikinci sınıf öğrencileri, birinci sınıflara göre daha anlamlı ve yüksek ortalaması olduğu tespit edilmiştir. Beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar ve tam güven alt ölçeğinde anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 4.15).

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin puanların sınıf değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite öğrencilerinin sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin puanların sınıf değişkenine göre; hazırlık sınıfında öğrenim gören öğrencilerin, 2., 3.ve 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanların sınıf değişkenine göre; 4.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin otonomik kişilik özellikleri algıları; hazırlık sınıfı, 1.ve 2.sınıfta öğrenim gören öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir(Bkz. Tablo 4.16).

e) Fakülte Değişkeni Göre;

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, fakülte değişkenine göre; aşk yeterli alt ölçeğinde anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Aşk yeterli alt ölçeğine göre üniversitelerin iktisat ve idari bilimler fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin eş seçimine ilişkin tutum puanları, fen fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin tutum puanlarından daha anlamlı ve yüksek ortalaması olduğu tespit edilmiştir. Beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, çaba göstermeme,

idealleştirme, zıt kutuplar ve tam güven alt ölçeğinde anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 4.17).

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik ve otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanları fakülte değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır(Bkz. Tablo 4.18).

f) İkamet Yeri Değişkeni Göre;

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, ikamet değişkenine göre; Beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, aşk yeterli, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar ve tam güven alt ölçeğinde anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 4.19).

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin puanları ikamet yeri değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Üniversite öğrencilerinin otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanları ikamet yeri değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Şehir merkezinde ikamet eden öğrencilerin otonomik kişilik özellikleri algıları; kasaba-ilçe de ikamet eden öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir(Bkz. Tablo 4.20).

g) Sosyo-Ekonomik Durum Değişkeni Göre;

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, sosyo-ekonomik durum değişkenine göre; Beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, aşk yeterli, çaba göstermeme, idealleştirme, zıt kutuplar ve tam güven alt ölçeğinde anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 4.21).

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin puanları sosyo-ekonomik durum değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Düşük sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin algıları; orta ve yüksek sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin algılarından daha yüksek ve anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Yüksek sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin otonomik kişilik özellikleri algıları; düşük ve orta sosyo-ekonomik duruma sahip öğrencilerin algılarından daha yüksek ve anlamlı olduğu tespit edilmiştir(Bkz. Tablo 4.22).

h) Aile Yapısı Değişkeni Göre;

Üniversite öğrencilerinin REST ölçeği puanlarının, aile yapısı değişkenine göre; tam güven alt ölçeğinde anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Tam güven alt ölçeğine göre çekirdek aile yapısına sahip olan öğrencilerin eş seçimine ilişkin tutum puanları, parçalanmış aile yapısına sahip olan öğrencilerin tutum puanlarından daha anlamlı ve yüksek ortalaması olduğu tespit edilmiştir. Beraber yaşama, yalnız ve tek doğru, aşk yeterli, çaba göstermeme, idealleştirme ve zıt kutuplar alt ölçeğinde anlamlı şekilde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 4.23).

Üniversite öğrencilerinin sosyotropik kişilik özelliklerine ilişkin puanları aile yapısı değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Geniş aile yapısına sahip öğrencilerin algıları, çekirdek ve parçalanmış aile yapısına sahip öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin otonomik kişilik özelliklerine ilişkin puanları aile yapısı değişkenine göre anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Çekirdek aile yapısına sahip öğrencilerin algısı parçalanmış aile yapısına sahip öğrencilerin algılarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Bkz. Tablo 4.24).

I) Romantizm ve Eş seçimine ilişkin tutumları ile Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiye Göre;

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin, romantizm ve eş seçimine ilişkin algıları ile sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri puanları arasında pozitif yönde düşük düzeyde ($p < .01$) anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 4.25).

Üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumlarının alt boyutlarından elde edilen puanlarla sosyotropik kişilik özellikleri ölçeğinden elde edilen puanlar arasında orta düzeyde ($R = .367$, $R^2 = .135$) anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin romantizm ve eş seçimine ilişkin tutumlarının alt boyutlarından elde edilen puanlarla otonomik kişilik özellikleri ölçeğinden elde edilen puanlar arasında orta düzeyde ($R = .228$, $R^2 = .052$) anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. ÖNERİLER

Çalışmadan elde edilen sonuçlara dayanılarak uygulayıcılar için şu öneriler geliştirilmiştir:

6.2.1. Uygulayıcılar İçin Öneriler

Bireylerin romantik ilişkilerine yönelik algılarıyla kişilik özellikler arasında pozitif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. Eş seçiminde ve evlilik öncesi romantik ilişkilerde bireylerin ilişkilerindeki güçlü ve zayıf yönleri değerlendirmelerine yardım edilerek, kişilik özelliğinin de eş seçiminde etkisi olduğundan hareketle evlilik öncesi ilişkilerde karşılaşılan veya karşılaşılabilecek mevcut problemlerle baş etmeye yönelik ilişki geliştirme programları yapılabilir.

Eş seçimine ilişkin inançların büyük çoğunluğu; çocukluktan itibaren kişinin ailesi, yakın çevresi, arkadaşları ve sosyal ortamlarda gelişmektedir. Eş seçimindeki inançların (mitlerin) en aza indirgenmesi için kişinin daha rasyonel inançlara sahip olması gerekmektedir. Bu yüzden bireyin ailede başlayarak toplumda bu konuda bilinçlendirme çalışmaları yapılması gerekmektedir.

Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumlar ve kişilik özelliklerinin belirlenmesi için deneysel nitelikli araştırmalar yapılarak önleyici çalışmalarda kullanılmak üzere Evlilik ve Eş Seçimi Öncesi Psikolojik Danışma ve İlişki geliştirme programları düzenlenebilir.

Üniversiteler de yer alan Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık merkezlerince evlilik öncesi eğitim programları düzenlenebilir. Evlilik öncesi eş seçme ile ilgili beklentilerin, algıların tutumların yeniden gözden geçirilmesi sağlanabilir.

Farklı aile yapısına sahip olan öğrencilerin ve ikamet yerleri farklı olan öğrencilerin Romantizm ve Eş seçimine yönelik tutumları anlamlı şekilde farklılaşmıştır. Günümüzde eş tercihlerinde bir yandan aileden gelen toplumsal değerlerin diğer yandan yaşanan yerdeki kişiler arası ilişkilerin etkisi altında olduğu düşünülmektedir. Gençlerin tercihlerinde hem aile baskısı hem de çevre baskısı azaltmak ve gençlerin daha sağlıklı karar almalarını sağlamak için; profesyonelce destek verilebilir.

6.2.2. Araştırmacılar İçin Öneriler

Romantizm ve Eş seçimine yönelik tutumlar ile sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri bu araştırmada nicel araştırma yöntemleri kullanılarak ulaşılmaya çalışılmıştır. Nitel araştırma yöntemleri kullanılarak araştırma sonucuyla karşılaştırılabilir.

Bu araştırma Gaziantep Üniversitesinde ğrenim görmekte olan üniversite öğrencileriyle yapılmıştır. Benzer araştırma Türkiye'deki diğerk üniversite öğrencileriyle yapılarak elde edilen sonuçlar karşılaştırılabilir.

Romantizm ve Eş Seçimine yönelik tutumlar ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkiye örneklem olarak üniversiteden mezun olmuş ve iş yaşamına atılmış ancak henüz evlenmemiş kişiler üzerinde de yapılabilir.

Yeni evli çiftlerin romantizm ve eş seçimine ilişkin algıları ile kişilik özellikleri evlilik süresi daha uzun olan evli çiftler üzerinde yapılan araştırma sonuçları ile karşılaştırılarak incelenebilir.

Kişilik özelliği ile romantik ilişkiler arasındaki etkileşim, ilişkinin daha derinlemesine değerlendirilmesi açısından romantik ilişkileri kapsayan aşk biçimleri, bağlanma stilleri, bağışlama ve yakın ilişkilerle ilgili diğerk değişkenleri içeren kapsamlı bir araştırmanın ilgili alana katkı sağlayacağı düşünölmektedir.

KAYNAKÇA

- Akkaya, E. (2009). *Üniversite öğrencilerinin otonomik-sosyotropik kişilik özellikleriyle öğrenilmiş güçlülük düzeyleri arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Alavi, M., Alahdad, R., Shafeq, M. S. (2014). Mate selection criteria among postgraduate students in Malaysia. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 116, 5075 – 5080.
- Amato, P. R., Landale, N. S., Havasevich Brooks, T. C., Booth, A., Eggebeen, D. J., Schoen, R., ve McHale, S. M. (2008). Precursors of young women's family formation pathways. *Journal of Marriage and Family*, 70(5), 1271-1286.
- Aydın, E. (2014). *Hemodiyaliz hastalarının sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri ile bağlanma stilleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Babadağ, K. (2001). Meslekleşme ve kadın. *I. Uluslararası & VIII. Ulusal Hemşirelik Kongresi*, Antalya, 29 Ekim – 2 Kasım 2000; Kongre Kitabı: 35-39.
- Bagby RM, Gilchrist EJ, Rector NA, Dickens SE, Joffe RT, Levitt A, Levitan RD, Kennedy SH (2001). The stability and validity of the sociotropy and autonomy personality dimensions as measured by the revised personal style inventory. *Cognitive Therapy and Research*, 25(6): 765-779.
- Barutçu, E., Öktem, S. (2003). İş gören uyumu açısından kişilik özelliklerinin değerlendirilmesi: bir uygulama (Özet kitabı). *IX. Ulusal Ergonomi Kongresi* (s.47). Denizli
- Başay, A. C. (2015). *Üniversite öğrencilerinin benlik yapısı ve eş seçme kriterleri*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Beck, A. T. (1983). *Cognitive therapy of depression: New perspectives*. P. J. Clayton & J. E. Barnett (Eds.), *Treatment of depression: Old controversies and new approaches*. New York: Raven Press.
- Brehm, S. S. (1992). *Intimate Relationships* (2 b.). New York: Mcgraw-Hill Inc.

- Beck, A.T., Epstein, N., Harrison, R.P. ve Emery, J. (1983). *Development of the Sociotropy Autonomy Scale: A measure of personality factors in psychopathology*. Philadelphia: University of Pennsylvania.
- Bedel, E. F. (2008). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları ve bazı kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*. 4 (1): 31-48.
- Bener, M. (2011). *Dindarlık-eş seçimi ilişkisi (Süleyman Demirel Üniversitesi örneği)*. Yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Benice, A. (2010). *Eğitimde yansımalar bizi biz yapan "kişiliğimiz"*. İstanbul: İstanbul Arel Eğitim Kurumları.
- Bieling PJ, Beck AT, Brown GK (2000). The sociotropy– autonomy scale: Structure and implications. *Cognitive Therapy and Research*, 24(6): 763–780
- Bilen, M. (2009). *Sağlıklı insan ilişkileri* (7. baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bozgeyikli, H. (2001). *Üniversite öğrencilerinin kişilik özellikleri ile kişilerarası ilişkilerde farkında olma düzeyleri*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Bozgeyikli, H., Toprak, E. (2013). Üniversiteli gençlerin eş seçim kriterlerinin sıralama yargılarıyla ölçeklenmesi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, Sayı:1.
- Burger, J.M. (2006). *Kişilik*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Buss, D. M. (1999). *Evolutionary psychology: The new science of the mind*. Boston: Allyn and Baconi.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık, Genişletilmiş 19. Basım.
- Caporaal, L. R. (1997). The Evolution of truly social cognition: the core configurations model. *Personality and Social Psychology Review*, 1 (4), 276-298.

- Ceylan, F. G. (1994). *Üniversite öğrencilerinin eş seçimindeki tercih ve beklentileri*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.
- Ceylan, M. (2009). *Rekreasyonel uçurtma sörfü ve rüzgar sörfü yapan bireylerin atılganlık, tükenmişlik, depresyon, öfke, sosyotropi ve otonomi düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Clark, D.A., Oates, T. (1995). Daily hassles, major and minor life events, and their interaction with sociotropy and autonomy, *Behavior research and therapy*, 33 (7); 819-823
- Cobb, N. P., Larson, J. H.ve Watson, W. L. (2003). Development of the attitudes about romance and mate selection scale. *Family Relations*, 52(3), 222-231.
- Creasey, G., Ladd, A. (2004). Negative mood regulation expectancies and conflict behaviors in late adolescent college student romantic relationships: The moderating role of generalized attachment representations. *Journal of Research on Adolescence*, 14 (2), 235–255.
- Cüceloğlu, D. (2000). *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çam, O., Engin, E. (2006). Psikiyatri kliniğinde çalışan hemşirelerde farkındalık eğitiminin bireysel performans standartlarına etkisi. *Anatolian Journal of Psychiatry*, 7: 82-91.
- Çaplı, O. (1992). *Evlenmeye hazır mısınız*. Ankara: Bilgi Yayınevi,1. Basım.
- Çetin, A. (2008). *Yaşlılarda sosyotropi-otonomi kişilik özellikleri ile depresyon*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Dennison, R. P., Koerner, S. S. (2006). Post-divorce interparental conflict and adolescents' attitudes about marriage: The influence of maternal disclosures and adolescent gender. *Journal of Divorce & Remarriage*, 45(1/2), 31-49.
- Doğan, H. (2010). *Evli bireylerin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleriyle evliliklerinde çatışma yaşama durumları arasındaki ilişki*. Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Dubbs, L. S., Buunk, P. A., ve Li, J. (2012). Parental monitoring, sensitivity toward parents and a child's mate preferences. *Personal Relationships*, 19, 712–722.
- Duman, M. (2012). *Mizaç ve karakter özelliklerinin evlilik uyumu ve cinsiyet açısından incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Efe, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin eş seçme eğilimleri*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Eidelson, R. J., Epstein, N. (1982). Cognition and relationship maladjustment: Development of a measure of dysfunctional relationship beliefs. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 50, 715–720.
- Eren, E. (2004). *Örgütsel davranış ve yönetim psikolojisi*. İstanbul: Beta Basım Yayın Dağıtım.
- Eroğlu F. (2000). *Davranış bilimleri*. İstanbul: Beta Basım, 5. Baskı.
- Farajzadeh, N. (2011). Türk ve İranlı üniversite öğrencilerinin eş seçimi ile ilgili görüşleri. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Fromm, E. (1998). *Sevme sanatı*, (Çev:İştian Gündüz.), İstanbul, Say Yayınları.
- Furman, W. (2002). The emerging field of adolescent romantic relationships. *Current Directions in Psychological Science*, 11, 177–180.
- Güney S. (2007). *Yönetim ve organizasyon*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2. Basım.
- Güngör, H. C., Yılmaz, M. ve Balcı S. Ç. (2009). Romantizm ve eş seçimi tutum ölçeğinin uyarlanması: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (36), 180-188.
- Gottman, J. M. (1998). Psychology and the study of marital processes. *Annual Review of Psychology*, 49, 169-197.
- İmamoğlu, S. E. (2009). *Kişilerarası İlişkiler*. İstanbul: Yeni İnsan Yayınevi.
- İnanç, B.Y., Yerlikaya, E.E. (2010). *Kişilik Kuramları*. 3. Baskı, Ankara: Pegem Akademi.

- Jaime, C. C., Easton, J. A., Fleischman, S. D., Goetz, D. C., Lewis M. G. D., Perrilloux, C. ve Buss, D. M. (2010). Evolutionary psychology: controversies, questions, prospects and limitations. *American Psychologist*, 65 (2), 110-126.
- Kabakçı E. (2001). Üniversite öğrencilerinde sosyotropi/otonomi kişilik özellikleri, yaşam olayları ve depresif belirtiler. *Türk Psikiyatri Dergisi*. 12(4): 273-282.
- Kabakçı, E. (1997). *Üniversite öğrencilerinde sosyotropik/otonomik kişilik özellikleri, sosyotropik/otonomik yaşam olayları ve depresif belirtiler*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Nörolojik Bilimler ve Psikiyatri Enstitüsü, Ankara.
- Kalkan, M. ve Yalçın, İ. (2012). *Evlilik öncesi dönem ve romantik ilişkiler*. Melek Kalkan ve Zeynep Hamamcı (Eds.), *Evlilik Öncesi psikolojik danışma* (ss. 1-7). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kangallı, P. (2005). *Sivas ili hastanelerinde çalışan hemşirelerin otonomi düzeyleri ve otonomiye etkileyen mesleki ve kurumsal faktörlerin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas
- Karagözoğlu, Ş. (2009). Nursing students' level of autonomy: a study from Turkey. *Nurse Education Today*, 29:2, 176-187.
- Kaya, N., Aştı, T., Acaroğlu, R., Kaya, H. ve Şendir, M., (2006). Hemşire öğrencilerin sosyotropik-otonomik kişilik özellikleri ve ilişkili faktörlerin incelenmesi. *C.Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi*, 10 (3).
- Kayalar, F. (2012). *Okul müdürleri, okul müdür yardımcıları ve eğitim denetmenlerinin bazı değişkenlere göre sosyotropik ve otonomik kişilik özellikleri (Erzincan il örneği)*. Doktora tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Keldal, G. (2015). *Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının yordayıcısı olarak eş seçme stratejileri ve cinsiyet rol algıları*. Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- King, A. E. (1999). African American females' attitudes toward marriage: An exploratory study. *Journal of Black Studies*, 29(3), 416-437.

- Knox, D., Zusman, M. ve Nieves, W. (1997). College students' homogamous preferences for a date and mate. *College Student Journal*, 31, 445-448.
- Koichi O., Akihito S. ve Masanori E. (2012). Parental overprotection increases sociotropy with gender specificity in parents and recipients. *J Affect Disord* 136(3):4 (2012).
- Köknel, Ö. (1995). *Kaygıdan mutluluğa kişilik*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Köroğlu, T. (2013). *Üniversite gençliğinde evlilik, aile ve boşanma konusundaki düşünce ve görüşleri üzerine sosyolojik bir araştırma*. Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karabük.
- Kuzgun, Y., Deryakulu, D. (2006). *Eğitimde bireysel farklılıklar*. Güncelleştirilmiş Geliştirilmiş 2. Baskı, Ankara: Nobel, 2006, 346 s.
- Laik, İ. (2003). *K.K.K.lığı personelinin sergilediği liderlik davranış ile kişilik tipi, kurumsal faktörler ve durumsal faktörler arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Langeroodi, R. R., Masoud, A. ve Masoud H. (2010). The investigation of biological and psychological of marriage criteria from the view points of Iranian University students with that of their parents. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 28, 406-410.
- Larson J.H., Holman, T.B. (1994). Premarital predictors of marital quality and stability. *Family Relations*, 43(2), 228- 237.
- Larson, J. H. (2000). *Should we stay together?*. San Francisco: Jossey-Bass A Willey Company.
- Luthans, F. (1992). *Organizational Behavior*. New York: Mcgraw Hill.
- Lynch, TR., Robins CJ. ve Morse JQ. (2007). Couple functioning in depression: The roles of sociotropy and autonomy, *J Clin Psychol*, 19 Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 57: 93–103.
- Mailloux, C.G. (2006). The extent to which students' perceptions of faculties' teaching strategies, students' context, and perceptions of learner empowerment predict perceptions of autonomy in BSN students. *Nurse Education Today*, 26, 578-585.

- McBride, C., Bacchioni, R. ve Bagby. (2005), Gender differences in the manifestation of sociotropy and autonomy personality traits. *Journal of abnormal psychology*,129-136
- Mendelson, T., Robins, C.J. ve Johnson, C.S. (2002). Relations of sociotropy and autonomy to developmental experiences among psychiatric patients [Abstract]. *Cognitive Therapy and Research*, 26(2), 189-198.
- Miga, E. M., Hare, A., Allen, J. P. ve Manning, N. (2010). The relation of insecure attachment states of mind and romantic attachment styles to adolescent aggression in romantic relationships. *Attachment and Human Development*, 12(5), 463–481.
- Morgan, C. T. (2004). *Psikolojiye giriş*. Ankara: Hacette Üniversitesi.
- Nazlı, S. (2014). *Aile Danışmanlığı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Okutan, E. (2010). *Kişilik Özelliklerinin Tükenmişliğe Etkisi: Bir Örnek Olay İncelemesi*. Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Sakarya.
- Onur, B. (2003). *Gelişim psikolojisi: yetişkinlik, yaşlılık, ölüm*. Ankara: İmge Kitabevi, 6. Baskı.
- Otacıoğlu, S. G. (2008) Müzik öğretmenlerinde tükenmişlik sendromu ve etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15):103-116.
- Öksüz, Y. (1997). *Duyguların açılması eğitiminin üniversite öğrencilerinin özerklik düzeyine etkisi*. Doktora tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Önal, S. (1990). *Aile Sosyolojisi*. Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
- Öngün, E. (2016). *Üniversite öğrencilerinin kişilik özelliklerinin romantik ilişkileri üzerine etkisi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özabacı, N. (2009). *Evlilik öncesi ilişkiler*, H.Yavuzer, E.(Editör), Evlilik Okulu,(3. baskı), İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Özdemir, L. A. (2013) *Üniversite öğrencilerinde empati ve sosyotropik otonomik kişilik özellikleri*. Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özgüven, İ.E. (2001). *Ailede iletişim ve yaşam*. Ankara: PDREM Yayınları
- Özgüven, E. (2000). *Evlilik ve aile terapisi*. Pdrem Yayınları. Ankara.
- Özgüven, İ.E. (1997). *Cinsellik ve cinsel yaşam*. Ankara: Pdrem Yayınları.
- Özteke, H. İ., (2015). *Bağlanma, eş seçiminde sınırlandırıcı inançlar ve beden imgesi baş etme stratejilerinin romantik ilişkilerde mükemmeliyetçiliği yordaması*. Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özüdoğru, R. (2016). *Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimine ilişkin görüş ve düşünceleri*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Turgut Özal Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Parsons, T. T. (1997). *Sources and stages of mate selection, Relationship Development and Marriage*. ProQuest Dissertations and Theses.
- Pines, A. M. (2001). The role of gender and culture in romantic attraction. Hogrefe and Huber Publishers. *European Psychologist*, 6 (2), 96-102.
- Pollard, K. (2003). Searching for autonomy. *Midwifery*, 19: 113-124.
- Rubenstein, C., ve Shaver, P. R. (1982). *In Search of Intimacy*. New York: Delacorte.
- Sarı, T. (2008). *Üniversite öğrencilerinde romantik ilişkiler ile ilgili akılcı olmayan inançlar, bağlanma boyutları ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiler*. Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sato, T., Gonzales, M.A. (2009). Interpersonal patterns in close relationships: the role of sociotropy-autonomy, *British Journal Of Psychology*, 100:327-345.
- Sato, T., Mccann, D. (1998). Individual difference in relatedness and individuality: An exploration of two constructs. *Pers Indiv Differ*, 24: 847-859.
- Savaşır, I., Şahin, N. (1997). Bilişsel davranışçı terapilerde değerlendirme: sık kullanılan ölçekler. Ankara: *Türk Psikologlar Derneği Yayınları*, 9.

- Senemoğlu, N. (2007). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Gönül Yayıncılık.
- Seren, S. (1998). *Hemşirelerin otonomi düzeylerinin belirlenmesi ve etkileyen faktörler*. Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir
- Serinkan, C., Barutçu, E. (2006). Pamukkale üniversitesi öğrencilerinin kariyer planları ve sosyotropi-otonomi kişilik özelliklerine ilişkin bir araştırma. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi* 8(2), 317-339.
- Sertaş, Ö. (2015). *Okul yöneticilerinin sosyotropik - otonomik kişilik özellikleri ile problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Shih, Josephine H. (2006). Sex differences in stress generation: an examination of sociotropy/autonomy, stress, and depressive symptoms. *Personality and social psychology bulletin*. 32(4): 434-446; 2006.
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135.
- Surra, C.A. (1990). Research and the ory on mate solocton and premarital relationships in the 1980's. *Journal Of Marriage And The Family*. 52:4, 844.
- şahin, N., Ulusoy, M. ve şahin, N. (2003). Exploring the sociotropy-autonomy dimensions in a sample of Turkish psychiatric inpatients. *Journal of Clinical Psychology*, 59(10), 1055-1068.
- şen, N. (2014). *Çocuk ünitelerinde çalışan hemşirelerin profesyonel benlik algıları*. Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- şenel, G. H. (2004). *Eş seçimi kararı*. *Evlilik okulu*, Yavuzer H. (Ed.), İstanbul: Remzi Yayınevi
- şentürk, H. (2008). *Din psikolojisi*. Isparta: Tuğra Ofset.
- Taymur, İ., Türkçapar, M. H. (2012). Kişilik: Tanımı, Sınıflaması ve Değerlendirmesi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 4(2), 154-177.

- T.C. Nüfus Ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü. [http://www.nvi.gov.tr/11, Evlilik ve boşanma istatistikleri.html](http://www.nvi.gov.tr/11, Evlilik%20ve%20boşanma%20istatistikleri.html) (erisim: 12.03.2016).
- Tolan, B., İsen, G., ve Batmaz,V., (1991). *Sosyal psikoloji*. Ankara: Adım Yayıncılık.
- Toro-Morn, M., Sprecher, S., (2003). A crosscultural comparison of mate preferences among university students: The United States vs. The People's Republic of China (PRC). *Journal of Comparative Family Studies*, 34, 151-170.
- Tosyalı, M. (2010). *Evli bireylerde bağımlı ve özerk (sosyotropik-otonomik) kişilik özellikleri, empati ve mutluluk düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Tunç, E., Aliyev, R. (2015). Lisansüstü öğrencilerinin kişilik özelliklerinin incelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(4):949-963.
- Tuzer, D. (2016). *Üniversite öğrencilerinin eş seçimi tutumlarının bireysel özellikleri açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Türkçapar, H. (2008). *Bilişsel terapi*. Ankara: Hyb Yayınları.
- Ulupınar Y. (2004). *Obez hastaların bağımlı-özerk kişilik özelliklerinin ve problem çözme yeteneklerinin değerlendirilmesi*. Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Afyon.
- Veliöğlü P., Pektekin Ç. ve Şanlı T., (1997). *Hemşirelikte kişiler arası ilişkiler*. Eskişehir: Açık Öğretim Yayınları, 3. Baskı.
- Willoughby, B. J. (2010). Marital attitude trajectories across adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 39(11), 1305-1317.
- Yazıcı, E. (2003). *Türk üniversite gençliği araştırması: üniversite gençliğinin sosyo-kültürel profili*. Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, İ. (2007). Üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 3 (27), 15-30.

Yılmaz, Y. (2007). *Anne-baba tutumları ile ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okul başarıları ve özerkliklerinin gelişimi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Yüncü Z., Azman M., Çelik Y. ve Aydın C. (2006). Ücretsiz bağımlılık danışma hattının dört aylık değerlendirmesi. 3. *Ulusal Bağımlılık Kongresi & 76 Etkinlikleri Haftası*, 14–17 Aralık 2006- İstanbul. Kongre özet kitabı, s.58.

Zel, U. (2001). *Kişilik ve liderlik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş.

EKLER

EK-A Kişisel Bilgi Formu

Değerli Arkadaşlar,

Elinizdeki anket “Üniversite Öğrencilerinin Romantizm ve Eş Seçimine İlişkin Tutumları ile Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki” nin incelenmesi amacıyla Yüksek Lisans Tezine gerekli verileri toplamak için hazırlanmıştır. Elde edilen bilgiler sadece bu araştırma kapsamında kullanılacak ve araştırmacının dışında hiç kimse cevaplarınızı görmeyecektir. Kimliğinizden çok görüşleriniz önemli olduğundan anket formuna isim yazılmasına veya imza atılmasına gerek yoktur.

Araştırmanın amacına ulaşması, açıklamaların ve anket sorularının dikkatlice okunmasına, cevapların özenle seçilmesine ve soruların cevapsız bırakılmamasına bağlıdır. İçten vereceğiniz yanıtlarla araştırmaya yapacağınız katkılar için şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Mehmet ÇALIM
G. Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü
R.P.D. Bölümü Yük. Lisans Öğrencisi

Aşağıda kişisel ve mesleki durumunuzla ilgili sorular bulunmaktadır. Lütfen her soru için size uygun olan seçeneği (X) şeklinde işaretleyerek ya da açıklama yazarak yanıtlayınız. Lütfen boş soru bırakmayınız.

1). Romantik ilişkiniz var mı?

Var   Yok   Ayrıldım

2). Cinsiyetiniz?

Kadın   Erkek

3) Yaşınız?

18 yaş ve altı   19-22 yaş   23 yaş ve üzeri

4).Sınıf düzeyiniz?

Hazırlık   1. Sınıf   2. Sınıf   3. Sınıf   4. Sınıf

5). Bölümünüz?

Eğitim Bilimleri   Sosyal Bilimler   Fen Bilimleri   İktisat Fakültesi

6). En uzun süre ikamet ettiği yer?

Köy   Kasaba-İlçe   Şehir

7). Size göre ailenizin ekonomik durumu hangi düzeydedir?

Düşük   Orta   Yüksek

8). Sizce aileniz, aşağıdaki aile yapılarından hangisine uymaktadır?

- 1 Anne ve/veya baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan Çekirdek aile yapısı
- 2 Anne baba ve çocuklar ile birlikte büyükanne, büyükbaba, amca, hala vb. yakınları beraber yaşadığı kalabalık (Geniş) aile yapısı
- 3 Anne baba ayrı ya da boşanmış olan Parçalanmış aile yapısı

EK-B Romantizm Eş Seçimi Tutum Ölçeği

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1. Çoğu yaşlıtlarım gibi, ben de bir gün evleneceğimden eminim.					
2. Benim için gerçek olan tek bir aşk vardır, o da evleneceğim kişiyle olan aşktır.					
3. Birbirimize karşı hissettiğimiz sevgi, evlenmek için yeterli bir neden olmalıdır.					
4. Evlilik öncesi birlikte yaşamak, mutlu evliliği sürdürebilme şansımızı arttıracaktır.					
5. Evliliğimin iyi yürüyeceğinden kesin olarak emin olmalıyım ki, sevgilimle evlenmeyi düşünebileyim.					
6. Sevdiğim kişi benim için tamamıyla ideal olmasa bile onunla evlenirim.					
7. Evlenilecek doğru kişiyi bulma, çabadan daha çok bir şans işidir.					
8. Birbirine aşırı derecede benzer olan çiftlerin ilişkileri çok sıradan ve sıkıcıdır.					
9. İnsan hayatta bir kez evlenir.					
10. Dünyada mutlu bir evlilik yapabileceğim birçok kişi var.					
11. Birbirimize duyduğumuz aşk, mutlu bir evlilik yürütmek için yeterli olmalıdır.					
12. Evlilik öncesi birlikte yaşarsak, evliliğimizde daha mutlu olacağımıza inanıyorum.					
13. Evlenmeden önce iyi bir eş olacağımdan tamamen emin olmalıyım.					
14. İlişkimizdeki her şey beni memnun etmiyorsa, sevgilimle evlenmemeliyim.					
15. Yeterince uzun süre beklersem, evlenileceğim doğru kişi bir gün karşıma çıkar.					
16. Evlenmeye karar verdiğim zaman, partnerimle benzer özelliklere sahip olmak benim için önemlidir.					

	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
17. Ruh ikizimi bulduğum zaman, partnerimle benzer özelliklere sahip olmak benim için önemlidir.					
18. Birbirimizi sevdiğimiz sürece, evliliğe giden yolumuzda hiçbir engelin durmasına izin vermemeliyiz.					
19. İlişkimizi denemenin bir yolu olarak, evlenmeden önce birlikte yaşamak bizim için iyi bir fikirdir					
20. Her insan benim evlilik beklentilerime cevap veremez.					
21. İlişkimizin zaman içinde yeterince güçlü olduğunu ispat edinceye kadar, sevgilimle evlenmek için beklemeliyim.					
22. Evleneceğim doğru kişiyi bulabilmek benim kontrolümde olan bir şey değildir.					
23. Gelecekteki eşim ve ben evlenmeden önce çok iyi bir arkadaş olmalıyız.					
24. Birçok yönden bana benzeyen biriyle evlendiğimde ilişkimiz daha güçlü olacaktır.					
25. Dünyada evlenebileceğim 'sadece bir ve tek' doğru insan var.					
26. Ancak bir aptal, çok sevdiği biriyle evlenmekten kaçır.					
27. Evlenmeden önce birlikte yaşama, evliliğimizin nasıl gideceğini test etmenin iyi bir yoludur.					
28. Evlenmeden önce evliliğe tamamen hazır olana kadar beklemeliyim.					
29. Benim ihtiyaçlarımın hepsine cevap vereceğinden emin olmasam bile yinede sevgilimle evlenirdim.					
30. Dünyanın bir yerinde benim için uygun olan evlenmem gereken bir eş vardır, ben de başkaları için öyleyimdir.					
31. Evlenmek çok çabalamadan, doğal olarak gelişen bir süreçtir.					
32. Benim kişilik özelliklerimin tam tersi özelliklere sahip birisiyle evlenmeliyim.					

EK-C Sosyotropi-Otonomi Ölçeği

	Hiç tanımlamıyor	Biraz tanımlıyor	İyi tanımlıyor	Oldukça iyi tanımlıyor	Çok iyi tanımlıyor
1. Kendimi diğer insanlara hep iyi davranmak zorundaymış gibi hissedirim.					
2. Özgür ve bağımsız olmak benim için önemlidir.					
3. İyi bir iş yaptığımda bunu benim bilmem, başkalarının bilmesinden daha önemlidir.					
4. Yaşadığım güzel olayları başka insanlarla paylaştığımda o olaylar bana daha da güzel gelir.					
5. Diğer insanların duygularını incitmekten korkarım.					
6. İnsanlar benim davranışlarımı ya da yaptığım işleri yönetmeye kalkarlarsa rahatsız olurum.					
7. İnsanlara “hayır” demek bana zor gelir.					
8. Hafta sonlarında başkalarıyla birlikte olacağım bir etkinlik planlamazsam kendimi kötü hissedirim.					
9. Bir grubun üyesi olmaksızın, kendine özgü bir birey olmayı daha değerli görürüm.					
10. Kendimi hasta hissettiğim zaman yalnız kalmayı tercih ederim.					
11. İnsanlar zayıf yönlerimi, hatalarımı bilirlerse, beni sevmeyecekler diye endişelenirim.					
12. Bir konuda kendimi haklı görüyorsam, başkalarının hoşuna gitmese de düşünce ve duygularımı açıkça söylemekten çekinmem.					
13. Misafirlikteyken sadece oturup konuşmaktan rahatsız olurum. Bunun yerine, kalkıp bir şeyler yapmayı isterim.					
14. Bir işte insanın kendi amaçlarına ve standartlarına ulaşması, diğer insanların koyduğu standartlara ulaşmasından daha önemlidir.					
15. Diğerlerini memnun etmek için kendime ters düşen işler yapmam.					
16. Yalnız başıma uzun yürüyüşler yapmaktan hoşlanırım.					
17. Diğer insanların beni sevmeleri, önemli başarılar elde etmemden daha önemlidir.					
18. Bir lokantada kendi başıma akşam yemeği yemek beni rahatsız eder.					
19. Hayatımdaki bir insanın bana gerçekten ilgi duyduğunu hissetmezsem yaptığım işlerden zevk almam.					
20. Bir şey yapmaya karar verirken başka kişilerin düşüncelerinden etkilenmem.					

	Hiç tanımlamıyor	Biraz tanımlıyor	İyi tanımlıyor	Oldukça iyi tanımlıyor	Çok iyi tanımlıyor
21. Kalkıp istediğim yere gidebilme özgürlüğüne sahip olmak benim için çok önemlidir.					
22. İşimde başarılı olmak, benim için arkadaş edinmekten daha önemlidir.					
23. Duygularımı kontrol altında tutmanın önemli olduğuna inanırım.					
24. Diğer insanların yanındayken benden ne beklediklerinden emin olamazsam rahatsız olurum.					
25. Diğer insanlara yardım etmeyi, onların bana yardım etmelerinden daha rahat kabul ederim.					
26. İlk defa gideceğim bir yeri tek başıma ziyaret etmek, benim için eğlenceli olmaz.					
27. Eğer bir arkadaşım beni uzun süre aramazsa, beni unuttuğunu düşünerek endişelenirim.					
28. Diğer insanlarla yakın ilişkiler içinde olmaktansa, sürekli çalışıp iş çıkarmak benim için daha önemlidir.					
29. Beni sevmediklerini bildiğim insanların yanında rahatsız olurum.					
30. Bir amaç benim için önemliyse, diğer insanları rahatsız etse bile o amaca ulaşmaya çalışırım.					
31. Sevdiğim insanlardan ayrı olmak benim için zordur					
32. Bir amaca ulaştığım zaman insanlardan gelecek övgülerden çok, o amaca ulaşmaktan ötürü memnunluk duyarım.					
33. Diğer insanların hoşlanmayacağını düşünerek söyleyeceğim şeyleri dikkatlice seçerim.					
34. Geceleri evde tek başıma kaldığımda, kendimi yalnız hissedirim.					
35. Sık sık ailemi ya da arkadaşlarımı düşündüğümü fark ederim.					
36. Kendi planlarımı kendim yapmayı tercih ederim, böylece diğerleri tarafından kontrol edilmem.					
37. Çevremde başka insanların olmasına ihtiyaç duymadan, bütün bir gün rahatça tek başıma kalabilirim.					
38. Biri benim dış görünüşümü eleştirdiğinde, diğer insanların da beni çekici bulmayacaklarını düşünürüm.					
39. Bir işi bitirmek, insanların o konuda nasıl tepki göstereceklerini düşünüp endişelenmekten daha önemlidir.					
40. Boş zamanlarımı diğer insanlarla birlikte geçirmekten hoşlanırım.					
41. Özel hayatıma karışıldığını düşündüğüm için, özel soruları yanıtlamayı sevmem.					

	Hiç tanımlamıyor	Biraz tanımlıyor	İyi tanımlıyor	Oldukça iyi tanımlıyor	Çok iyi tanımlıyor
42. Bir sorunun olduğunda, başkalarının beni etkilemelerine izin vermektense, sorunu kendi başıma düşünüp bir çözüm bulmayı tercih ederim.					
43. İnsanlar kişilerarası ilişkilerde genellikle, birbirlerinden çok şey beklemektedirler.					
44. Yeni tanıştığım bir kişinin beni beğendiğini ya da sevdiğini anlayamazsam rahatsız olurum.					
45. Diğer insanların hedeflerini kabul etmektense, kendi hedeflerimi ve standartlarımı kendim belirlemeyi tercih ederim.					
46. Başkalarını rahatsız ettiğimi düşünmek bana kaygı verir.					
47. Diğerleri tarafından beğenilip/sevilmek ve onaylanmak benim için önemlidir.					
48. Bir işi bitirmek, bana göre o iş için verilecek ödülde daha zevklidir.					
49. Diğer insanlarla yakın ilişkiler kurduğumda kendimi emniyette hissederim.					
50. Diğer insanlarla beraber olduğumda, onların benimle birlikte olmaktan hoşlanıp hoşlanmadıklarını anlamak için ipuçları ararım.					
51. Yalnız başıma uzaklara gidip, yeni yerler keşfetmeyi, araştırmayı severim.					
52. Herhangi bir kişinin bana kızdığını düşünsem de, özür dilemek istemem.					
53. Başıma tatsız bir olay gelirse, başvuracağım bir yakınımın olduğundan emin olmak isterim.					
54. Uzun bir toplantıda sonuna kadar oturmak zorunda kalırsam, kendimi hapsedilmiş gibi hissederim.					
55. İnsanların benim özel hayatıma ait konularda soru sormalarından ya da fikir vermelerinden hoşlanmam.					
56. Diğerlerinden farklı olmak beni rahatsız eder.					
57. Bence bir hapisyanede bulunmanın en zor yanı, özgürce dolaşamamaktır.					
58. Yaşlanmanın en kötü yanı yalnız kalmaktır.					
59. Sevdiğim bir insanın öleceğini düşünerek çok endişelenirim.					
60. Diğer insanlar beni reddedecek olsa bile haklarımı savunmaya devam ederim.					

ÖZ GEÇMİŞ

Mehmet ÇALIM, 1985 yılında Adıyaman'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Adıyaman'da bitirip 2004 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümünü kazandı. 2008 yılında Üniversiteden mezun olan ÇALIM, Eylül 2008'de Gaziantep Nigar Ertürk Lisesi'ne Rehber Öğretmen/Psikolojik Danışman olarak atandı. Daha sonra 2012-2014 yılları arasında Şehit Şahinbey Özel Eğitim Merkezinde ve 2014-2015 yılları arasında Şahinbey Rehberlik Araştırma Merkezinde Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen olarak; yine 2015-2016 yılları arasında Şahit Şahinbey Özel Eğitim Merkezinde müdür yardımcılığı görevlerini yaptı. Şuan Adıyaman İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Cengiz Topel Ortaokulunda, Psikolojik Danışman/Rehber Öğretmen olarak görev yapmaktadır. Araştırmacı aynı zamanda Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği üyesidir.

VITAE

Mehmet ÇALIM, was born in 1985 in Adıyaman. He completed his primary and secondary education in Adıyaman and won the Psychological Counseling and Guidance Department of Ondokuz Mayıs University in 2004. ÇALIM graduated from University in 2008 and was attended as a Guidance / Psychological Counselor to Nigar Erturk High School in Gaziantep in September 2008. Then, as a Psychological Counselor / Guidance Teacher at Şehinbey Guidance Research Center between 2014 and 2014 at Şehit Şahinbey Special Education Center between 2012 and 2014; Between 2015-2016 again in the Sahinbey Sahinbey Special Education Center worked as deputy director. She is working as a Psychological Counselor / Guidance Teacher in Cengiz Topel Secondary School, affiliated to Shan Adıyaman Provincial National Education Directorate. The researcher is also a member of the Turkish Psychological Counseling and Guidance Association.